

ใบบุน ใบมะยม ใบมะคำ เทียนปีผึ้ง เป็นต้น เกษตรกรรมมีความเชื่อว่า จะมีข้าวกินไม่รู้จักหมดคลอดหึ้งปี

5. ตลาดข้าวใหม่ ทำในวันที่ 1 มกราคม ของทุกปี โดยเกษตรกรจะนำเอาข้าวเปลือกหรือข้าวสารที่ได้ใหม่ในแต่ละปีไปทำบุญใส่บาตรร่วมกันที่วัด เกษตรกรรมมีความเชื่อว่า ก่อนจะนำข้าวใหม่มารับประทานนั้นต้องทำบุญให้แก่ผู้ล่วงลับเสียก่อน

4.1.5.2 ลักษณะการทำงาน

การทำงานของเกษตรกรคำลป้าสักในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต โดยในอดีตนั้นมีการใช้แรงงานสัตว์ ได้แก่ วัว ควาย ในกราโน แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นการใช้เครื่องจักรในการไถนา เนื่องจากความสะดวกและรวดเร็วกว่าการใช้แรงงานสัตว์ มีการใช้สารเคมีมากขึ้น เช่น ยาคุมหญ้า ยาฆ่าหอยเชอร์ ยาฆ่าปลูก เป็นต้น ในอดีตการทำนามีการใช้สารเคมีน้อยมาก มีการกำจัดศัตรูพืชของข้าวโดยวิธีกล เช่น การถอนด้วยมือ การตัดหญ้า การเก็บหอยเชอร์ เป็นต้น แต่ปัจจุบันจำเป็นต้องมีการใช้สารเคมีมากขึ้นเนื่องจาก ศัตรูข้าวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจนยากแก่การกำจัดด้วยวิธีกล เกษตรกรรมเมื่อเวลา น้อยในการคูแลเนื่องจากเกษตรกรได้ได้ทำนาอย่างเดียว มีอาชีพเสริมอย่างอื่นเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มรายได้ แก่ตนเอง ส่วนในเรื่องของการใช้ปุ๋ยในอดีตใช้ปุ๋ยจากมนุษย์ ควายอย่างเดียวในการทำนา โดยมนุสตัวที่ได้น้ำจากสัตว์ที่ตนเลี้ยง แต่ในปัจจุบันมีการนำปุ๋ยเคมีมาใช้ ปุ๋ยเคมีที่นำมาใช้มี 2 สูตรคือ ปุ๋ย 16-20-0 และ 46-0-0 นอกจากนั้นยังมีการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋นขาว เพื่อปรับปรุงด้วย และใส่ปุ๋ยเหล่านี้เพื่อจะทำให้ข้าวนั้นสมบูรณ์ และปุ๋ยเหล่านี้เกษตรกรต้องซื้อมากว้านครามมีเกษตร แม้แต่ปุ๋ยคอกยังต้องซื้อจากคนที่เลี้ยงวัวหรือฟ้อค้า ในด้านของแรงงานที่ใช้ในการทำนา ในอดีตพ่อแม่ ลูก孙ๆ พี่น้องทั้งหลายจะช่วยเหลือกันตั้งแต่ปลูกไปจนถึงการเก็บเกี่ยว ไม่ค่อยมีการจ้างแรงงาน แต่ในปัจจุบันนั้นเป็นการทำนาแบบนาไรนารมัน ในส่วนของเครื่องมือในการทำนาในอดีตใช้คราดในการไถนา ใช้เดียวในการเก็บเกี่ยว ใช้ไม้หนีบในการหนีบฟ่อนข้าวเพื่อนวด ใช้ผากในการตักเมล็ดข้าวเปลือกที่นวดเสร็จมาเทบน้ำเพื่อกำจัดสิ่งเจือปน เช่นดอกหญ้า เมล็ดข้าวลีบ เป็นต้น ใช้ตังขุเพื่อรองการนวดข้าว ใช้เชือกเม้าในการรัดฟ่อนข้าวที่กองไว้หลังจากที่เก็บเสร็จจากการนำไปนวด แต่ในปัจจุบันเครื่องมือที่ใช้ในการทำนาที่เหลืออยู่คือไม้ผาก ไม้หนีบ เชือกเม้า เดียว เนื่องจากมีเทคโนโลยี เทคโนโลยี เข้ามา เช่น รถไถ รถเก็บเกี่ยว เป็นต้น เพราะเทคโนโลยีเหล่านี้เพิ่มความสะดวก ใช้ง่าย รวดเร็ว ให้แก่เกษตรกร

4.1.5.3 แรงงานด้านการเกษตร

แรงงานด้านการเกษตร ในพื้นที่ไม่เพียงพอเนื่องจากคนหนุ่มสาวเข้าไปทำงานในนิคม อุตสาหกรรมกันมาก ทำให้ช่วยดูแลบุตรหลานและเก็บเกี่ยวข้าวต้องจ้างแรงงานต่างพื้นที่มาทำงานวันละ 130 บาท/วัน ช่วงฤดูหลังการเก็บเกี่ยวข้าว แรงงานในพื้นที่ที่ไม่มีงานประจำ ก็จะไปทำงานก่อสร้างในแหล่งต่าง ๆ

4.1.5.4 ขนาดการถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดิน ในกลุ่มครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร โดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 7 ไร่ ข้อมูลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ข้อมูลพื้นที่ถือครองทำการเกษตร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	พื้นที่นาปลูกข้าว		พื้นที่สวนลำไย		พื้นที่สวนมะม่วง		รวม (ไร่)
		ไร่	ราย	ไร่	ราย	ไร่	ราย	
1	บ้านสันกะยอม	648	119	348	115	-	-	996
2	บ้านหนองบัว	73	14	42	24	-	-	112
3	บ้านป่าตึ่งงาม	90	24	161	47	11	2	262
4	บ้านหลัก	60	7	102	33	4	2	166
5	บ้านหนองป่าข้อ	256	39	36	22	-	-	292
6	บ้านสันป่าสัก	744	122	218	91	-	-	962
7	บ้านน้ำพุ	364	64	87	36	-	-	451
8	บ้านห้วยม้าโก้ง	537	71	74	26	-	-	611
9	บ้านกอเปา	402	72	51	14	-	-	453
10	บ้านหนองหลุม	118	15	79	15	-	-	197
11	บ้านหนองท่า	281	49	424	74	6	1	711
12	บ้านสันหลวง	191	30	30	16	2	2	223
13	บ้านหนองชิว	415	81	23	9	5	1	443
14	บ้านหนองไช	230	35	207	68	3	1	430
15	บ้านน้ำบ่อเหลียง	195	19	35	10	-	-	230
16	บ้านทรายทอง	482	77	120	34	-	-	602
17	บ้านใหม่ร่อง แกลบ	767	105	2	2	-	-	769
18	บ้านใหม่จตุจักร	-	-	48	6	-	-	48
รวม		5,843	943	2,087	642	31	9	7,961

ที่มา : รายงานความก้าวหน้าระยะที่ 1 โครงการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรผู้ทำนา
ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

4.1.5.5 ข้อมูลการตลาด

- ข้าว เกษตรกรจะขายหลังการเก็บเกี่ยวทันทีเมื่อข้าวราคายังไม่เสียเวลาข้าวเก็บไว้ในยุ่งนา และจะเก็บไว้ในยุ่งนาเมื่อราคาข้าวตกต่ำ ตลาดข้าวได้แก่ โรงสีในจังหวัดเชียงใหม่ และโรงสีในตัวบลป่าสัก

- ลำไย การตลาดมีหลายรูปแบบ เช่น ขายเหมาผลผลิตให้พ่อค้าในระยะลำไยติดผลบนหาดเล็กขนาดกลาง และเมื่อสุก หรือเจ้าของสวนเก็บเกี่ยวผลผลิตเอง ตามจุดรับซื้อที่กระจายอยู่ทั่วไป ราคาลำไยขึ้นอยู่กับคุณภาพและปริมาณลำไยในห้องตลาด

4.1.9 องค์กรในชุมชน

ตำบลป่าสักมีการบริหาร ในรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลป่าสัก มีสำนักงานที่ทำการตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลป่าสัก

- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีจำนวน	17	กลุ่ม
- กลุ่มเกษตรกรทำนา	1	กลุ่ม
- กลุ่มเยาวชน (สถาเด็จและเยาวชนตำบลป่าสัก)	1	กลุ่ม

การรวมกลุ่มของเยาวชนตำบลป่าสัก มีการรวมกลุ่มเป็นสถาเด็จและเยาวชนตำบลป่าสัก แต่ยังขาดกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ทำให้กลุ่มนี้กิจกรรมทำไม่ต่อเนื่องการรวมกลุ่มจึงไม่ยั่งยืน

4.1.10 การรวมกลุ่มเกษตรกรและเงินทุนของกลุ่ม

- สาหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร มีสมาชิก 66 คน มีเงินทุนหมุนเวียนเป็น 10 ล้าน มีกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงและผลิตสุกรให้ได้คุณภาพ จัดหาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ดีมาบริการสมาชิก จำหน่ายวัตถุครบใช้ผสมทำอาหารสุกร เมื่อสิ้นปีมีการแบ่งเงินปันผลแก่สมาชิก

- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีการรวมกลุ่มกันทุกหมู่บ้าน มีการร่วมทุน เพื่อใช้เป็นกองทุน改善รูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ สำหรับตำบลป่าสักมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ครอบคลุ่มร่วม 17 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนกลุ่มละ ไม่น้อยกว่า 20,000 บาท

- กลุ่มเกษตรกรทำนา มีสมาชิก 200 คน มีเงินทุนหมุนเวียน 560,000 บาท มีกิจกรรมการจัดทำปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยหมัก ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ มาจำหน่ายให้แก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป

- ศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน มีสมาชิก 18 ราย มีเงินทุนหมุนเวียน 200,000 บาท มีกิจกรรมคือ ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียวพันธุ์ดี พื้นที่ 200 ไร่ แล้วกระจายพันธุ์จำหน่ายราคาปั่น夷าสู่พื้นที่ปะออย่างน้อย 1,000 ไร่

การรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ทำนา ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรทำนา ศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน มีวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มเพื่อลดต้นทุนในการผลิต โดยมีการผลิตปุ๋ยหมัก เพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคากลุ่ม อีกทั้งรวมตัวกันเพื่อซื้อปุ๋ยเคมีในจำนวนมากเพื่อให้ได้ราคาที่ถูกลง อีกทั้งมีการตั้งศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน เพื่อผลิตผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียวพันธุ์ดี เพื่อเป็นการแก้ปัญหาผลิตข้าวราคาดกัด และจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ในพื้นที่ในราคาย่อมเยาเพื่อลดต้นทุนในการผลิตด้วย

4.2 การพัฒนาโจทย์วิจัยและการทำความเข้าใจกับบุคคลเป้าหมายในการทำงานวิจัย

4.2.1 การทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน ทีมวิจัยท้องถิ่นและผู้ปกครอง

ทีมวิจัยเข้าไปในพื้นที่ตำบลป่าสักเพื่อศึกษาถึงปัญหาต่างๆ ที่ได้เกิดขึ้นในพื้นที่และเป็นปัญหาที่ชุมชนต้องการแก้ไขมากที่สุด เพื่อที่จะพัฒนาปัญหาดังกล่าวนี้เป็นหัวข้อในการทำงานวิจัย และได้ค้นพบว่าในพื้นที่ตำบลป่าสักเป็นพื้นที่ที่มีการทำงานมากในอดีตแต่ปัจจุบันนี้การทำการลดลงอันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ซึ่งสาเหตุที่สำคัญคือ ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ดังนั้นทีมวิจัยจึงได้นำประเด็นนี้ขึ้นมาเป็นหัวข้อในการวิจัย โดยทีมวิจัยมีโอกาสสร่วมในการประชุมของกลุ่มตัวแทนเกษตรกรผู้ทำนา ในพื้นที่ตำบลป่าสัก และได้ขอสรุปว่าถ้ามีข้อมูลในการทำงานแต่ละปี ก็จะสามารถวิเคราะห์และหาสาเหตุของต้นทุนในการทำงานว่าทำไม่เจริญขึ้นทุกปี ด้วยเหตุดังกล่าวที่มีวิจัยจึงต้องการหาแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาฐานข้อมูล และเยาวชนในพื้นที่ตำบลป่าสักจะเป็นผู้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน เนื่องมาจากเยาวชนในพื้นที่เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในตัวเองมาก แต่ปัจจุบันการที่เยาวชนจะแสดงออกให้กับชุมชนได้รู้สึกถึงความกังวลที่อยู่ในตัวของนั้นมีน้อย ดังนั้นทีมวิจัยจึงมีความคิดที่จะเข้าไปช่วยให้เยาวชนเข้ามาร่วมกิจกรรมเพื่อมีพื้นที่ในการแสดงออกให้กับชุมชนรู้ถึงความสามารถของตนเอง และเป็นการให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงการทำงานโดยผ่านงานวิจัยนี้ อีกทั้งการที่เยาวชนได้เข้ามาร่วมในงานวิจัยนี้จะเป็นการรวมตัวกันของเยาวชนในพื้นที่ และในหมู่บ้านของตนเพื่อที่จะเป็นการสนับสนุนให้เยาวชนรวมตัวกันเป็นกลุ่มเยาวชนประจำหมู่บ้านต่อไป เพื่อทำกิจกรรมอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในอนาคตต่อไป

การทำความเข้าใจกับชุมชน ทีมวิจัยได้เข้าร่วมในการประชุมทีมวิจัย “โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ซึ่งในโครงการวิจัยนี้มีนักวิจัยจาก 10 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านเป้าหมายในการทำงานวิจัยของทีมวิจัยด้วย ด้วยเหตุนี้การเข้าร่วมในการประชุมแต่ละครั้งทีมวิจัยจึงได้ทำความเข้าใจกับนักวิจัยท้องถิ่นถึงวัตถุประสงค์ของ

งานวิจัย รวมทั้งกระบวนการและกิจกรรมต่างๆ ของงานวิจัยชิ้นนี้ด้วย อีกทั้งยังขอความร่วมมือให้ทีมวิจัยท่องถิ่นเป็นพี่เลี้ยงกับเยาวชนในการทำงานวิจัยและทำความเข้าใจ รวมทั้งประชาสัมพันธ์งานวิจัยชิ้นนี้ให้กับในพื้นที่ได้ทราบด้วย

ผลตอบรับที่ได้จากการทำความเข้าใจกับทีมนักวิจัยท่องถิ่น ซึ่งนักวิจัยท่องถิ่นบางท่านก็เป็นผู้นำชุมชนอยู่แล้วได้แก่

1. พ่อหลวงอุทิตย์ พิงคะสัน	สมาชิกสภาพค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก
2. พ่อหลวงคิรอก เนตรแสนสัก	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 บ้านห้วยม้าโก้ง
3. นายขัน หัวนะรายญูร์	สมาชิกสภาพค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก
4. พ่อหลวงอุทัย ชีวแแดง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 บ้านสันหลวง
5. พ่อหลวงสมบูรณ์ เดชะอุป	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13 บ้านหนองชิว
6. พ่อหลวงอาคม ขาวิน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 16 บ้านทรายทอง
7. พ่อหลวงบุญย่าง เศรษฐกิจ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 17 บ้านใหม่ร่องแกรน

ดังนั้นในการขอความร่วมมือในการทำความเข้าใจกับคนในชุมชนและผู้ปกครองเยาวชนจึงเป็นการง่าย เพราะว่า�ักวิจัยท่องถิ่นแต่ละท่านมีความเข้าใจในการทำงานวิจัยเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว และมีความต้องการให้เยาวชนในแต่ละหมู่บ้านมีการรวมตัวกันเพื่อทำงานเพื่อหมู่บ้าน และมีกิจกรรมที่มีประโยชน์ทำในช่วงเวลาว่าง

4.2.2 การเชิญชวนเยาวชนเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน

การลงพื้นที่เพื่อชวนเยาวชนที่มีความสนใจในการทำงานวิจัยเพื่อเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน ทีมวิจัยได้ขอให้นักวิจัยท่องถิ่นโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นผู้นัดเยาวชนในหมู่บ้านให้เข้ามาร่วมตัวกัน เพื่อจะได้ชี้แจงถึงงานวิจัย และชวนให้เยาวชนเข้ามาร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน โดยการลงพื้นที่เพื่อชวนเยาวชนให้แต่ละหมู่บ้านนั้นสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

หมู่ที่ 1 บ้านสันกะยอม

บ้านสันกะยอมเป็นหมู่บ้านที่มีความพร้อมในการทำงานวิจัยมากที่สุด อันเนื่องมาจากชุมชนได้มีงานวิจัยต่างๆ เข้ามาทำในหมู่บ้านก่อนหน้านี้หลายๆ เรื่อง อีกทั้งคนในชุมชนยังมีการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การรวมก่ออุ่นเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กลุ่มปัจย์หมักชุมชน เป็นต้น และเยาวชนในพื้นที่ที่มีความสนใจในการทำงานวิจัยยังได้รวมตัวกันเพื่อทำงานวิจัยด้วย ดังนั้น การลงพื้นที่เพื่อชวนเยาวชนนั้น ผู้วิจัยได้ทำเอกสารชี้แจงถึงงานวิจัย และขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์การทำงานวิจัยกับคนในชุมชน ลงไปให้กับผู้ใหญ่บ้านและได้พูดคุยกึ่งการทำงานวิจัย

อิกทั้งส่วนถามถึงเยาวชนในหมู่บ้านนอกเหนือจากเยาวชนที่รวมตัวกันอยู่แล้ว ผู้ใหญ่บ้านได้แนะนำให้ลองชวนเยาวชนที่เล่นกีฬาในตอนเย็นที่บริเวณหน้าวัดสันกะยอมดู เพราะเยาวชนเหล่านี้อาจมีความสนใจและเป็นเยาวชนชายที่ไม่ค่อยมีกิจกรรมพิเศษทำในเวลาว่าง

บ้านสันกะยอมเป็นหมู่บ้านป่าหมายของงานวิจัย 3 เรื่อง ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เน้นให้เยาวชนในหมู่บ้านเข้ามีส่วนร่วมในการทำงานวิจัยเข่นกัน ดังนั้นในการลงพื้นที่ทำงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำความเข้าใจกับชุมชน การชวนเยาวชน หรือการทำกิจกรรมต่างๆ ผู้วิจัยทั้ง 3 โครงการจึงลงพื้นที่พร้อมๆ กันเพื่อที่จะให้การทำงานไม่ทับซ้อนกันมากเกินไป และเพื่อให้เยาวชนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 3 งานวิจัย โดยถือเอางานวิจัยแต่ละเรื่องเป็นวิชาที่ผู้วิจัยจะเข้าไปชวนน้องๆ เยาวชนเรียนรู้เพิ่มเติมจากการเรียนในวิชาปกติในโรงเรียน ดังนั้นทีมวิจัยของทั้ง 3 งานวิจัยอาจจะซ้ำซ้อนกันเนื่องมาจากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น

ในการลงพื้นที่เพื่อชวนน้องเยาวชนเพื่อเข้ามาร่วมในทีมวิจัย บ้านสันกะยอมผู้วิจัยได้พบปะและเข้าร่วมประชุมกับงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนต่อวิถีการเปลี่ยนแปลงชุมชนตำบลป่าสัก อําเภอเมือง จังหวัดลำพูน” แต่อันเนื่องมาจากกิจกรรมในงานวิจัย ดังกล่าวทำให้เวลาของเยาวชนไม่มีที่จะเข้ามาร่วมทำกิจกรรมของงานวิจัยของผู้วิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แต่เชี้ยวจง และให้กิจกรรมของเยาวชนน้อยลงจึงจะนำกิจกรรมของผู้วิจัยเข้ามาทำกับเยาวชนในพื้นที่ต่อไป

บทวิเคราะห์

เยาวชนในหมู่บ้านมีการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ที่เข้ามาร่วมกับผู้ใหญ่บ้านและบ้านสันกะยอม เป็นหมู่บ้านที่มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัย เพราะมีงานวิจัยหลายๆ เรื่องเข้ามาทำในหมู่บ้าน แต่ เมื่อลองมือทำงานวิจัยชิ้นนี้ เยาวชนที่เข้ามาร่วมในการทำงานวิจัยกลับมีภาระมากทั้งด้านการศึกษา การเรียนพิเศษ กิจกรรมของโรงเรียน อิกทั้งงานที่เกิดจากการเข้ามาร่วมในการทำวิจัย ภาระงานเหล่านี้ทำให้เยาวชนไม่เข้ามาร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาโดยให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลาและมีภาระงานมากแล้ว

หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก

บ้านสันป่าสัก เป็นหมู่บ้านที่มีจำนวนครัวเรือนและมีประชากรมากหมู่บ้านหนึ่งในตำบลป่าสัก การลงพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจกับผู้ใหญ่บ้านนั้น บ้านสันป่าสักทีมวิจัยได้ทำหนังสือเชี้ยวจงและขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์งานวิจัย อิกทั้ง ได้ขอให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นัดหมายเยาวชนในพื้นที่ให้เพื่อจะได้พูดคุย และทำความเข้าใจกันในเรื่องของงานวิจัย การเข้าไปพูนกับผู้ใหญ่บ้านนั้นอาจจะเนื่องมาจากช่วงเวลาที่เข้าไปพูนกับท่านเป็นช่วงเวลาที่ท่านไม่อยู่ จึงไม่ได้พบปะท่าน ทีมวิจัยใช้วิธีการฝากรหังสือเชี้ยวจงให้ท่านผู้ใหญ่บ้านและใช้โทรศัพท์ในการติดต่อและนัดหมาย

ผลจากการนัดหมายดังกล่าว “ไม่ประสบผลสำเร็จอาจเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ได้แก่ ความคาดเคลื่อนในการติดต่อประสานงานระหว่างผู้วิจัยกับผู้ใหญ่บ้าน ทำให้การประชุมครั้งแรกชาวบ้านเข้ามาร่วมประชุม ทีมวิจัยได้อีกโอกาสประชาสัมพันธ์ถึงการเข้ามาทำงานวิจัยในพื้นที่ให้กับคนที่เข้าร่วมประชุม และได้พบกับผู้ใหญ่บ้านจึงได้คุยกับความเข้าใจกันถึงการทำงานและขอให้ท่านได้ประชาสัมพันธ์อีกรอบหนึ่งให้เยาวชนเข้ามาร่วมประชุม

ในการนัดประชุมครั้งที่ 2 ผู้ใหญ่บ้านได้ประกาศและนัดหมายเยาวชนตรงตามที่ผู้วิจัยได้ขอไว้ แต่ปรากฏว่าไม่มีนาเยาวชนเข้าร่วมในการประชุมเลย ซึ่งก็เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจว่า บ้านสันป่าสักเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่มาก แต่กลับไม่มีเยาวชนสนใจเข้ามาร่วมประชุมเลย แต่ในการประชุมครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบกับคุณประเสริฐ กิติศักดิ์ ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งสถานีวิทยุชุมชนคนเมืองลำพูน คลื่น 90.25 MHz ทีมวิจัยได้เล่าถึงการที่จะเข้ามาทำงานวิจัยในพื้นที่ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมต่างๆ ของงานวิจัยให้ท่านได้ทราบ และขอให้ท่านช่วยในการประชาสัมพันธ์งานวิจัยขึ้นนี้อีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งกับคุณประเสริฐ กิติศักดิ์ ก็ได้เล่าให้ฟังว่า

“ท่านได้สนับสนุนกิจกรรมของเยาวชนมาบ้างแล้ว เช่นให้เยาวชนในพื้นที่มาจัดรายการวิทยุบ้าง แต่ว่าเยาวชนที่เข้ามาจัดนั้นขาดความต่อเนื่องในการทำกิจกรรมดังกล่าว จึงทำให้กิจกรรมดังกล่าวได้เลิกไป ดังนั้นหากว่ามีการทำงานวิจัยขึ้นนี้ขึ้นมา และจะมาขอให้ทางสถานีวิทยุช่วยในเรื่องของการประชาสัมพันธ์หรือขอให้เยาวชนได้เข้ามาจัดรายการบ้างก็ได้ แต่ขอให้มีความต่อเนื่องในตัวของกิจกรรม เยาวชนมีการสืบท่อไปเป็นรุ่นๆ คือเมื่อรุ่นหนึ่งเลิกทำ ก็ควรมีรุ่นใหม่ขึ้นมาทำกิจกรรมต่อไป”

จากความล้มเหลวในการประชุมครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้เปลี่ยนวิธี โดยติดต่อขอความร่วมมือในการนัดหมายเยาวชนผ่านทางนักวิจัยท่องถิ่นในพื้นที่บ้านสันป่าสัก คือคุณลุงณรงค์ สมณาสัก ซึ่งท่านยังเป็นหนอดินของตำบลป่าสักอีกด้วย ผู้วิจัยได้ขอให้ท่านติดต่อเยาวชนในบ้านสันป่าสักให้ ปรากฏว่ามีเยาวชนเข้ามาร่วม 3 คนซึ่งทั้ง 3 คนได้เข้ามาพูดคุยและรับฟังถึงงานวิจัยขึ้นนี้และได้ตกลงเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน และรับปากจะไปชวนเพื่อนให้เข้ามาร่วมในทีมเพิ่มอีกในครั้งต่อไป

การนัดประชุมครั้งที่ 3 เป็นการนัดประชุมกับทีมวิจัยเยาวชนบ้านสันป่าสักครั้งที่ 1 มีเยาวชนเข้ามาร่วมประชุมอีก 1 คนในการประชุมครั้งนี้เป็นเรียกประชุมเพื่อนัดหมายถึงการประชุมใหญ่ของทีมวิจัยเยาวชนทั้งหมด 10 หมู่บ้าน

สรุป บ้านสันป่าสักมีทีมวิจัยเยาวชน ทั้งหมด 2 คน

รายชื่อทีมวิจัยเยาวชนบ้านสันป่าสัก

1. นายนิวัฒน์ นันทะศักดิ์

2. นายวิช ดวงดีง

บทวิเคราะห์

บ้านสันป่าสักเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ มีเยาวชนในหมู่บ้านจำนวนมากและเป็นที่ตั้งของโรงเรียนวัดสันป่าสัก แต่เยาวชนที่สนใจเข้ามาร่วมในการทำวิจัยกลับมีจำนวนไม่มาก และจากการสอบถามจากคุณลุงผองค์ สมณาสัก ท่านได้เล่าไว้ว่า “เยาวชนในหมู่บ้านมีกิจกรรมมาก เนื่องมาจากเยาวชนส่วนใหญ่ได้เข้าไปเรียนโรงเรียนในตัวเมือง อิกทั้งผู้ปกครองของเยาวชนในหมู่บ้านไม่ค่อยจะสนับสนุนให้เยาวชนเหล่านี้เข้ามาทำกิจกรรมกับนักศึกษา เพราะผู้ปกครองเห็นว่ากิจกรรมนั้นไม่เกี่ยวกับการเรียนของเยาวชน”

หมู่ 8 บ้านห้วยม้าโก้ง

บ้านห้วยม้าโก้งเป็นหมู่บ้านแรกที่ทีมวิจัยลงพื้นที่เพื่อชวนเยาวชนเข้ามายืนที่มีวิจัยร่วมในงานวิจัยเรื่องนี้ โดยได้ประสานงานผ่านทางคุณวิรัช เนตรเสนสักและคุณจันทา บุญเรืองกาศ ซึ่งทั้งสองท่านเป็นนักวิจัยห้องถังจากโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน นอกจากนั้นทางด้านพ่อหลวงดิเรก เนตรเสนสัก ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านห้วยม้าโก้งที่เป็นสมาชิกในโครงการเช่นกัน ดังนั้นการเข้าไปทำงานในพื้นที่จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

การเข้าไปในหมู่บ้านผู้วิจัยได้พบปะและนัดหมายขอให้นักวิจัยห้องถังทั้ง 2 ท่านช่วยในการนัดเยาวชนในหมู่บ้านที่สนใจในการทำงานวิจัยและอย่างมีกิจกรรมทำในเวลาว่างให้เข้ามายังบ้านของคุณวิรัช โดยในการลงพื้นที่ครั้งนี้ผู้วิจัยได้เตรียมเอกสาร ซึ่งมีรายละเอียดของงานวิจัยและกิจกรรมโดยคร่าวๆ ที่จะเกิดขึ้นหากเยาวชนเข้ามาร่วมในการทำงานวิจัยขึ้นนี้ไปแลกกับเยาวชนและผู้ปกครองด้วย การประชุมครั้งนี้มีเยาวชนเข้ามาร่วมประชุมจำนวน 6 คน ชาย 2 คนและหญิง 4 คน เยาวชนที่เข้ามาร่วมประชุมในครั้งแรกนี้ยังไม่ค่อยกล้าแสดงออกสักเท่าไหร่ และเมื่อถึงเวลาทำงานไปน่องๆเยาวชนยังไม่ค่อยกล้าตอบคำถาม แต่จากการที่เยาวชนได้ให้ความสนใจในสิ่งที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ กกล่าวและเล่าให้ฟัง จะเห็นถึงความสนใจในตัวเยาวชนบ้านห้วยม้าโก้ง หลังจากเล่าถึงงานวิจัยทั้งหมดให้กับเยาวชนได้ฟังเสร็จแล้วก็ได้นัดหมายให้เยาวชนบ้านห้วยได้เข้าไปร่วมกิจกรรมที่จะจัดขึ้นที่บ้านสันกะยอม เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านและจะได้รู้จักกับทีมบ้านสันกะยอม รวมทั้งได้ทำความคุ้นเคยกันระหว่างผู้วิจัยกับทีมเยาวชนด้วย ใน การประชุมครั้งนี้นอกจากเยาวชนแล้วยังมีผู้ปกครองของเยาวชนได้เข้ามาร่วมในการประชุมครั้งนี้ด้วย ข้อสังเกตหนึ่งที่ได้จากการประชุมครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองจะให้ความสนใจในการทำงานวิจัยขึ้นนี้มาก อิกทั้งยังสนับสนุนให้เยาวชนเข้าร่วมทำงานวิจัยขึ้นนี้ด้วย ซึ่งเป็นลิ่งที่น่าสนใจมาก

จากการนัดหมายในการประชุมครั้งที่ 1 จึงได้นำเยาวชนจากบ้านห้วยม้าโก้งจำนวน 11 คน ร่วมกิจกรรมการพัฒนาสำนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยได้พาเยาวชนไปร่วม

ณ วัดบ้านสันกะยอม ซึ่งกิจกรรมแรกเป็นการแจกตราของเบตและรองรังค์ป้องกัน ไข่เลือดออก โดยเยาวชนบ้านสันกะยอมและเยาวชนบ้านห้วยม้าโก้งเดินรถรังค์แจกตราของเบต จากนั้นได้ให้เยาวชนทึ่งสองหมู่บ้านได้เข้ามาร่วมกลุ่มกันเพื่อทำความรู้จักกัน และได้รับฟังผู้เจ้าผู้แก่ได้เล่าถึงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้าน และให้ข้อคิดในการทำงานเพื่อท้องถิ่น เสร็จจากบ้านสันกะยอมผู้วิจัยได้พาเยาวชนของทั้ง 2 หมู่บ้านไปที่วัดแม่สารป่าขาม ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อเขาร่วมในพิธีปิดค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมทั้งได้รับฟังแนวคิดและการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นโดยพระมหาณีเวศ ซึ่งท่านได้ทำงานวิจัยใน “โครงการกระบวนการพื้นที่รัฐพยากรณ์ธรรมชาติสำนักแม่สารอย่างมีส่วนร่วม” หลังจากนั้นก็กลับมาประชุมกันอีกครั้งที่บ้านห้วยม้าโก้งโดยเป็นการประชุมเพื่อคัดเลือกหัวหน้าทีมวิจัยของหมู่บ้านและนัดหมายในการประชุมครั้งต่อไป

สรุป บ้านห้วยม้าโก้ง มีทีมวิจัยเยาวชนทั้งหมด 12 คน

รายชื่อทีมวิจัยเยาวชนบ้านห้วยม้าโก้ง

1. นายวสันต์ นันทะศักดิ์
2. นายนริช ดวงดีง
3. ด.ช.สุชินดา สำเนียงใหม่
4. ด.ช.อโนชา ประમีสัก
5. ด.ญ.ชลดา กุณแสงคำ
6. ด.ญ.สุชนา ใจสัน
7. ด.ญ.ชลธิชา บุรีรัตน์ศรีสกุล
8. ด.ญ.ชลธิชา ใหม่ตั้ง
9. ด.ช.สหัส กุณะแสงคำ
10. ด.ช.วัฒนา ท่าใจ
11. ด.ญ.อารินทร์ กุศลแป้น
12. นายคนิน ก้าศักดิ์
13. ด.ญ.อรณี นันทะสิน

บทวิเคราะห์

เยาวชนในหมู่บ้านให้ความสนใจคุณภาพแต่ยังไม่ค่อยกล้าแสดงออก และเยาวชนมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเยาวชนเพื่อสืบสานประเพณีศักดิ์สิทธิ์ของชาติ ในการสืบสานประเพณีศักดิ์สิทธิ์ของชาติ ในส่วนของผู้ปกครองในหมู่บ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี บ้านห้วยม้าโก้งเป็นหมู่บ้านที่สามารถสืบสานประเพณีศักดิ์สิทธิ์ของชาติได้ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี จะเห็นได้จากการที่บ้านห้วยม้าโก้งได้รับรางวัลต่างๆ มากมายอาทิเช่น รางวัลหมู่บ้านต้นแบบส่งเสริม หมู่บ้านครอบครัวเป็นสุข เป็นต้น ทำให้การทำงานวิจัยเรื่องนี้ได้รับความร่วมมือจากเยาวชนและผู้ปกครองเป็นอย่างดี

หมู่ 9 บ้านกอเป่า

การเข้าไปในพื้นที่บ้านกอเป่า ได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์งานวิจัยเข้าไปให้กับคุณคำอ้าย สุยะศักดิ์ ผู้ใหญ่บ้าน และได้พูดคุยกับทางผู้ใหญ่บ้านกอเป่า โดยที่ผู้ใหญ่บ้านได้ให้ความร่วมมือและแสดงความสนใจคุณภาพ โดยผู้ใหญ่บ้านได้กล่าวไว้ว่า

“เยาวชนในปัจจุบันมีความรู้ในเรื่องการทำนาอย่าง และไม่ค่อยให้ความสนใจกับอาชีพนี้เท่าใดนัก ถ้ามีคนมาชวนให้ทำงานเกี่ยวกับเรื่องนาเรื่องข้าว เยาวชนจะได้รู้เรื่องนาเรื่องข้าวมากขึ้นและจะได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย”

และได้ขอให้ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์และนัดหมายเยาวชนที่สนใจเข้ามาร่วมในการทำงานวิจัยนี้มาประชุมในครั้งต่อไป และขอให้ผู้ใหญ่บ้านได้นอกกล่าวให้ผู้ปกครองได้รับทราบถึงงานวิจัยนี้ด้วย

การประชุมทีมวิจัยบ้านกอเป่าครั้งที่ 1 มีเยาวชนเข้ามาร่วมประชุมจำนวน 10 คน ผู้ชาย 5 คน เยาวชนที่มาเข้าร่วมประชุมนี้เรียนอยู่ที่โรงเรียนอนุบาลที่ได้แก่ เทคนิคลำพูน โรงเรียนบ้านหนองซิว เยาวชนได้รับฟังถึงรายละเอียดของงานวิจัยและกิจกรรมต่าง เยาวชนบ้านกอเป่าเป็นเยาวชนที่ค่อนข้างกล้าแสดงออก ได้ให้ความร่วมมือดีในการถามคำถามต่างๆ และให้ความสนใจในการทำงานวิจัย อีกทั้งรับปากว่าจะช่วยเหลือในการสำรวจทีมในครั้งต่อไป ในการประชุมครั้งนี้ผู้วิจัยได้ถามทีมเยาวชนถึงความรู้เรื่องการทำนาว่า “ทราบหรือไม่ว่าผู้ปกครองปลูกข้าวเหนียวหรือข้าวขาว ปลูกข้าวพันธุ์อะไร ปลูกตอนไหน เก็บตอนไหน ทำนาเพื่อขายหรือเพื่อทานเอง” ซึ่งจากการที่ได้ถามเยาวชน เยาวชนส่วนใหญ่ที่พ่อแม่ทำนาเก็ตตอนได้บ้าน ส่วนเยาวชนที่พ่อแม่ไม่ได้ปลูกข้าวตอนไม่ได้เลย จากคำตอบของน้องเยาวชนเป็นที่สังสัยว่าทำไม่เยาวชนจึงไม่ทราบข้อมูลดังกล่าว ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเขามาก การประชุมครั้งนี้เป็นไปด้วยดีเนื่องจากมีทางผู้ปกครองเยาวชนมาอำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่และร่วมรับฟัง

สรุป บ้านกอเป่า มีทีมวิจัยเยาวชนทั้งหมด 10 คน

รายชื่อทีมวิจัยเยาวชนบ้านกอเปา

1. นายวีรพงศ์ ราชสัก
2. ค.ญ.เกยรินทร์ ยะถาชง
3. น.ส.สุภารัตน์ ตุรคณาคร
4. น.ส.ศุภยา พิลาบุตร
5. ค.ญ.อัจฉรา ไชยเรือน
6. นายวารินทร์ ราชสัก
7. ค.ช.โฉกชัย ไชยเรือน
8. ค.ช.วรุฒ์ ศรีวิชัย
9. ค.ญ.ไฟริน สุริวงศ์
10. ค.ช.ธีระพงศ์ พรเมสกสัก

บทวิเคราะห์

เยาวชนให้ความสนใจและเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน อีกทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองให้ความสำคัญกับกิจกรรมนี้มาก สังเกตจากมีการประกาศเตียงตามสายให้เยาวชนเข้ามาร่วมในการประชุมและมาจดสถานที่ รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการประชุม และในแต่ละครั้งจะมีผู้ปกครองของเยาวชนได้เข้ามาร่วมรับฟังแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการทำงานเพิ่มเติมแก่เยาวชนด้วย

หมู่ 10 บ้านหนองหลุม

การลงพื้นที่บ้านหนองหลุมทีมวิจัยได้ชี้แจงให้กับทางคุณโสภณ อะโนสัก ผู้ใหญ่บ้านในการทำงานวิจัยและขอความร่วมมือในการนัดเยาวชนเพื่อประชุมทำความเข้าใจกับงานวิจัยชิ้นนี้และชวนเยาวชนเพื่อเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน ผู้ใหญ่บ้านได้จัดการนัดหมายเยาวชนให้เข้ามาร่วมประชุมเพื่อรับฟังรายละเอียดเกี่ยวกับงานวิจัยเรื่องนี้

การประชุมทีมเยาวชนบ้านหนองหลุมครั้งที่ 1 มีเยาวชนเข้าร่วมประชุมมากกว่าที่คาด ถึง 17 คน ชาย 8 คน หญิง 9 คน เยาวชนที่เข้ามาร่วมในการประชุมครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเด็ก อายุน้อยที่สุด 9 ปี ใน การประชุมครั้งนี้มีคุณครูจากโรงเรียนบ้านนำพูเป็นผู้ชักชวนเยาวชนให้เข้ามาร่วม แต่ท่านก็ไม่ได้เข้าร่วมประชุมด้วย เยาวชนที่เข้าร่วมประชุมได้รับฟังถึงรายละเอียดของงานวิจัยแต่ความสนใจของเยาวชนมีน้อยมาก ซึ่งมาจากการที่เยาวชนมีอายุน้อยและการรวมตัวของเยาวชนจำนวนมากจึงเหมือนเป็นการมาเล่นกัน เยาวชนที่ให้ความสนใจจะเป็นผู้หญิง ซึ่งจะตั้งใจฟังและค่อยซักถามถึงประเด็นต่างๆ แต่ที่น่าเป็นห่วงสำหรับบ้านเยาวชนบ้านนี้คือ เรื่องของเวลาที่จะเข้ามาร่วมทำงานวิจัย เพราะจากการที่ได้ซักถามเยาวชนมีกิจกรรมเสริมมาก อาจจะไม่มีเวลาในการทำงานวิจัย ในการประชุมครั้งนี้ได้มีการคัดเลือกหัวหน้าทีมวิจัยและรองหัวหน้าทีมวิจัยเยาวชนของหมู่บ้านหนองหลุม

เยาวชนในบ้านหนองหดุนได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมตีกอลองสะบัดชัย เต้นแม่ว แต่ผู้จัดยังไม่สามารถติดต่อหัวหน้ากลุ่มดังกล่าวได้

รายชื่อที่มีวิจัยเยาวชนบ้านหนองหดุน

1. ด.ช.โภคิโรจน์ ใจยะสัก
2. ด.ญ.ชลิตา จันทร์ตระเวียง
3. ด.ญ.นันทนा กุลมแสงคำ
4. ด.ญ.รัตน์ชนก ปีอกกาศ
5. ด.ช.อุดมชัย ศรีวิชัย
6. นายวุฒิพงษ์ ณะวงศ์
7. ด.ญ.น้ำผึ้ง อุตรสัก
8. ด.ช.ชาตรุรงค์ ไชยาคำ
9. น.ส.อภิญญา ใจสังกา
10. ด.ญ.รัติกาล ยามะสัก
11. ด.ญ.รัติกา ยามะสัก
12. ด.ช.วีรชน ยามะสัก
13. ด.ช.วุฒิชัย อุตรสัก
14. ด.ช.สิทธิเดช ใจกังลา
15. ด.ช.สิทธิศักดิ์ ใจกังลา
16. นายนรัชัย อินมา
17. ด.ช.ชนวัฒน์ กุศล

บทวิเคราะห์

เยาวชนบ้านหนองหดุนที่เข้าร่วมในการประชุมมีจำนวนมาก แต่เยาวชนมีอายุน้อยทำให้ความสนใจในตั้งงานวิจัยไม่นานนัก และผู้ปกครองของเยาวชนไม่ค่อยจะให้เยาวชนเข้ามาร่วมในการทำงานวิจัย ทำให้เมื่อเริ่มดำเนินงานจริงเยาวชนไม่ได้เข้ามาร่วมในการทำงานวิจัยเรื่องนี้ และเยาวชนได้ให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลาว่างที่จะเข้ามาร่วมในการทำงาน เพราะต้องทำการบ้าน เรียนพิเศษ และทำกิจกรรมงานบ้านช่วยผู้ปกครอง ด้วยเหตุนี้ทำให้บ้านหนองหดุนมีเริ่มทำงานจึงไม่มีเยาวชนเข้ามาร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสัก

หมู่ 12 บ้านสันหลวง

การลงพื้นที่บ้านสันหลวงนั้นเริ่มแรกได้เข้าไปที่วัดสันหลวง เพื่อขอคำแนะนำจากท่านเจ้าอาวาสวัด ในการเข้าถึงแกนนำเยาวชน และท่านเจ้าอาวาสได้เล่าให้ฟังว่าเยาวชนบ้านสันหลวงมีการ

รวมตัวกันเป็นกลุ่มเยาวชนหนูบ้านอยู่แล้ว และได้เริ่มทำกิจกรรมกันบ้างแล้ว อีกทั้งท่านเจ้าอาวาสวัดสันหลวงยังได้โทรศัพท์เรียกหัวหน้ากลุ่มเยาวชนบ้านสันหลวงให้เข้ามาพูดคุยกับทีมวิจัย ทีมวิจัย ได้พูดคุยกับหัวหน้ากลุ่มเยาวชนถึงงานวิจัยที่จะเข้ามาช่วยเยาวชนในพื้นที่ทำ หัวหน้าเยาวชนให้ความสนใจและนัดหมายกับผู้วิจัยให้เข้ามาร่วมประชุมกับเยาวชนบ้านสันหลวงในครั้งต่อไป และจะนัดกับเยาวชนทั้งหมดให้

การประชุมทีมวิจัยเยาวชนบ้านสันหลวงครั้งที่ 1 ประชุมที่บ้านพ่อหลงอุทัย ชีวเดง ซึ่งท่านก็เป็นนักวิจัยห้องถินเช่นกัน แต่เหตุที่ทีมวิจัย ไม่ได้ติดต่อตั้งแต่แรก เพราะผู้วิจัยยังไม่เคยเจอท่านมาก่อน ดังนั้นการทำความเข้าใจกับท่านจึงง่าย และท่านก็ให้ความร่วมมือในการทำงานเดี๋ยวกัน อีกทั้งยังสนับสนุนให้เยาวชนได้เข้ามาร่วม เพราะจะเป็นการฝึกให้เยาวชนทำงานเป็นทีม และสามารถนำความรู้ที่ได้กลับเข้ามาทำงานเพื่อห้องถินของตนเอง การประชุมครั้งนี้มีเยาวชนเข้าร่วมประชุมทั้งหมดจำนวน 14 คน เยาวชนที่เข้าร่วมรับฟังการประชุมส่วนมากเป็นนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาเรียนอยู่ที่วิทยาลัยเทคนิคลำพูน และบางคนก็ไม่ได้เรียนหนังสือแล้ว เยาวชนให้ความสนใจในการฟังเรื่องราวเกี่ยวกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้อธิบายให้ฟังดีมาก มีการตั้งคำถามเกี่ยวกับงานวิจัยและกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในการทำงาน การประชุมครั้งนี้เยาวชนให้ความสนใจในการทำงานเป็นอย่างดีและเห็นได้ว่าเยาวชนที่สันหลวงพร้อมที่ทำงานให้กับชุมชน

สรุป บ้านสันหลวง มีทีมวิจัยเยาวชน จำนวน 14 คน

รายชื่อทีมวิจัยเยาวชนบ้านสันหลวง

1. นายปิยพันธ์ ย่องหัวย
2. นายไตรทศ คำชาวดัน
3. น.ส.สุภัตรา พรมสาร
4. นายวัฒนา บุรีรัตน์
5. น.ส.สายฝน ย่องหัวย
6. น.ส.อรทัย เศรษฐกิจ
7. นายวัชรพงษ์ วงศ์ปัญญา
8. นายณัฐพร คำชาวดัน
9. นายกฤษฎา เดชาภรณ์
10. นายอภิรักษ์ กิติสัก
11. นายสมเกียรติ เศรษฐกิจ
12. น.ส.เบญจพร มูลดัน
13. นายประคง พรมเวียง
14. นายเกียรติศักดิ์ เศรษฐกิจ

บทวิเคราะห์

เยาวชนในหมู่บ้านมีการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ เช่นจัดกิจกรรมวันแม่ ทำความสะอาดวัด เป็นต้นหัวหน้าเยาวชนมีความรับผิดชอบสูงมาก และเป็นที่ยอมรับจากสมาชิก เยาวชนที่เข้ามาร่วมในการประชุมให้ความสนใจกับการทำงานวิจัยเรื่องนี้ และเมื่อเริ่มแรกของการทำงาน เยาวชนได้ช่วยกันทำงานอย่างดี แต่มีผ่านไปประมาณ 5 เดือนเยาวชนเก็บข้อมูลเรียนในวิทยาลัยเทคนิคลำพูน ได้เรียนจบการศึกษา และออกไปทำงาน ทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานต่อ จึงทำให้การทำงานต้องหยุดเป็นช่วงๆ

หมู่ 13 บ้านหนองชิว

บ้านหนองชิวเป็นอีกหนึ่งหมู่บ้านที่ผู้ใหญ่บ้านท่านเป็นนักวิจัยท่องถิน ดังนั้นการเข้าไปทำความเข้าใจและข้อความร่วมมือจึงเป็นเรื่องง่าย การเข้าไปในหมู่บ้านได้ติดต่อไปยังผู้ใหญ่บ้านและได้ลงพื้นที่เพื่อพูดคุยกึ่งรายละเอียดของงานวิจัยอีกรอบหนึ่งที่บ้านของท่านผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านท่านได้เรียกให้หัวหน้าเยาวชนประจำหมู่บ้านเข้ามารับฟังถึงงานวิจัยชิ้นนี้ด้วย ทีมวิจัยได้เล่าถึงงานวิจัยชิ้นนี้ให้หัวหน้าเยาวชนฟังและชวนให้นองเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน หัวหน้าเยาวชนตกลงและรับหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับเยาวชนคนอื่นๆ ในการนัดประชุมครั้งแรกกับเยาวชนทั้งหมด อีกทั้งหัวหน้าเยาวชนได้เล่าว่า

“เยาวชนที่บ้านหนองชิวได้มีการรวมตัวกันแต่ยังไม่มีกิจกรรมที่จะร่วมกันทำ ดังนั้นมีเมื่อมีงานวิจัยนี้เข้ามาจึงเป็นการดี แต่ว่าในเรื่องของคนทำงานนั้นอาจจะเหลืออยู่ไม่มากอันเนื่องมาจากคนที่มีอาชีพทำงานปัจจุบันส่วนมากได้เข้าไปขายแรงงานที่นิคมอุตสาหกรรมลำพูนกันมาก เพราะได้เงินดีกว่าและไม่เหนื่อยหน่ายก่อนการทำงาน ที่น่าส่วนมากจึงไม่มีผู้ใดทำ”

การประชุมครั้งที่ 1 บ้านหนองชิว มีเยาวชนเข้ามาร่วมประชุมจำนวน 8 คน ชาย 3 คนและหญิง 5 คน เยาวชนบ้านหนองชิวส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิคลำพูน เยาวชนต้องใจฟังในสิ่งที่ผู้วิจัยเล่าให้ฟังดี แต่ยังไม่ค่อยซักถามสักเท่าไหร่ เยาวชนนบอกว่า เยาวชนมีการรวมตัวกันในช่วงตอนเย็นเกือบทุกวันเพื่อพูดคุยแล่นกีฬา คนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องกันดังนั้นการที่เยาวชนรวมตัวกันจึงไม่มีปัญหาในเรื่องความไม่ไว้วางใจของผู้ปกครอง การประชุมครั้งนี้ผู้วิจัยได้เล่าถึงงานวิจัยและได้กิจกรรมต่างๆ ที่จะได้ทำในการเข้ามาร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน และได้เลือกหัวหน้ากลุ่มเยาวชนขึ้นเพื่อเป็นแกนนำในการนัดหมายการประชุมและติดต่อในการทำกิจกรรมต่างๆ

สรุป เยาวชนบ้านหนองชิว มีจำนวน 8 คน

รายชื่อทีมวิจัยเยาวชนบ้านหนองชิว

1. น.ส.สุภาพร เสนพนัสศักดิ์
2. น.ส.อรุณรัตน์ พรมเสพสัก
3. ค.ญ.เจนจิรา ยามะสัก
4. นายกฤษฎา เศรษฐกิจ
5. นายอำนาจ ซิมแడง
6. น.ส.วิสูนีย์ ยุวงศ์
7. น.ส.ขวัญตา ทาใจ
8. นายกมล ศรีวิชัย

บทวิเคราะห์

เยาวชนในหมู่บ้านมีการรวมตัวกันแต่ยังไม่มีการทำกิจกรรม เยาวชนมีความต้องใจที่จะทำงานเพื่อชุมชนและให้ความสนใจกับการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน แต่ติดในเรื่องของเวลาที่เยาวชนส่วนหนึ่งต้องทำงาน และมีกิจกรรมเสริมมาก การทำงานกับเยาวชนบ้านหนองชิวจึงต้องมีการวางแผนร่วมกันกับเยาวชนเพื่อหาเวลาที่ลงตัวในการทำงาน

หมู่ 15 บ้านนำบ่อเหลือง

บ้านนำบ่อเหลือง เป็นหมู่บ้านที่มีโรงงานของบริษัทสหพัฒนพิบูลย์จำกัด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในพื้นที่ อีกทั้งในหมู่บ้านมีหอพักตั้งอยู่จำนวนมาก ทำให้บ้านนำบ่อเหลืองจึงเป็นหมู่บ้านที่มีการผสมผสานกันระหว่างชุมชนเกษตรกรรมและชุมชนอุตสาหกรรม

การเข้าไปในพื้นที่ได้เข้าไปหาผู้ใหญ่บ้าน และได้รับความต้อนรับอย่างดีและผู้ใหญ่บ้านได้ให้ความร่วมมือในการเรื่องการประสานงานกับเยาวชนอย่างดี ผู้ใหญ่บ้านได้มอบหมายให้ อบต.เป็นผู้ประสานงานในการประชุมเยาวชนครั้งแรก

การประชุมครั้งที่ 1 บ้านนำบ่อเหลือง ท่านอบต.ได้นัดหมายเยาวชนให้เข้ามาร่วมประชุมที่บ้านท่านเอง มีเยาวชนเข้ามาร่วมประชุม 2 คน โดยเยาวชนที่เข้ามาร่วมเป็นตัวแทนเยาวชนบ้านนำบ่อเหลืองที่เข้าไปเป็นตัวแทนในสภายouth คำนวณที่เข้ามาร่วมเป็นตัวแทนเยาวชนบ้านนำบ่อเหลืองที่เข้าไปในหมู่บ้านให้เข้ามาประชุมในครั้งต่อไป และเยาวชนที่เข้าร่วมประชุมยังเล่าให้ฟังว่า เยาวชนในบ้านนำบ่อเหลืองไม่ค่อยมีเวลาในการทำงานวิจัยเนื่องมาจากต้องเรียนพิเศษในวันหยุดและเรียน กศน.วันอาทิตย์ อีกทั้งเยาวชนบางคนทำงานในโรงงานของบริษัทสหพัฒนพิบูลย์จำกัด ทำให้อาจจะไม่มีเวลาให้กับกิจกรรมดังกล่าว แต่เยาวชนก็จะนัดหมายเพื่อนๆ ให้เข้าร่วมประชุมในครั้งต่อไป

การประชุมครั้งที่ 2 บ้านน้ำบ่อเหลือง ประชุมที่วัดบ้านน้ำบ่อเหลือง มีเยาวชนเข้าร่วมในการประชุมจำนวน 6 คน เป็นผู้หลักใหญ่ทั้งหมด การประชุมครั้งนี้ผู้ใหญ่ได้เล่าถึงการทำงานวิจัยและกิจกรรมต่างๆ ในการทำวิจัยให้เยาวชนได้รับฟัง และได้ชวนให้เยาวชนเข้ามาร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน เยาวชนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน แต่ก็ยังคงกว่าอาจจะไม่ค่อยมีเวลาให้กับกิจกรรมต่างในการทำวิจัยแต่ก็จะพยายามเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรม เพราะอย่างจะมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัย

สรุป ทีมวิจัยเยาวชนบ้านน้ำบ่อเหลือง มีจำนวน 7 คน

รายชื่อทีมวิจัยเยาวชนบ้านน้ำบ่อเหลือง

1. ด.ญ.ศรีวิภาพร ทองดี
2. ด.ช.อภิเดช นายจรุง
3. น.ส.อัญชลี ยิ่มสวัสดิ์
4. น.ส.ณัฐกรณ์ มีเดช
5. ด.ญ.รัตนาการณ์ ยะคำปีอ้อ
6. ด.ญ.ปฐมนาวดี ศรีวิชัยศักดิ์
7. น.ส.รัชฎาพรรณ เทพศักดิ์

บทวิเคราะห์

บ้านน้ำบ่อเหลืองเป็นหมู่บ้านที่มีการผสมผสานกันระหว่างชุมชนเกษตรกรรมและชุมชนอุตสาหกรรมทำให้เยาวชนในหมู่บ้านไม่ค่อยมีเวลาในการกิจกรรม เนื่องจากเรียนในช่วงวันเสาร์และวันอาทิตย์ อีกทั้งเยาวชนบางคนทำงานแล้ว บ้านน้ำบ่อเหลืองเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่มีพื้นที่ในการทำนาลดลงเป็นอย่างมากและมีจำนวนชาวนาเหลือน้อย เนื่องมาจากชาวนาเข้าไปทำงานโรงงานของบริษัทสหพัฒนพิบูลย์จำกัด และการแปรรูปที่นาไปเป็นโรงงานอุตสาหกรรม หอพัก และที่ดินส่วนหนึ่งทึ่งให้ว่างเปล่าเนื่องมาจากการไม่สามารถดำเนินการได้

หมู่ 16 บ้านทรายทอง

บ้านทรายทองเป็นหมู่บ้านที่แยกออกจากหมู่ที่ 8 บ้านห้วยม้าโก้งและเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ผู้ใหญ่บ้านเป็นนักวิจัยห้องถูนจากโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกร ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทำให้การทำความเข้าใจในการทำงานวิจัยและการขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ นั้นเป็นไปอย่างไม่ยุ่งยาก การนัดหมายเยาวชนบ้านทรายทอง ได้นัดหมายผ่านทางเยาวชนบ้านห้วยม้าโก้ง เพาะเยาวชนทั้ง 2 หมู่บ้านส่วนหนึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน ดังนั้นเยาวชนทั้ง 2 หมู่บ้านจึงสนับสนุนกัน

การประชุมครั้งที่ 1 บ้านรายการทอง ได้นัดหมายเยาวชนผ่านทางเยาวชนบ้านห้วยม้าโกรังและให้เยาวชนบ้านห้วยเป็นผู้นำในการลงพื้นที่ การประชุมครั้งนี้มีเยาวชนบ้านรายการทองเข้ามาร่วมในการประชุมจำนวน 9 คน เป็นผู้ชาย 2 คนและผู้หญิง 7 คน เยาวชนได้รับฟังคำชี้แจงและกิจกรรมต่างๆ ในการทำงานวิจัยทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้เล่าให้ฟัง และผู้วิจัยได้ชวนให้เยาวชนเขามาร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน และได้รับความร่วมมือจากเยาวชนเป็นทีมวิจัยเยาวชนในการประชุมเยาวชนซักถามและน้อกกว่าไม่มีความรู้ในการทำงานวิจัย และอยากรเข้าร่วมเพื่อฝึกฝนเองและหาประสบการณ์ในการทำงานวิจัย อีกทั้งในการประชุมครั้งนี้ทางผู้ใหญ่บ้าน และอบต.เข้ามาร่วมในการประชุมด้วย

สรุป ทีมวิจัยเยาวชนบ้านรายการทองมีสมาชิกจำนวน 9 คน

รายชื่อทีมวิจัยเยาวชนบ้านรายการทอง

1. ค.ช.วีรพงษ์ ยุวงศ์
2. ค.ช.สราญุทธ ติสม
3. น.ส.กิตติพร พัสดสักก
4. ค.ญ.อภิญญา สังจัง
5. ค.ญ.สภาณุรัตน์ ตุคลาคร
6. ค.ญ.วรรณิภา พัสดสักก
7. น.ส.จันทินา ปานสด
8. ค.ญ.สุพันธิ์ พยาเทพ
9. น.ส.อัญชลี เนตรแสนสัก

บทวิเคราะห์

เยาวชนที่เป็นผู้หญิงมีความกล้าแสดงออกและให้ความสนใจในการทำงานวิจัยเรื่องนี้ อีกทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมดี เยาวชนบ้านรายการทองและบ้านห้วยม้าโกรังเป็นเยาวชนที่มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม เนื่องมาจากเดิมเป็นหมู่บ้านเดียวกัน และมีพื้นที่ติดกัน อีกทั้งเยาวชนทั้งสองหมู่บ้านส่วนหนึ่งเรียนอยู่โรงเรียนเดียวกัน ทำให้การทำงานวิจัยเรื่องนี้เยาวชนทั้งสองกลุ่มได้ช่วยเหลือกันในการทำงาน และร่วมกันวางแผนการทำงานและมีส่วนอย่างมากในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน

หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องแก伦

บ้านใหม่ร่องแก伦เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่ง ที่ผู้ใหญ่บ้านเป็นนักวิจัยท่องเที่ยวจากโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทำให้การทำความเข้าใจในการทำงานวิจัยและการขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ นั้นเป็นไปอย่างไม่

ยุ่งยาก การนัดหมายเยาวชนผู้วิจัยได้ขอให้ผู้ใหญ่บ้านได้เป็นผู้นัดหมายเยาวชนให้ในการประชุมครั้งแรก

การประชุมครั้งที่ 1 บ้านใหม่ร่องแก伦 ประชุมที่วัดบ้านใหม่ร่องแก伦 ในการประชุมครั้งนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากอบต.บ้านใหม่ร่องแก伦เป็นผู้จัดสถานที่และประชาสัมพันธ์การประชุมครั้งนี้ การประชุมมีเยาวชนเข้ามาร่วมในการประชุม จำนวน 15 คน เป็นผู้ชาย 6 คนและผู้หญิง 9 คน เยาวชนมีความสนใจมาก ผู้วิจัยได้เล่าถึงการทำงานวิจัยและกิจกรรมต่างๆ ในการทำวิจัยให้เยาวชนได้รับฟัง และได้ชวนให้เยาวชนเข้ามาร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน เยาวชนได้เข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชนและได้ซักถามในรายละเอียดต่างๆของงานวิจัย และได้ทำการคัดเลือกหัวหน้าทีมวิจัยเยาวชนของบ้านใหม่ร่องแก伦เพื่อเป็นผู้ประสานงานกับสมาคมในหมู่บ้าน อีกทั้งผู้วิจัยได้ลองถามคำถามเกี่ยวกับการทำนาเหมือนกับบ้านอื่นๆ เช่น ตามว่าทราบหรือไม่ว่าผู้ปักทองปลูกข้าวเหนียวหรือข้าวจ้าว ปลูกข้าวพันธุ์อะไร ปลูกตอนไหน เกี่ยวตอนไหน ทำนาเพื่อขายหรือเพื่อทานเอง เป็นต้น ซึ่งจากการที่ได้ถามเยาวชน เยาวชนส่วนใหญ่ที่พ่อแม่ทำงานสามารถตอบคำถามได้ ส่วนเยาวชนที่พ่อแม่ไม่ได้ปลูกข้าวไม่สามารถตอบคำถามได้ แสดงให้เห็นว่าเยาวชนยังมีความรู้ในเรื่องการทำนาน้อยมาก

สรุป ทีมวิจัยเยาวชนบ้านใหม่ร่องแก伦มีสมาชิกจำนวน 15 คน

รายชื่อทีมวิจัยเยาวชนบ้านใหม่ร่องแก伦

1. น.ส.พรพรรณ สุริวงศ์
2. ศ.ญ.วนิภา พรมเสพศักดิ์
3. ศ.ญ.ปรารณ่า ทิสสัก
4. ศ.ญ.จิราพร ราชศักดิ์
5. ศ.ญ.สุภารัตน์ พรมเสพสัก
6. นายอานันท์ คำหล้า
7. นายประกาศิต จันตีษฐุล
8. น.ส. พรณี พรมเสษยศักดิ์
9. น.ส.สุนารี เนตรศักดิ์
10. น.ส.สร้อยทิพย์ ทรายโจน
11. นายเอกพจน์ ทิศสัก
12. น.ส.แสงระวี เวียงอินทร์
13. นายพงษ์พัฒน์ วิทยาศัย
14. ศ.ช.วันชนะ ราชสัก

15. ด.ช.อดิพงษ์ บุญมาสิง^๔ บทวิเคราะห์

เยาวชนได้ให้ความสนใจเข้าร่วมในการประชุมเป็นจำนวนมาก และสนใจในการทำงานวิจัย เยาวชนบ้านใหม่ร่องแกลบยังขาดความรู้ในเรื่องของการทำงาน สังเกตจากการที่ทีมวิจัยได้ลงคาม คำถามในเรื่องของการทำงานในพื้นที่ ซึ่งเยาวชนส่วนมากตอบไม่ได้ ดังนั้นในการทำงานวิจัยเรื่องนี้ ก่อนการทำงานทีมวิจัยต้องมีการทำความเข้าใจในเรื่องของความรู้พื้นฐานของการทำงาน และความรู้ เกี่ยวกับข้าวให้กับเยาวชนเพิ่มเติม

จากการลงพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชนของหมู่บ้านเป้าหมายในการทำการวิจัย และ การลงพื้นที่เพื่อชวนเยาวชนเข้ามาร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน สามารถรวมทีมวิจัยเยาวชนได้ทั้งหมด จำนวน 96 คน และได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยกับผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านโดยใช้หันงสือและการ พูดคุยทำความเข้าใจ

4.3 แนวทางการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก โดยการมีส่วนร่วม ของเยาวชนอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เป็นการศึกษาเพื่อ 1) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา ฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน 2) เพื่อ ศึกษาเงื่อนไข/ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัด ลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน และ 3) เพื่อหาแนวทางประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงานของ ตำบลป่าสักโดยเยาวชนในพื้นที่ ซึ่งการศึกษาระบบนี้ได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วน ร่วม โดยความร่วมมือของนักวิจัยที่เป็นคนนอกพื้นที่และทีมวิจัยเยาวชนซึ่งเป็นคนในพื้นที่ตำบลป่า สัก และมีนักวิจัยห้องถังจากโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่า สัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นที่ปรึกษาและคอยให้คำแนะนำแก่ทีมวิจัยเยาวชนในการทำงานวิจัย เรื่องนี้ โดยเยาวชนเหล่านี้ได้เข้ามาร่วมกันในการทำงานตั้งแต่การวางแผนการเก็บข้อมูลการทำงาน การเก็บข้อมูลการนา การสรุปประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเก็บข้อมูลการทำงาน การวางแผนการ พัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน การพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก และการประชาสัมพันธ์ ฐานข้อมูลการทำงานที่พัฒนาขึ้นโดยเยาวชนในพื้นที่ตำบลป่าสัก โดยอาศัยรูปแบบการจัดเวทีพูดคุย การจัดการประชุมทีมวิจัยเยาวชน และการจัดการอบรม ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดนี้จะนำไปสู่แนวทางการ พัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชนตำบลป่าสัก และกิจกรรม ต่างๆ ได้จัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลจากการรวมเยาวชนในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 10 หมู่บ้านเพื่อเข้า ร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน ทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆขึ้นเพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการ

ทำนาของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน พอจะสรุปได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับเยาวชนที่เข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชนและเตรียมทีมวิจัยเยาวชนในการเก็บข้อมูลการทำนา โดยมีกิจกรรมดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1.1 เวทีการประชุมทีมวิจัยเยาวชนเพื่อทำความเข้าใจกับเยาวชนที่เข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน

การดำเนินกิจกรรม

การจัดเวทีการประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจกับทีมวิจัยเยาวชนในเรื่องบทบาท หน้าที่ในการทำงานวิจัย และเพื่อให้ทีมวิจัยเยาวชนทั้ง 10 หมู่บ้าน ได้พูดปะและทำความรู้จักกัน และเพื่อฝึกหักษณ์การเก็บข้อมูลและทำความเข้าใจกับแบบสอบถามที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลการทำนา

เยาวชนที่เข้ามาร่วมประชุมมาจาก 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านสันกะยอม หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก หมู่ 8 บ้านห้วยมาโก้ง หมู่ 9 บ้านกอเปา หมู่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ 13 บ้านหนองชิว หมู่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลียง หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องแก伦และเยาวชนจาก หมู่ 10 บ้านหนองหลุ่ม หมู่ 16 บ้านทรายทอง ไม่ได้มามาเข้าร่วมประชุม อันเนื่องมาจาก หมู่ 10 บ้านหนองหลุ่ม ได้ประสานงานไปที่หัวหน้าทีมเยาวชนแล้ว ได้รับคำตอบว่าเยาวชนส่วนมากติดเข้าค่าย เรียนพิเศษ และไปทำธุระกับผู้ปกครอง อีกทั้ง มีอีกส่วนหนึ่งที่ต้องทำงานช่วยทางบ้าน จึงทำให้ไม่สามารถเข้ามาร่วมในการประชุมครั้งนี้ได้ และจากข้อสังเกตของผู้วิจัย เยาวชนในบ้านหนองหลุ่มส่วนมากมีอายุน้อยประมาณ 8-13 ปี การที่จะมาประชุมต่างหมู่บ้านอาจจะมีปัญหาเรื่องการเดินทางจาก ไม่อยากให้มาเข้าร่วมในการประชุม ส่วนหมู่ 16 บ้านทรายทอง ไม่สามารถติดต่อประสานงานกับทีมเยาวชนได้ ต้องติดต่อผ่านทางทีมเยาวชนบ้านห้วยมาโก้ง และได้คำตอบรับมาแล้วแต่ไม่อาจทราบได้ว่า เพราะเหตุใดทีมเยาวชนจึงไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมได้

การประชุมเริ่มจากการลงทะเบียนในเวลาตั้งแต่ 8.30 น. จนถึงเวลา 9.30 น. และได้เริ่มเปิดการประชุมในเวลาประมาณ 10 โมงเช้า โดยพ่อหลวงบ้านสันป่าสัก เป็นผู้กล่าวเปิดการประชุมและต่อด้วย พศ.ดร.อวารณ์ โօภาสพัฒนกิจ กล่าวทักษะทีมวิจัยเยาวชน จากนั้นเป็นการแนะนำตัวของผู้เข้าร่วมในการประชุมทั้งหมด และผู้วิจัยนายกิตติสันท์ ปวนปันคำ หัวหน้าโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนา โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชนตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดการประชุมและความเป็นมาของโครงการวิจัยชิ้นนี้ จากนั้นเป็นการแสดงความรู้สึกในการเข้ามาทำงานวิจัยของผู้วิจัย อาจารย์ ผู้ใหญ่ใจดีที่เข้ามาร่วมเป็นวิทยากร และ

ของทีมวิจัยเยาวชน หลังจากนั้นได้แบ่งกลุ่มทีมวิจัยเยาวชนออกตามหมู่บ้านดังนี้ กลุ่มที่ 1 บ้านสันคาย บ้าน กกลุ่มที่ 2 บ้านสันป่าสักและบ้านน้ำบ่อเหลียง กลุ่มที่ 3 บ้านสันหลวง กลุ่มที่ 4 บ้านห้วยม้าโก้ง กลุ่มที่ 5 บ้านหนองชิว กลุ่มที่ 6 บ้านกอเปาและบ้านใหม่ร่องแก格บ กิจกรรมนี้ได้มีการแบ่งกลุ่ม เพื่อให้วิทยากรที่เข้าร่วมในการประชุมได้เข้าไปเล่าประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและบางกลุ่มก็ถือ โอกาสในการลองใช้แบบสอบถามในการถามคำถามเกี่ยวกับการทำกับวิทยากร ในการแบ่งกลุ่มแต่ ละกลุ่มนักการคัดเลือกประธานกลุ่ม และเลขานุการ รวมถึงผู้สังเกตการณ์ของแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นคน เคลื่อนงานของแต่ละกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะรับผิดชอบในการสรุปสิ่งที่วิทยากรได้ถ่ายทอด ประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการนาลงในกระดาษพรูป และนำเสนอในช่วง น่าจะ

ในช่วงนี้ หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเรียบร้อยแล้วก็เป็นการนำเสนอสิ่งที่ทีมวิจัย แต่ละกลุ่มสรุปได้จากวิทยากร และนำมาปรับใช้ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลของทีมตนเองต่อไป เมื่อ นำเสนอครบถ้วนแล้วมีกิจกรรมนันทนาการ โดยพี่เลี้ยงจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และจากนั้นเป็นการทำความเข้าใจกับแบบสอบถามที่จะใช้ในการเก็บข้อมูล การทำนา และได้มีการวางแผนการลงพื้นที่โดยคร่าวๆ จากนั้นเป็นการให้วิทยากรที่อยู่กับเราตั้งแต่ต้น มาแสดงถึงสิ่งที่ท่านเห็นจากกิจกรรมต่างๆ จากนั้นเป็นการมองหมายงานคือ ให้ทีมวิจัยแต่ละคนนำ แบบสอบถามกลับไปคนละ 1 ชุดเพื่อนำไปลองทำดูแล้วนำมาส่งในการประชุมครั้งต่อไป และได้ให้ ทีมวิจัยเยาวชนแต่ละทีมไปทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำนาของแต่ละหมู่บ้านมาส่งในวัน ดังกล่าวด้วย สุดท้ายปิดการประชุมโดยผู้ใหญ่บ้านสันป่าสักซึ่งอยู่ในการประชุมตั้งแต่เช้านี้สุด การประชุมซึ่งเป็นสิ่งที่คิดและทำให้เรามีกำลังใจมาก

อภิปรายผล

เยาวชนเข้ามาร่วมในการประชุมน้อยกว่าที่คาดไว้อันเนื่องมาจากเยาวชนส่วนหนึ่งต้องไป เรียนพิเศษ มีการประชุมผู้ปกครอง ไปเข้าค่ายที่ทางโรงเรียนจัดในช่วงเบ็ดเรียน ช่วยผู้ปกครองทำงาน บ้านและไปเที่ยวกับครอบครัว ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการทำงานวิจัยเช่นนี้ การจัดกระบวนการในการ จัดประชุมครั้งนี้ผู้วิจัยมีการจัดการที่ยังไม่ดีพอได้แก่ การจัดกระบวนการประชุม การสอดแทรก กิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น จึงทำให้กระบวนการต่างๆ ไม่ต่อเนื่องและไม่ได้ทำให้เยาวชนได้ แสดงออกได้เต็มที่ และเวลาที่จัดไม่เหมาะสมทำให้เยาวชนในทีมวิจัยเข้ามาร่วมในการประชุมน้อย เนื่องจากเป็นช่วงเบ็ดเรียนใหม่ ทำให้เยาวชนมีกิจกรรมมาก และเป็นช่วงฤดูเก็บเกี่ยวจึงมีวิทยากรและ ผู้ใหญ่ที่เชิญไว้เข้ามาร่วมในการประชุมน้อย เยาวชนที่เข้ามาร่วมในเวทีได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การทำนา และเยาวชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเวที เช่นการเป็นผู้สังเกตการณ์ทำงานของกลุ่มอื่น การจับประเด็นในเรื่องที่ผู้ใหญ่เล่าประสบการณ์ เป็นต้น อีกทั้งเยาวชนยังได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การเก็บข้อมูลการทำนาร่วมกับนักวิจัยท้องถิ่นอีกด้วย

บทวิเคราะห์

การจัดเวทีพูดคุยเป็นการพูดคุยโดยมีวิทยากรเป็นผู้ชวนคุย และແດກเปลี่ยนความรู้กันระหว่างวิทยากรกับเยาวชน ในส่วนของทีมวิจัยเยาวชนที่เข้ามาร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชนยังไม่ค่อยกล้าที่จะแสดงออก โดยสังเกตได้จากการที่ให้ตัวแทนเยาวชนของแต่ละกลุ่มแสดงความคิดในการเข้ามาร่วมทำงานวิจัย จะเห็นได้ว่าเยาวชนในแต่ละกลุ่มยังไม่ค่อยกล้าที่จะพูด มีการเกียรตินัก และจะโYNให้กับหัวหน้ากลุ่ม แต่พออยู่ในกลุ่มใหญ่กลับมีความกล้าในการแสดงออกมากกว่า การแสดงความคิดเห็นในกลุ่มย่อล้นนั้นมีค่อนข้างดี ส่วนการแบ่งหน้าที่ในการทำงานของแต่ละกลุ่มนั้นผู้หญิงจะมีความรับผิดชอบในงานมากกว่าผู้ชายการมาเข้าร่วมของเยาวชนจะเห็นได้ว่าเยาวชนจากหมู่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ 8 บ้านห้วยม้าโก้ง จะมาเข้าร่วมมากกว่าหมู่บ้านอื่น และส่วนของวิทยากรมีผู้ใหญ่เข้ามาร่วมในการประชุม 8 คน ซึ่งถือว่าค่อนข้างมาก โดยมีผู้ใหญ่บ้านมาเข้าร่วมถึง 3 หมู่บ้านและได้รับความเอื้อเฟื้อจากวิทยุชุมชนถ่ายทอดเสียงการประชุมด้วยยิ่งเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะนอกจากจะทำให้มีคนรู้สึกการประชุมแล้วยังเป็นการประชาสัมพันธ์การทำงานวิจัยในพื้นที่ ให้คนในพื้นที่ต่ำบลป่าสักได้รับรู้ด้วย การประชุมครั้งนี้ทีมวิจัยได้ให้เยาวชนช่วยการออกแบบแผนการเก็บข้อมูลการทำงานของแต่ละหมู่บ้านเพื่อนำเสนอและเป็นแนวทางในการทำงานต่อไป

กิจกรรมที่ 1.2 เวทีการประชุมทีมวิจัยเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำงาน

การดำเนินกิจกรรม

การจัดเวทีการประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการให้นักวิจัยท่องถิ่นและทีมวิจัยเยาวชนได้พบปะกัน และเพื่อประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างนักวิจัยท่องถิ่นและทีมวิจัยเยาวชนในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำงาน และเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลการทำงาน

เยาวชนที่เข้ามาร่วมประชุมมาจาก 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 8 บ้านห้วยม้าโก้ง หมู่ 9 บ้านกอเป่า หมู่ 12 บ้านสันหลวง และหมู่ 16 บ้านทรายทอง รวมทั้งมีนักวิจัยท่องถิ่นซึ่งจะรับบทบาทเป็นพี่เลี้ยงของทีมเยาวชนในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำงานในครั้งนี้ โดยเหตุเยาวชนที่เยาวชนเข้าร่วมในการประชุมในครั้งนี้น้อยกว่าที่ประสานงานไปอันเนื่องมาจากว่าเยาวชนติดเรียนพิเศษ และมีกิจกรรมที่ทางโรงเรียน และนักวิจัยท่องถิ่นมีการประชุมผู้ใหญ่บ้าน และมีการพัฒนาหมู่บ้านจึงทำให้ทั้งเยาวชน และนักวิจัยท่องถิ่นเข้ามาร่วมในการประชุมครั้งนี้น้อยกว่าที่คาดไว้ ใน การประชุมครั้งนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในเรื่องของสถานที่จัดการประชุมและได้มีการถ่ายทอดเสียงการประชุมตลอดทั้งการประชุมผ่านทางสถานีวิทยุชุมชนคนเมืองลำพูน 90.25 MHz

การประชุมเริ่มโดยคุณพิพัฒน์ อินกองงาม เป็นผู้เปิดการประชุมในครั้งนี้ และได้เริ่มแนะนำตัวกันของผู้เข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้ จากนั้นเป็นการซึ่งแจงในเรื่องของงบพื้นที่เก็บข้อมูลการทำา และจำนวนชาวนาที่ต้องเก็บข้อมูลทั้งหมดและที่ต้องได้รับการเก็บอีก ซึ่งข้อมูลมีดังนี้

จำนวนเกษตรกรชาวนาทั้งหมดของตำบลป่าสัก 943 ราย (ข้อมูลปี 2546)

เก็บข้อมูลการทำาไปแล้ว 204 ราย (20%)

ต้องเก็บข้อมูลอีก 739 ราย

หลังจากได้แจ้งข้อมูลของชาวนาที่ทีมเยาวชนต้องลงพื้นที่เก็บข้อมูลทั้งหมดแล้ว ก็ได้จำแนกจำนวนชาวนาออกเป็นรายหมู่บ้านเพื่อให้ทีมเยาวชนรับทราบ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนทีมวิจัยเยาวชนและจำนวนชาวนาที่ต้องเก็บข้อมูล

หมู่บ้าน	ทีมวิจัยเยาวชน (คน)	จำนวนชาวนาที่ต้องเก็บข้อมูล (คน)
หมู่ 1 บ้านสันกะยอม	10	94
หมู่ 2 บ้านหนองบัว	-	14
หมู่ 3 บ้านป่าตึ่งงาม	-	15
หมู่ 4 บ้านหลุก	-	2
หมู่ 5 บ้านหนองปลาขอ	-	32
หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก	4	94
หมู่ 7 บ้านนำมพุ	-	50
หมู่ 8 บ้านห้วยม้าโก้ง	9	56
หมู่ 9 บ้านกอเป่า	15	57
หมู่ 10 บ้านหนองหลุม	-	12
หมู่ 11 บ้านหนองท่า	-	39
หมู่ 12 บ้านสันหลวง	15	23
หมู่ 13 บ้านหนองซิว	5	64
หมู่ 14 บ้านหนองไช	-	28
หมู่ 15 บ้านนำบ่อเหลือง	5	15
หมู่ 16 บ้านทรายทอง	4	61
หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องแกลูบ	15	83
รวม	82	739

จากจำนวนชาวนาที่ทีมต้องเก็บข้อมูลเปรียบเทียบกับทีมเยาวชนแล้วจะเห็นว่าในบางหมู่บ้าน ทีมเยาวชนต้องเก็บข้อมูลไม่มาก แต่บางทีมต้องเก็บข้อมูลมากเกินกว่าที่ทีมจะทำได้จึงได้มีการร่วมวางแผนการลงพื้นที่โดยเยาวชนที่เข้าร่วมประชุมได้วางแผนร่วมกันในการลงเก็บข้อมูลดังนี้

ทีมที่ 1 ประกอบด้วย หมู่ 12 บ้านสันหลวงศ์ หมู่ 13 บ้านหนองชิว หมู่ 9 บ้านกอเป่า

ทีมที่ 2 ประกอบด้วย หมู่ 8 บ้านห้วยม้าโก้ง หมู่ 11 บ้านหนองท่า หมู่ 16 บ้านทรายทอง

ซึ่งในการจัดทีมดังกล่าวตนทีมเยาวชนได้วางแผนในการเก็บข้อมูลการทำงานในหมู่บ้านของตนเสร็จแล้วก็จะไปช่วยเก็บข้อมูลหมู่บ้านในทีม เพื่อช่วยให้แบ่งเบาภาระของทีมที่มีจำนวนเยาวชนน้อย ส่วนทีมที่ไม่ได้เข้าร่วมในการประชุมทางผู้วิจัยจะลงพื้นที่เพื่อประชุมทีมตามหมู่บ้านอีกรอบหนึ่ง

ทางด้านนักวิจัยท้องถิ่นก็ได้ร่วมคิดในเรื่องของการลงพื้นที่เก็บข้อมูลว่า ในการลงพื้นที่ครั้งแรกนักวิจัยท้องถิ่นจะลงพื้นที่ด้วยเพื่อเป็นที่ปรึกษาในเรื่องที่ทีมไม่เข้าใจ อีกทั้งนักวิจัยในหมู่ที่ 1 สันกะยอมรับปากว่าทีมของตนจะเก็บข้อมูลของหมู่ที่ 4 บ้านหลุก และของป่าตึงงามด้วย ส่วนในเรื่องของหมู่บ้านที่ต้องเก็บข้อมูลมากแต่ทีมมีน้อยทางนักวิจัยท้องถิ่นก็ขอให้ทีมเยาวชนที่อยู่ใกล้เคียงลงพื้นที่ช่วยเก็บข้อมูลด้วย

อภิปรายผล

เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมน้อยกว่าที่คาดไว้อันเนื่องมาจากเยาวชนส่วนหนึ่งต้องไปเรียนพิเศษ มีกิจกรรมทางโรงเรียน ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านและไปเที่ยวกับครอบครัว ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการทำงานวิจัยชิ้นนี้ และจากการที่เยาวชนเข้ามาร่วมในการประชุมน้อยกว่าที่คาดไว้จึงทำให้การวางแผนการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลการทำงานไม่ครบถ้วนพื้นที่ เยาวชนได้มีการวางแผนการเก็บข้อมูลการทำงานร่วมกับนักวิจัยท้องถิ่นในหมู่บ้านซึ่งรับหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง และเยาวชนแต่ละกลุ่มได้นำเสนอแผนการทำงานของกลุ่มให้ทีมวิจัยได้รับทราบ และร่วมกันแนะนำเพื่อให้การเก็บข้อมูลการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทวิเคราะห์

เยาวชนที่เข้ามาร่วมในการประชุมครั้งนี้เป็นเยาวชนที่เมื่อนัดหมายครั้งใดก็เข้าร่วมทุกครั้ง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความอყาจการทำงานและค่อนข้างมีเวลาให้กับการทำงานวิจัยเพื่อชุมชน เยาวชนในกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นเยาวชนที่เรียนในสายอาชีวศึกษา (วิทยาลัยเทคนิคลำพูน วิทยาลัยเทคโนโลยี) และเยาวชนที่ไม่ได้เรียนแล้ว ส่วนเยาวชนที่เรียนสายสามัญจะไม่ค่อยเข้าร่วมในการประชุม เพราะว่าไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมเสริมประสบณ์

ส่วนอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือ การประชุมนั้นมีนัดประชุมต่างพื้นที่ หรือนอกหมู่บ้าน เยาวชนจะมาเข้าร่วมในการประชุมน้อย แต่มีนัดหมายตามหมู่บ้านของแต่ละทีมจะมีผู้เข้าร่วมใน

การประชุมค่อนข้างมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าการมาประชุมต่างหมู่บ้านมีอุปสรรคมาก และอาจจะเกิดจากการที่ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้เดินทางเข้ามาร่วมในการประชุม

สรุปปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา จากการจัดกิจกรรมเวทีประชุมทั้ง 2 ครั้ง

จากการจัดเวทีเยาวชนตำบลป่าสัก ทั้ง 2 ครั้งผู้วิจัยได้สังเกตว่ามีเยาวชนเป้าหมายเข้ามาร่วมในเวทีน้อยกว่าที่คาดไว้ซึ่งมีสาเหตุดังนี้

1. การจัดเวทีทั้ง 2 ครั้ง จัดตรงกับวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันที่เยาวชนมีกิจกรรมต่างๆ มาก เช่น เรียนพิเศษ เรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เรียน กศน. และวันอาทิตย์เป็นวันของครอบครัวดังนั้นเยาวชนส่วนหนึ่งจึงไปทำกิจกรรมกับครอบครัว
2. การจัดเวทีทั้ง 2 ครั้ง ในช่วงเวลาเดียวกันทางโรงเรียนของเยาวชนมีกิจกรรมเหมือนกัน ได้แก่ ประชุมผู้ปกครอง กีฬาสี เข้าค่ายพักแรม
3. สถานที่จัดเวทีอยู่ห่างจากหมู่บ้านของเยาวชน ทำให้ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้เยาวชนมาเข้าร่วมในเวที
4. กิจกรรมในเวทีมีความหลากหลายน้อย ไม่ดึงดูดความสนใจของเยาวชนทำให้เยาวชนเข้าร่วมในเวทีน้อย
5. เยาวชนมีปัญหาในเรื่องการขาดแย้งกันระหว่างหมู่บ้าน ทำให้เยาวชนในหมู่บ้านไม่กล้าเข้ามาร่วมในเวที

จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเปลี่ยนจากการจัดเวทีใหญ่ที่จะต้องให้เยาวชนทั้งหมู่ที่เข้าร่วมเป็นทีมวิจัยมาร่วมตัวกัน มาเป็นการจัดเวทีประชุมเยาวชนโดยการแบ่งกลุ่มหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงกัน เวียนกันจัด เพื่อลดปัญหารื่องการเดินทางไกลของเยาวชน ส่วนในเรื่องของเวลานั้นผู้วิจัยจะใช้การโทรศัพท์เพื่อสอบถามไปยังหัวหน้ากลุ่มถึงเวลาที่เยาวชนในทีมร่วม โดยส่วนมากจะเป็นเวลาตอนเย็น หลังเลิกเรียนหรือวันหยุดต่างๆ เพื่อเข้าไปทำกิจกรรมกับทีมเยาวชน โดยกลุ่มของการจัดเวทีมีดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 หมู่ 8 บ้านห้วยแม่โภง หมู่ 16 บ้านทรายทอง
2. กลุ่มที่ 2 หมู่ 9 บ้านกอเป่า หมู่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องแก伦 หมู่ 13 บ้านหนองชิว
3. กลุ่มที่ 3 หมู่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลือง

จากการแบ่งกลุ่มดังกล่าวในขั้นต้นจะเห็นว่าเหลือทีมเยาวชน 7 หมู่บ้านจากทั้งหมู่ 10 หมู่บ้าน สาเหตุมาจากการหมู่บ้านที่เหลืออยู่อีก 3 หมู่บ้านซึ่งได้แก่ หมู่ 1 บ้านสันกะยอม หมู่ 6 บ้านสันป่าสักและหมู่ 10 บ้านหนองหลุม เยาวชนจากทั้ง 3 หมู่บ้านไม่ได้เข้ามาร่วมในการจัดเวทีและการทำกิจกรรมต่างๆ สาเหตุของการที่เยาวชนไม่ได้เข้าร่วมในการทำกิจกรรม ได้แก่

1. หมู่ 1 บ้านสันกะยอม เยาวชนจากบ้านสันกะยอมมีการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรม แต่มีกิจกรรมต่างๆเข้ามาในพื้นที่มากอีกทั้งเยาวชนมีกิจกรรมเสริมมาก จึงทำให้เยาวชนไม่มีเวลาเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรม

2. หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก เยาวชนบ้านสันป่าสักมีจำนวน 4 คน ได้เข้ามาร่วมในการจัดเวทีครั้งที่ 1 จำนวน 3 คนและหลังจากนั้นก็ไม่สามารถติดต่อกับตัวเยาวชนได้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุความขัดแย้งกันของเยาวชนกันเพื่อเยาวชนต่างหมู่บ้าน

3. หมู่ 10 บ้านหนองหลุม เยาวชนบ้านหนองหลุมในการลงพื้นที่ชวนเยาวชนเข้าทีมนั้นมีเยาวชนเข้ามาร่วมในการประชุมมากที่สุด แต่ว่าเยาวชนที่เข้ามานั้นส่วนใหญ่มีอายุน้อยและไม่ค่อยให้ความสนใจกับการทำงานวิจัย และเมื่อมีกิจกรรมขึ้น ผู้วิจัยได้ติดต่อไปที่หัวหน้าเยาวชนประจำหมู่บ้านแต่หัวหน้าเยาวชนบอกว่าเยาวชนไม่มีเวลาในการเข้าร่วมในการทำกิจกรรม และมีกิจกรรมต่างๆ มากไม่สามารถเข้าร่วมได้ ทำให้เยาวชนบ้านหนองหลุมไม่มาเข้าร่วมในการทำกิจกรรม

จากสาเหตุดังกล่าวทำให้การวางแผนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในการทำงานนั้นเหลือเยาวชนจาก 7 หมู่บ้านเท่านั้นในการทำงานช่วงแรก แต่ผู้วิจัยก็ไม่ได้ทิ้งหมู่บ้านที่ขาดไป และดำเนินการทำวิธีในการลงพื้นที่เพื่อชวนเยาวชนและหาทางเข้าถึงเยาวชนทั้ง 2 หมู่บ้านคือหมู่ 6 บ้านสันป่าสัก หมู่ 10 บ้านหนองหลุม ส่วนหมู่ที่ 1 บ้านสันกะยอมนั้นผู้วิจัยรอให้กิจกรรมของเยาวชนน้อยลงจึงจะนำกิจกรรมในงานวิจัยนี้เข้าไปเสริมให้กับเยาวชนบ้านสันกะยอมต่อไป

ส่วน 7 หมู่บ้านที่ได้ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ได้มีการประชุมวางแผนการทำงาน โดยงานชิ้นแรกที่เยาวชนต้องทำคือ การเก็บข้อมูลการทำงานโดยใช้แบบสอบถามจากโปรแกรมท้องทุ่งไทยและแบบสอบถามจากโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก สำหรับเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีวิจัยเยาวชนในแต่ละหมู่บ้าน ได้มีการวางแผนการเก็บข้อมูลดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แผนการเก็บข้อมูลการทำของเกษตรกรผู้ทำนาตามลู่ทาง

หมู่บ้าน	แผนการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
1. หมู่ 8 บ้านหัวยม้าໄກ	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลาในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน วันเสาร์และวันอาทิตย์ในการเก็บข้อมูล - การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล - ใช้การเดินไปตามบ้านของเกษตรกร - เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 56 ราย ใช้เวลา 2 เดือน
2. หมู่ 9 บ้านกอเปา	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลาในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน วันเสาร์และวันอาทิตย์ในการเก็บข้อมูล - การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและทึ่งแบบสอบถามให้เกษตรกรกรอกข้อมูลเอง - แบ่งพื้นที่การเก็บข้อมูลตามบ้านใกล้เคียงสมาชิกที่มีวิจัยเยาวชน - เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 57 ราย ใช้เวลา 1 เดือน 15 วัน
3. หมู่ 12 บ้านสันหลวง	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลาในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน วันเสาร์และวันอาทิตย์ในการเก็บข้อมูล - การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล - การเก็บข้อมูลไปเก็บเป็นกลุ่มกลุ่มละ 2-3 คน - เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 23 ราย ใช้เวลา 1 เดือน
4. หมู่ 13 บ้านหนองชิว	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลาในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน วันเสาร์และวันอาทิตย์ในการเก็บข้อมูล - การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและทึ่งแบบสอบถามให้เกษตรกรกรอกข้อมูลเอง - การเก็บข้อมูลไปเก็บเป็นกลุ่มกลุ่มละ 2-3 คน - เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 64 ราย ใช้เวลา 1 เดือน 15 วัน
5. หมู่ 15 บ้านน้ำบ่อ เหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลาในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน วันเสาร์และวันอาทิตย์ในการเก็บข้อมูล - การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล - การเก็บข้อมูลไปเก็บเป็นกลุ่มกลุ่มละ 2-3 คน - เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 15 ราย ใช้เวลา 20 วัน

ตารางที่ 8

แผนการเก็บข้อมูลการทำางานของเกษตรกรผู้ทำางานตามล่าสัก (ต่อ)

หมู่บ้าน	แผนการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
6. หมู่ 16 บ้านรายทอง	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลาในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน วันเสาร์และวันอาทิตย์ในการเก็บข้อมูล - การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและทึ่งแบบสอบถามให้เกษตรกรกรอกข้อมูลเอง - แบ่งพื้นที่การเก็บข้อมูลตามบ้านใกล้เคียงสมาชิกที่มีวิจัย夷าวชน - เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 61 ราย ใช้เวลา 1 เดือน 15 วัน
7.หมู่ 17 บ้านใหม่ร่อง แกลบ	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลาในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน วันเสาร์และวันอาทิตย์ในการเก็บข้อมูล - การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล - การเก็บข้อมูลไปเก็บเป็นกลุ่มกลุ่มละ 2-3 คน - เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 83 ราย ใช้เวลา 2 เดือน

ในการประชุมเพื่อวางแผนการลงพื้นที่การเก็บข้อมูลการทำางานนี้ ได้มีนักวิจัยห้องถังจากโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของเกษตรกรตามล่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้เข้ามาร่วมในการวางแผนการทำงานด้วย อีกทั้งนักวิจัยห้องถังยังทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการเก็บข้อมูลการทำางานให้กับทีมวิจัย夷าวชนเพื่อเป็นคนแนะนำ ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ แก่ทีมวิจัย夷าวชนในการเก็บข้อมูลการทำางาน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเก็บข้อมูลการทำงาน

การดำเนินกิจกรรมและอภิปรายผล

ภายหลังจากได้ประชุมวางแผนการทำงานเก็บข้อมูลการทำงานจากเกณฑ์รกรในพื้นที่ตำบลป่าสักเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลเป็นฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสักของทีมวิจัยเยาวชนแล้ว ทีมวิจัยก็ได้มามะประชุมกันอีกรอบเพื่อรับแบบสอบถามที่จะใช้ในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามที่ทีมวิจัยรับไปประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ชุดด้วยกันคือ (ภาคผนวก ก และ ข)

ชุดที่ 1 แบบสอบถามที่ถูกพัฒนาขึ้นจากโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการทำดังนี้ ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป ข้อมูลด้านการผลิตและการใช้เทคโนโลยี ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมข้าวในวิถีชีวิตร่องชาวนา ข้อมูลด้านสังคมกับวิถีการทำนา

ชุดที่ 2 แบบสอบถามที่นำไปกรอกลงในโปรแกรมห้องทุ่งไทย เพื่อพัฒนาเป็นฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการทำดังนี้ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้าวเช่น พันธุ์ข้าว การเตรียมแปลงปลูก การปักดำ การข้ายกล้า เป็นต้น ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ถือครอง ข้อมูลการใช้เทคโนโลยีในการผลิตข้าว ข้อมูลการใช้สารเคมี ข้อมูลการเก็บเกี่ยวข้าวข้อมูลปริมาณผลผลิตข้าวและข้อมูลการทำนาอย่างข้าว

โดยการแจกแบบสอบถามนี้ได้แจกแบบสอบถามโดยการประชุมของกลุ่มย่อยต่างๆ ที่ได้สรุปไว้แล้วในหัวข้อการวางแผนการเก็บข้อมูลการทำงาน โดยก่อนการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้อธิบายถึงข้อมูลต่างๆ ที่ทีมวิจัยต้องเก็บและทำความเข้าใจกับแบบสอบถามให้กับทีมวิจัยเยาวชนเป็นครั้งสุดท้าย และเปิดโอกาสให้ทีมวิจัยเยาวชนที่มีความข้องใจในตัวของแบบสอบถามได้ซักถามถึงประเด็นที่ไม่เข้าใจ เป็นการติวก่อนการลงพื้นที่จริง โดยในการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มนี้จะมีนักวิจัยท้องถิ่นเข้ามาร่วมให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและช่วยในการอธิบายการใช้แบบสอบถามและให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเข้าพื้นที่จริงและเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้แจกให้กับทีมวิจัยเยาวชนได้แจ้งตามจำนวนเกษตรกรที่ทีมวิจัยเยาวชนต้องเก็บ และได้กำหนดวันประชุมเพื่อให้แต่ละทีมนำข้อมูลและมาประชุมกันเพื่อสรุปปัญหาและอุปสรรคของการทำงาน

ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลของทีมวิจัยเยาวชนแต่ละทีมนั้น ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์ การเก็บข้อมูลของทีมเยาวชนด้วย เพื่อสังเกตการณ์ถึงทักษะและให้คำปรึกษาแก่ทีมวิจัยเยาวชนในสิ่งที่ทีมวิจัยเยาวชนไม่สามารถตัดสินใจได้ แต่ปัญหาของการลงพื้นที่ไปกับทีมวิจัยนั้นคือ เวลาที่ทีมวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลของแต่ละหมู่บ้านนั้นไม่ค่อยตรงกัน ทำให้การที่ผู้วิจัยจะลงพื้นที่ไปด้วยต้องมีการ

นัดหมายก่อนล่วงหน้าและบางครั้งทีมวิจัยเปลี่ยนเวลาทำให้การลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลทำได้ไม่ครบถ้วน หมู่บ้านเท่านั้น

บทวิเคราะห์

กิจกรรมการเก็บข้อมูลของทีมเยาวชนใช้เวลาในการเก็บข้อมูลนาน เนื่องจากเยาวชนมีกิจกรรมที่ต้องรับผิดชอบมาก อีกทั้งเกษตรกรในพื้นที่บางคนไม่มีเวลาในการให้ข้อมูลเนื่องจากเป็นช่วงที่เกษตรกรต้องไปทำงานนอกพื้นที่ เยาวชนที่เก็บข้อมูลมีการใช้หลักแหล่งวิธีในการเก็บ เช่น การสัมภาษณ์เกษตรกรโดยตรง การทิ้งแบบสอบถามให้เกษตรกรกรอกข้อมูลเอง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปสิ่งที่เรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการเก็บข้อมูล

ภายหลังจากการเก็บข้อมูลการทำนาของทีมวิจัยเยาวชน ได้มีการนัดประชุมกันเพื่อสรุปถึงปัญหาและอุปสรรคในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำนา และสรุปประสบการณ์ในการทำงานวิจัย โดยการประชุมนั้นได้แบ่งการประชุมตามกลุ่มย่อยและได้มีเยาวชนในบางหมู่บ้านได้แยกออกไปประชุมเพียงหมู่บ้านเดียว เพื่อความสะดวกในการเดินทาง ดังสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 9 ปัญหา อุปสรรคในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำนาของเยาวชน

หมู่บ้าน	ปัญหาและอุปสรรคในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำนา
หมู่ 8 บ้านหัวยม้า กึง	- เกษตรกร ไม่มีเวลาในการให้ข้อมูล - เยาวชน ไม่ค่อยมีเวลาในการเก็บข้อมูล
หมู่ 9 บ้านกอเปา	- เกษตรกร ไม่มีเวลาในการให้ข้อมูล - เกษตรกร ไม่เข้าใจคำถามบางคำในแบบสอบถาม - เกษตรกรบางรายมีอายุมาก ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารกับทีมวิจัย - เกษตรกรบางรายก็ให้ความร่วมมือ แต่ก็มีบางรายไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล
หมู่ 12 บ้านสันหลวง	- ทีมวิจัยเยาวชนมีภารกิจมาก จึงไม่ค่อยมีเวลาในการเก็บข้อมูลเท่าที่ควร

ตารางที่ 9 ปัญหา อุปสรรคในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำางานเยาวชน (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาและอุปสรรคในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำางาน
หมู่ 13 บ้านหนองชิว	<ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรไม่ค่อยรู้หนังสือทำให้ไม่ค่อยเข้าใจในแบบสอบถาม - เกษตรกรไม่ได้ดูบันทึกข้อมูลการทำางานทำให้ข้อมูลบางส่วนสูญหาย - เกษตรกรไม่มีเวลาในการให้ข้อมูล
หมู่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - ทีมวิจัยเยาวชนมีภารกิจมาก จึงไม่ค่อยมีเวลาในการเก็บข้อมูลเท่าที่ควร - ทีมวิจัยเยาวชนมีภารกิจมาก จึงไม่ค่อยมีเวลาในการเก็บข้อมูลเท่าที่ควร
หมู่ 16 บ้านทรายทอง	<ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรไม่มีเวลาในการให้ข้อมูล
หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องแกลูบ	<ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรไม่ค่อยอยู่บ้านในขณะลงพื้นที่เก็บข้อมูล - คำダメในแบบสอบถามบางคำตามทีมเยาวชนไม่เข้าใจ

ภายหลังจากการประชุมเพื่อสรุปปัญหาและอุปสรรคของทีมวิจัยเยาวชน ทีมวิจัยเยาวชนได้เริ่มทำการเก็บข้อมูลการทำางานในส่วนที่ยังไม่ครบให้ครบตามจำนวน และทีมวิจัยเยาวชนได้เข้าร่วมในเวทีสัญจร โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานเกษตรกรรมตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งในบางประเด็นนี้ในแบบสอบถามได้ข้อมูลที่ไม่ละเอียดเท่าที่ควร จึงต้องจัดเวทีสัญจรเพื่อเก็บข้อมูลจากเกษตรกรของแต่ละหมู่บ้านเพิ่มเติม เพื่อใช้ข้อมูลในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสักต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปประสบการณ์และการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและวางแผนการบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมท้องทุ่งไทย

การดำเนินกิจกรรมและอภิปรายผล

การตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้ดำเนินการเก็บ โดยเยาวชนนั้นทีมวิจัยได้ใช้การประชุมรายหมู่บ้านเพื่อคลดปัญหาการเดินทางไปต่างหมู่บ้านของเยาวชนและเป็นการให้เยาวชนกลุ่มนี้นำ ในหมู่บ้านที่มีความสนใจในการทำวิจัยได้เข้ามาร่วมในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของ

แบบสอบถามที่ได้เก็บมา อีกทั้งเป็นการวางแผนการบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมท้องทุ่งไทยเพื่อพัฒนาสู่ฐานข้อมูลการทามา โดยเยาวชนผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่เยาวชนที่เข้ามาร่วมในกิจกรรมคนละท่าๆ กันและช่วยกันตรวจสอบไปพร้อมๆ กัน โดยผู้วิจัยให้เยาวชนซึ่งเป็นแกนนำเยาวชนของแต่ละหมู่บ้านเป็นคนดำเนินกิจกรรม และผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงแก่ผู้นำเยาวชนและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

แบบสอบถามของแต่ละหมู่บ้านนั้นมีจำนวนไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับจำนวนเกษตรกรที่ทำงานในพื้นที่ของตน ซึ่งสามารถสรุปจำนวนแบบสอบถามที่เยาวชนเก็บข้อมูลได้ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนแบบสอบถามที่เยาวชนเก็บข้อมูลได้

หมู่บ้าน	จำนวนชาวนาที่ต้องเก็บข้อมูล (คน)
หมู่ 8 บ้านหัวยม้าโก้ง	56
หมู่ 9 บ้านกอเป่า	57
หมู่ 12 บ้านสันหลวง	23
หมู่ 13 บ้านหนองชีว	64
หมู่ 15 บ้านนำป่อเหลือง	15
หมู่ 16 บ้านทรายทอง	61
หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องแก伦	83
รวม	359

บทวิเคราะห์

การจัดการประชุมเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามนั้น ใช้ระยะเวลาที่นานเนื่องมาจากเยาวชนใช้เวลาในการเก็บแบบสอบถามนามาก ทำให้ระยะเวลาในการนัดหมายการประชุมล่าช้า และการทำงานในขั้นตอนต่อไปต้องล่าช้าไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามการวางแผนเพื่อบันทึกข้อมูลของแต่ละหมู่บ้านลงในโปรแกรมท้องทุ่งไทยเยาวชนได้เสนอให้ใช้เวลาในวันหยุดเสาฯ และวันอาทิตย์เนื่องจากเป็นช่วงเปิดภาคเรียนของเยาวชนรวมทั้งมีเยาวชนส่วนหนึ่งที่เพิ่งจะสำเร็จการศึกษาและมีงานประจำ ทำให้ต้องใช้เวลาในวันหยุดในการประชุม

กิจกรรมที่ 2 การเข้าร่วมเวทีสัญจร โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การดำเนินกิจกรรมและอภิปรายผล

ทีมวิจัยเยาวชนได้เข้าร่วมเวทีสัญจรของโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดเวทีสัญจรเพื่อรับรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำนาเพิ่มเติมจากส่วนที่ตกค้างจากการเก็บแบบสอบถาม และเพื่อรับรวมข้อมูลในส่วนของวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการทำนาในพื้นที่ตำบลป่าสัก โดยเวทีสัญจรมีครั้งนี้ให้ชื่อเวทีว่า “ตกวังอ้อเจ้า.....ชาวนาป่าสัก” มีการจัดเวทีสัญจรเรียนไปตามหมู่บ้าน แบ่งเป็นโซนตามกลุ่ม โดยให้หมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงกันได้เข้ามาร่วมในเวที กระบวนการในการจัดเวทีสัญจรเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดกันระหว่างเกษตรกรชาวนาในหมู่บ้านที่เข้ามาร่วมในเวทีโดยมีนักวิจัยท่องถิ่นจากโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสักเป็นแกนนำในการพูดคุยในเวทีสัญจร

ในส่วนของทีมวิจัยเยาวชนซึ่งได้มีโอกาสเข้าร่วมในเวทีสัญจนี้เพื่อร่วมศึกษาความรู้เกี่ยวกับการทำนา ภูมิปัญญาที่ใช้ในการทำนา อีกทั้งร่วมศึกษาถึงกระบวนการในการจัดเวทีสัญจรด้วย โดยการรับหน้าที่ช่วยเหลือผู้ดำเนินเวทีในการบันทึกข้อมูลลงสมุด ถ่ายภาพ เสียงสรุปข้อมูลบนกระดาน และร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำนาด้วย ใน การร่วมเวทีสัญจรทีมวิจัยได้ถือโอกาสในการประชาสัมพันธ์โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสักโดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อให้เกษตรกรผู้ทำนาได้รับรู้โดยตรงว่าเยาวชนในพื้นที่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และเป็นอีกแรงหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งให้เกษตรกรได้รับรู้ว่ามีการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหารือร่องต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น โดยเยาวชนในพื้นที่เป็นผู้รวบรวมข้อมูลและพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน

บทวิเคราะห์

เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้รับประสบการณ์จากการรับหน้าที่ต่างๆ ในการจัดกระบวนการเวทีสัญจรและได้แสดงความคิดของตนเองเกี่ยวกับการทำนาให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมเวทีได้รับทราบ การจัดเวทีสัญจรทั้ง 4 ครั้ง เยาวชนเข้าร่วมได้ไม่ครบถ้วนเวที จึงเป็นการเสียโอกาสของเยาวชนที่จะได้ร่วมเรียนรู้ถึงการทำงานของคนในพื้นที่ ส่วนตัวเกษตรกรเองนั้นก็ได้รับรู้ถึงกิจกรรมของเยาวชนที่ทำในชุมชนเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และเกษตรกรได้ให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของเยาวชนเป็นอย่างดี

ขั้นตอนที่ 4 การฝึกทักษะในการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทย

การดำเนินกิจกรรมและอภิปรายผล

การจัดกิจกรรมฝึกทักษะในการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตัวโปรแกรม และสามารถใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทยเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาได้ การฝึกทักษะการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทยที่มีวิจัยได้ให้เยาวชนจากหมู่ที่ 1 บ้านสันคงขอบเป็นวิทยกรผู้ให้ความรู้ เพราะเยาวชนจากหมู่ที่ 1 มีประสบการณ์ในการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทยมาก่อน และมีทักษะในการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทยเป็นอย่างดี

กิจกรรมการฝึกทักษะการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทยมีเยาวชนจาก 4 หมู่บ้านเข้าร่วมในการอบรมได้แก่ หมู่ที่ 8 บ้านห้วยม้าโถง หมู่ที่ 9 บ้านกอเปา หมู่ที่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลียง และหมู่ที่ 16 บ้านทรายทอง ใช้ศูนย์การศึกษาก่อโรงเรียนเป็นสถานที่ในการฝึก การฝึกทักษะเป็นบรรยายกาศของเพื่อนสอนพี่น้อง แต่เยาวชนที่เข้าร่วมการอบรมบางหมู่บ้านมีปัญหาความขัดแย้งกันทำให้เยาวชนที่เข้ามา_rw ใน การอบรมแบ่งเป็น 2 กลุ่มและไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ จึงเป็นผลให้การฝึกอบรมทักษะการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทยไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

บทวิเคราะห์

จากการที่เยาวชนจาก 2 กลุ่ม มีความขัดแย้งกัน ซึ่งที่มีวิจัยไม่ทราบข้อมูลมาก่อนทำให้ กิจกรรมการฝึกทักษะการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทยไม่ประสบความสำเร็จ ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมในงานวิจัยเรื่องนี้ ทำให้การทำการอบรมหยุดชะงักเป็นช่วงๆ และต้องเปลี่ยนจากการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่หลายๆ หมู่บ้านมาเป็นการรวมกลุ่มน้ำดเล็ก เพียง 1-2 หมู่บ้าน หรือทำกิจกรรมรายหมู่บ้าน เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและความขัดแย้งกันของเยาวชน

ขั้นตอนที่ 5 การบันทึกข้อมูลการทำงานลงในโปรแกรม

การดำเนินกิจกรรมและอภิปรายผล

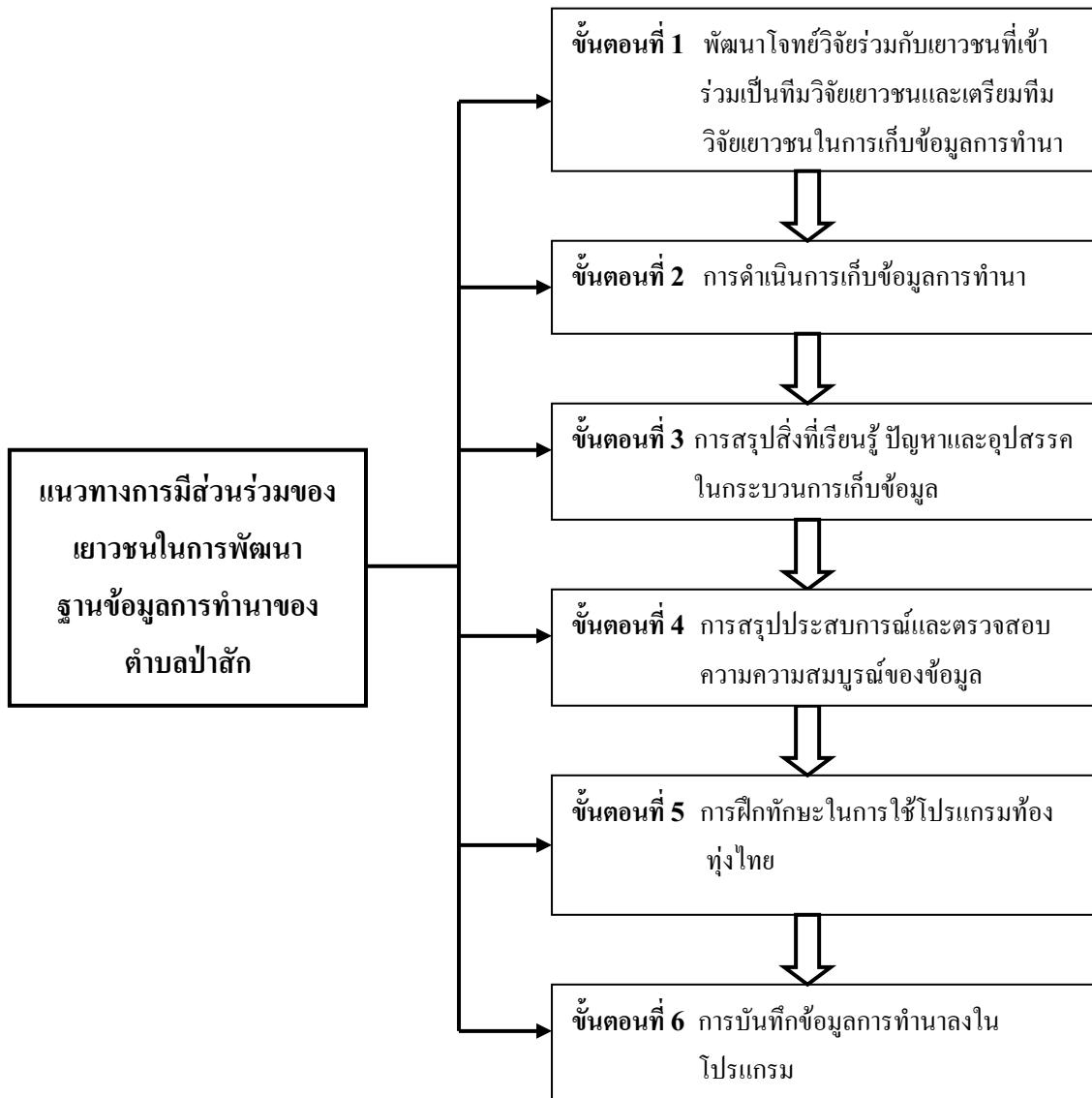
จากการกิจกรรมการฝึกทักษะการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทยไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้ทีมวิจัยได้เปลี่ยนกระบวนการจากการรวมกลุ่มเยาวชนหลายหมู่บ้าน มาดำเนินการฝึกทักษะที่ละหมู่บ้าน โดยใช้แบบสอบถามจริงในการฝึก และให้เยาวชนบันทึกข้อมูลการทำงานลงในโปรแกรมท่องทุ่งไทยด้วย การบันทึกข้อมูลที่ศูนย์การศึกษาก่อโรงเรียน (กศน.) ตำบลป่าสัก โดยมีทีมวิจัยเยาวชนเข้ามาบันทึก ข้อมูลการทำงานทุกวันเสาร์ เนื่องจากวันเสาร์เป็นวันที่ศูนย์การศึกษาก่อโรงเรียนไม่มีการเรียนการสอน และเป็นวันหยุดเรียนของเยาวชนที่เข้าร่วมในการทำงานวิจัย การบันทึกข้อมูลการทำงานของทีม

วิจัยเยาวชนใช้วิธีการทำไปเรียนรู้ไป นอกจาจนนี้เยาวชนยังได้เรียนรู้กิจกรรมการทำงานจากข้อมูลการทำงานจากแบบสอบถามที่ได้นำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน เยาวชนได้มีการซักถามถึงข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานในหัวข้อที่ยังไม่ทราบด้วย

บทวิเคราะห์

การบันทึกข้อมูลค่อนข้างล่าช้า เนื่องจากโปรแกรมท้องทุ่งไทยที่ทีมวิจัยใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานนั้น ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้นำมาบันทึกบางข้อไม่มีพื้นที่ให้บันทึก และโปรแกรมท้องทุ่งไทยมีบางจุดที่ไม่สมบูรณ์เมื่อกรอกข้อมูลแล้วบันทึก “ไม่สามารถบันทึกได้” นอกจากตัวโปรแกรมแล้วเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการบางกลุ่มก็ไม่ได้เข้ามาร่วมทำกิจกรรมเนื่องจากต้องทำงานประจำ และไม่มีเวลาที่จะเข้ามาร่วมทำกิจกรรม ทำให้กิจกรรมต่างๆ ต้องล่าช้า กว่าที่วางแผนไว้ ผู้วิจัยได้แก้ไขปัญหาในเรื่องของโปรแกรมโดยให้ผู้เขียนโปรแกรมมาแก้ไขความผิดพลาดของโปรแกรม และให้เยาวชนกรอกข้อมูลในส่วนที่กรอกได้ก่อน และได้ให้เยาวชนร่วมกันคิดหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเยาวชนได้เสนอการใช้ฐานข้อมูลจากโปรแกรม Microsoft Access เป็นเครื่องมือในการพัฒนาฐานข้อมูลเนื่องจากเป็นโปรแกรมพื้นฐานซึ่งมีใช้ในคอมพิวเตอร์ทั่วไป ส่วนในเรื่องเวลาของเยาวชนในการเข้ามาร่วมกิจกรรมผู้วิจัยได้ให้เยาวชนเป็นผู้กำหนดวันที่จะบันทึกข้อมูลเองเพื่อให้เยาวชนสามารถจัดเวลาว่างของทีมตนเองในการทำงาน

แนวทางการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน ของตำบลป่าสักสามารถสรุปตามขั้นตอนต่างๆ ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก

4.4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน

จากการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาพบว่าข้อจำกัดและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับเยาวชนที่เข้ามาร่วมเป็นทีมวิจัยในแต่ละหมู่บ้านนั้นมีทั้งส่วนที่คุ้ล้ายกันและแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนแต่ละแห่งที่แตกต่างกันดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านสันกะยอม ชุมชนบ้านสันกะยอมเป็นชุมชนที่มีการทำงานวิจัยมาแล้วหลายๆ เรื่อง สมาชิกของชุมชนมีความคุ้นเคยกับการทำงานวิจัยของนักศึกษาเป็นอย่างดี เพราะได้มีการทำงานวิจัยหลายๆ เรื่อง ได้ใช้พื้นที่บ้านสันกะยอมเป็นพื้นที่เป้าหมายในการศึกษา และจากเหตุผลนี้ทำให้เยาวชนในพื้นที่บ้านสันกะยอมมีกิจกรรมที่ต้องร่วมในการทำงานมาก ร่วมกับภาระในการเรียนซึ่งมีกิจกรรมมากทั้งการเรียนพิเศษในวันหยุด งานที่ทางโรงเรียนได้มอบหมาย และกิจกรรมของชุมชน เช่น การซ้อมการฟ้อนรำ เป็นต้น ทำให้เยาวชนในบ้านสันกะยอมไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของงานวิจัยเรื่องนี้เท่าที่ควร

หมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก ชุมชนบ้านสันป่าสักเป็นชุมชนใหญ่ของตำบลป่าสัก มีประชากรจำนวนมากและเป็นที่ตั้งของโรงเรียนวัดสันป่าสัก ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมประจำตำบลป่าสัก เยาวชนในบ้านสันป่าสักมีจำนวนมาก แต่มีเยาวชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพียง 2 คนซึ่งทั้ง 2 คนก็ได้เข้ามาในช่วงแรกเท่านั้นในระยะที่มีการทำงานจริงเยาวชนทั้ง 2 คือไม่ได้เข้ามาร่วม ซึ่งมาจาก การที่เยาวชนทั้ง 2 ทำงานเป็นช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้าทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมในการทำกิจกรรม ส่วนเวชนาคลุ่มนี้นั้นที่มีวิจัยไม่สามารถติดต่อเยาวชนเหล่านั้นได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้วิธีขอความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้าน หรือใช้วิธีการจัดการประชุมในพื้นที่บ้านสันป่าสักและประชาสัมพันธ์ แต่เยาวชนในชุมชนบ้านสันป่าสักก็ไม่ได้เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรม ทำให้ในการทำงานวิจัยเรื่องนี้ไม่มีเยาวชนจากบ้านสันป่าสักเข้ามามีส่วนร่วม แต่ที่มีวิจัยได้ใช้พื้นที่บ้านสันป่าสักเป็นพื้นที่ในการจัดรายการวิทยุเพื่อประชาสัมพันธ์งานวิจัย เพราะในชุมชนบ้านสันป่าสักเป็นที่ตั้งของสถานีวิทยุชุมชน คุณเมืองหละปุ่น คลื่น 90.25 MHz.

หมู่ 8 บ้านหัวยม้าโก้ง ชุมชนบ้านหัวยม้าโก้งเป็นชุมชนที่มีพื้นที่ติดกับหมู่ 16 บ้านทรายทอง ซึ่งเดิมทั้ง 2 หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านเดียวกัน แต่ปัจจุบันบ้านทรายทองได้แยกออกไป เยาวชนทั้ง 2 หมู่บ้าน มีความสนใจสนับสนุนกันเนื่องมาจากเรียนอยู่ที่เดียวกันและเป็นญาติพี่น้องกัน จึงทำให้ในการทำงานสามารถติดต่อไปที่หัวหน้ากลุ่มกีฬาสามารถทราบข้อมูลข่าวสารทั้งหมดทุกคน เยาวชนจากชุมชนทั้ง 2 ให้ความสนใจในการทำกิจกรรม ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานทุกกิจกรรมตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าเยาวชนบางคนจะไม่ได้เข้ามาร่วมแล้วแต่เยาวชนส่วนใหญ่ก็ยังเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เยาวชนกลุ่มนี้เป็นเยาวชนเพศหญิงทั้งหมด ข้อจำกัดและอุปสรรคของเยาวชนกลุ่มนี้มีไม่มาก ยกเว้นแต่เยาวชนกลุ่มนี้เป็นเยาวชนกลุ่มที่มีความขัดแย้งกับเยาวชนหมู่ที่ 1 บ้านสันกะยอม ดังนั้นในบางกิจกรรมที่ต้องทำกิจกรรมร่วมกันทำให้ต้องมีการระวังในเรื่องของการเผชิญหน้ากัน

หมู่ 9 บ้านกอเป่า เยาวชนจากชุมชนนี้ไม่ค่อยมีปัญหามากนัก เนื่องมาจากการสนับสนุนจากผู้ปกครองและผู้นำชุมชนในการทำกิจกรรมเสริม และตัวเยาวชนเองที่เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมก็มีความตั้งใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้การดำเนินกิจกรรมค่างๆของเยาวชน

จากชุมชนบ้านกอเปาดำเนินไปด้วยความราบรื่น อีกทั้งเยาวชนบ้านกอเปายังเป็นแกนหลักในการทำงานของงานวิจัยเรื่องนี้

หมู่ 10 บ้านหนองห้อม เยาวชนจากพื้นที่บ้านหนองห้อมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมครั้งแรกเพื่อรับฟังคำชี้แจงจากผู้วิจัยในเรื่องของรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ในการทำงานวิจัยเรื่องนี้ แต่เมื่อได้ติดต่อไปยังหัวหน้ากลุ่มเยาวชนเพื่อนัดหมายในการทำงานจริงเยาวชนไม่สามารถเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมได้ สาเหตุอาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้นำเสนอให้แก่เยาวชนไม่เป็นที่น่าสนใจ และเยาวชนไม่มีเวลาในการเข้าร่วมในการทำกิจกรรม เนื่องจากมีภาระในการเรียน และภาระทางบ้านมากจนไม่สามารถเข้ามาร่วมในการทำงานได้ อีกทั้งผู้ปักธงของเยาวชนไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์งานวิจัยจากผู้นำชุมชนทำให้ไม่ทราบรายละเอียดและไม่อนุญาตให้เยาวชนเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรม ด้วยเหตุนี้เยาวชนจากพื้นที่บ้านหนองห้อมจึงไม่ค่อยจะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสักมากเท่ามีควร

หมู่ 12 บ้านสันหลวง เยาวชนบ้านสันหลวงมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาในการทำงานเนื่องมาจากเยาวชนที่เข้ามาร่วมในกิจกรรมเรียนในวิทยาลัยเทคนิคลำพูน ชั้นปีสุดท้ายเมื่อทำงานไปได้ระยะหนึ่งเยาวชนที่เข้ามาร่วมส่วนหนึ่งเรียนจบ และได้ทำงานประจำทำให้ไม่มีเวลาในการทำงานวิจัย ทั้งที่เยาวชนมีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของตนเองเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้งมีเยาวชนเข้ามาร่วมจำนวนมาก อีกทั้งเยาวชนยังได้รับการสนับสนุนในการทำงานวิจัยครั้งนี้จากผู้นำชุมชนและผู้ปักธงของอีกด้วย

หมู่ 13 บ้านหนองชิว เยาวชนบ้านหนองชิวมีข้อจำกัดคล้ายกับเยาวชนบ้านสันหลวงเนื่องมาจากเยาวชนทั้ง 2 หมู่บ้านเรียนอยู่ที่เดียวกันคือวิทยาลัยเทคนิคลำพูนชั้นปีสุดท้ายและเมื่อทำงานไปได้ระยะหนึ่งเยาวชนที่เข้าร่วมที่มีวิจัยในการศึกษาและได้ทำงานประจำทำให้ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆในงานวิจัยเหมือนกับเยาวชนบ้านสันหลวงทำให้การทำงานแต่ละครั้งต้องนัดหมายเยาวชนก่อนผลงานสัปดาห์ทำให้การทำงานล่าช้า

หมู่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลือง ข้อจำกัดของเยาวชนบ้านน้ำบ่อเหลืองคือจำนวนเยาวชนที่เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมมีน้อย เพราะส่วนหนึ่งต้องทำงานประจำ และเยาวชนที่เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมเหลือเพียง 2 คนเท่านั้น รวมถึงยังมีปัญหาในเรื่องของเวลา เพราะเวลาของเยาวชนกับที่มีวิจัยไม่ค่อยตรงกันทำให้เยาวชนจากบ้านน้ำบ่อเหลืองไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากนัก

หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องแกลบ พื้นที่ของบ้านใหม่ร่องแกลบติดกับบ้านกอเปาทำให้เยาวชนจาก 2 หมู่บ้านรู้จักกันและในการนัดหมายในการประชุมจะมาประชุมในที่เดียวกัน เยาวชนบ้านใหม่ร่องแกลบมีจำนวนมากที่เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรม แต่การเข้ามาร่วมนั้นเข้ามาไม่สม่ำเสมอ คือในการ

นัดหมายในการประชุมบางครั้งเยาวชนก็เข้ามาร่วมจำนวนมาก แต่บางครั้งเยาวชนก็เข้ามาร่วมเพียงคนถึงสองคนเท่านั้น การเข้ามาร่วมของเยาวชนที่ไม่สม่ำเสมอทำให้การดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง และเยาวชนบางคนต้องทำงานประจำทำให้ไม่มีเวลาในการเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรม ส่งผลให้มีจำนวนเยาวชนในทีมวิจัยของบ้านใหม่ร่องแกลบลดลงอย่าง

จากการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นอกจากการวิจัยแล้วผู้วิจัยยังต้องทำงานด้านการพัฒนาควบคู่กันไปด้วย การเข้าชุมชนและการทำความคุ้นเคยกับเยาวชนในพื้นที่ ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรเยาวชนในพื้นที่ที่เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมจึงให้ความสนใจและสนับสนุนกับผู้วิจัย ส่งผลให้เกิดบรรยากาศความเป็นกันเองขึ้นในการทำงาน และผู้วิจัยยังได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับชาวบ้านในพื้นที่ตัวอย่าง เช่นการร่วมในประเพณีวันลอยกระทง ผู้วิจัยได้ร่วมจัดกิจกรรมการประกวดภาพวาดในวันลอยกระทงโดยได้จัดหาของรางวัลและอุปกรณ์ในการจัดการแข่งขันมาร่วมในการจัดกิจกรรมวันลอยกระทง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังร่วมเป็นกรรมการตัดสินการประกวดหนูน้อยน้ำนมของหมู่ที่ 1 บ้านสันกะยอมด้วย และผู้วิจัยได้ร่วมทางของชุมชนไปร่วมในการจัดงานวันเด็กแห่หนูบ้านในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเยาวชนและผู้ปกครอง ซึ่งการสร้างความคุ้นเคยดังกล่าวทำให้ปัญหา และอุปสรรคในการทำงานวิจัยลดลงอย่าง และได้รับความร่วมมือในการทำงานมากยิ่งขึ้น เพราะชาวบ้านได้เห็นถึงความตั้งใจของผู้วิจัยที่ได้เข้าไปทำงานในพื้นที่จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลาประมาณ 14 เดือนแล้ว

บทบาทของนักวิจัยในการเป็นผู้กระตุ้นประสานนี้ บทบาทหลักๆจะเป็นการเสริมหนุนกระบวนการวิจัย การสร้างนักวิจัยหน้าใหม่ที่เป็นเยาวชนในพื้นที่ ซึ่งในการดำเนินงานนั้นนอกจากจะมีกิจกรรมที่ตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้เสริมกิจกรรมที่เพิ่มทักษะให้เกิดการเรียนรู้แก่ทีมวิจัยเยาวชน ได้แก่ ทักษะการจับประเด็น ทักษะในการจัดกระบวนการประชุม ทักษะในการเก็บข้อมูล ทักษะในการประสานงาน และทักษะในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งยังมีกิจกรรมที่ต้องเพิ่มเติมเสริมให้กับเยาวชนในการทำงานระยะต่อไปเพื่อการเรียนรู้ของทีมวิจัยเยาวชนได้แก่ ทักษะการเป็นผู้นำในการประชุม ทักษะในการนำเสนอข้อมูลจากที่ประชุม ทักษะในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

ในช่วงแรกของการวิจัยนี้ บทบาทหน้าที่ในการประสานงานเพื่อให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของผู้วิจัย ที่จะคอยกระตุ้นให้เกิดกระบวนการการทำงานต่างๆ แต่ในระยะต่อไปผู้วิจัยควรจะให้เยาวชนเข้ามีส่วนในการบทบาทหน้าที่นี้ เพื่อฝึกให้เยาวชนสามารถทำงานต่อในพื้นที่ได้ เมื่อผู้วิจัยได้ออกจากพื้นที่ไป โดยเยาวชนเหล่านี้จะเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมโดยไม่ต้อง kob ความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกพื้นที่ เพื่อให้เกิดกลุ่มเยาวชนและกลุ่มคนในพื้นที่ที่ทำงานวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนได้ต่อไป

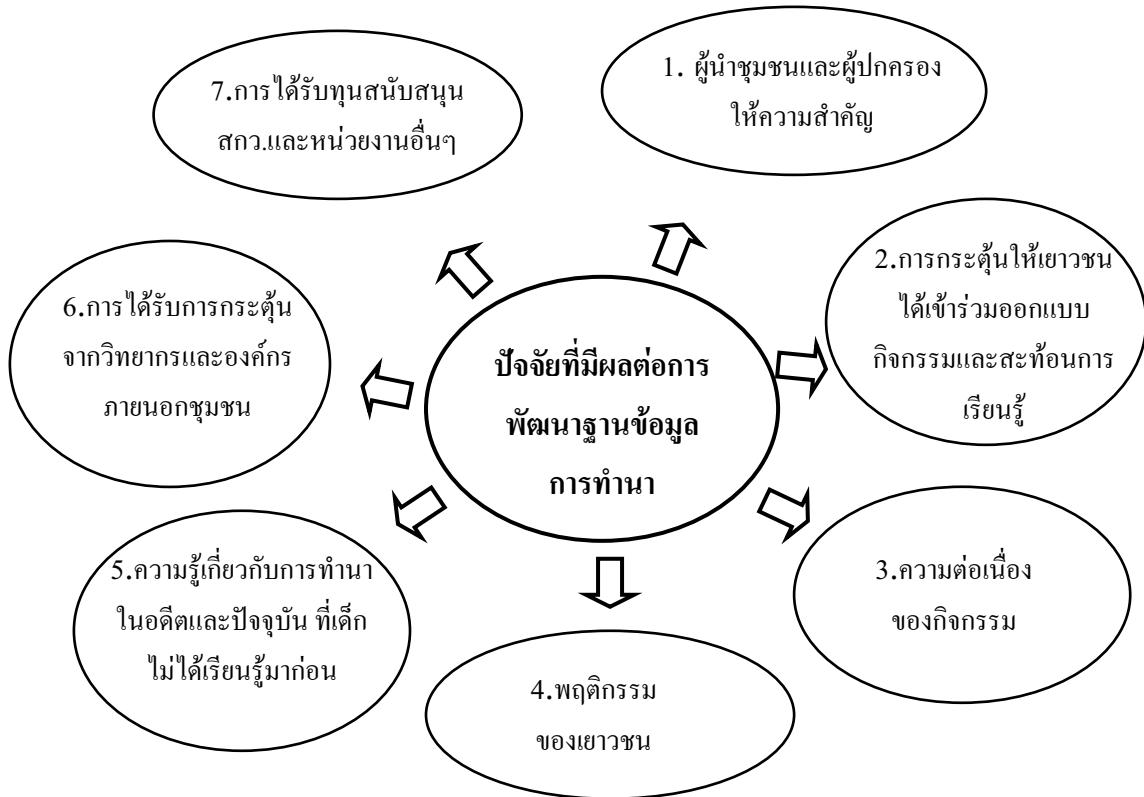
การเข้าไปทำงานในพื้นที่ต้องปล่อยให้กิจกรรมที่ผู้วิจัยเป็นคนออกแบบที่ทำให้การทำงานในช่วงแรกชุมชนได้มีการตั้งคำถามว่า “เมื่อนักศึกษามาเจ้าข้อมูลเสร็จแล้วก็จะทิ้งพื้นที่ไปไม่มีอะไรที่จะ

ทำให้ชุมชนดีขึ้น” ทำให้ผู้วิจัยต้องสร้างทัศนะคิดใหม่ให้กับชุมชน และอธิบายให้กับชุมชน โดยผ่านทางผู้นำชุมชนว่าการที่ได้เข้ามาทำงานในพื้นที่ตำบลป่าสัก เพื่อต้องการช่วยให้เกษตรกรผู้ทำนาสามารถหาวิธีที่จะแก้ไขปัญหาได้ โดยสิ่งที่จะเกิดขึ้นเมื่องานวิจัยเรื่องนี้สิ้นสุดลงคือ ฐานข้อมูลการทำนาซึ่งเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการทำนาได้ อีกทั้งผู้วิจัยเป็นผู้ที่จะกระตุ้นให้คนในชุมชน โดยเฉพาะเยาวชน ได้เข้ามาร่วมรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน และได้เข้ามามีส่วนในการแก้ไขปัญหาด้วย นอกจากนั้นผู้วิจัยยังเป็นผู้ประสานงานให้เยาวชนแต่ละหมู่บ้านจากพื้นที่เป้าหมาย ได้เข้ามาทำงานร่วมกัน รวมทั้งขอความร่วมมือจากเกษตรกรผู้ทำนาเป็นพี่เลี้ยงและให้ความรู้กับเยาวชน โดยผ่านกิจกรรม และเวทีต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ร่วมกับเยาวชนได้คิดและวางแผนการทำงาน ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้วิจัย เยาวชน และเกษตรกรผู้ทำนาในพื้นที่ตำบลป่าสัก ซึ่งหลังจากนี้ ผู้วิจัยจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างเยาวชนกับแหล่งทุน และหนุนเสริมให้เยาวชนในส่วนที่ขาดอยู่ เพื่อให้เยาวชนเกิดการรวมตัวกันเพื่อจัดการกับฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสักต่อไป

จากกิจกรรมทั้งหมดที่ได้ร่วมกับภูบัติ ทำให้ผู้วิจัยพบว่าการที่เยาวชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้นต้องมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรม ได้แก่

- การที่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองให้ความสำคัญ และเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ร่วมในโครงการวิจัย เพื่อให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ
- การกระตุ้นให้เยาวชน ได้เข้าร่วมออกแบบกิจกรรมและสะท้อนการเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค การที่เยาวชนซึ่งมีความต้องการในเรื่องเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องเดียวกันเข้ามาร่วมตัวกันเพื่อร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการเหล่านั้น เยาวชนเป็นกลุ่มคนที่มีพลังและมีศักยภาพสูงมากในการทำงาน
- ความต่อเนื่องของกิจกรรม เพื่อทำให้เยาวชนได้รับการพัฒนาในเรื่องของความรู้ เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมและเกิดความยั่งยืนของกลุ่มเยาวชน
- พฤติกรรมของเยาวชน ที่ส่งเสริมให้เข้ามาร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก
- ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในอดีตและปัจจุบัน ที่เด็กไม่ได้เรียนรู้มาก่อน
- การได้รับการกระตุ้นจากวิทยากรและองค์กรภายนอกชุมชน ทำให้เยาวชนในพื้นที่เกิดแรงผลักดันในการร่วมคิด ร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน
- การได้รับทุนสนับสนุนสกสว. สำนักงานภาค และหน่วยงานอื่นๆ ทำให้สามารถจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็นมาใช้ในการทำงานได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน สามารถสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน

4.5 แนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสัก

งานวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสัก โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เป็นงานวิจัยที่เริ่มมาจากการความต้องการของเกษตรกรตำบลป่าสักในการแก้ไขปัญหา ด้านทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น และหาแนวทางในการลดดันทุนการผลิตข้าว โดยให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามาร่วมในการรับทราบถึงปัญหาและร่วมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เยาวชนได้เข้ามาจัดการเกี่ยวกับข้อมูลการทำางานซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการทำางานของพื้นที่จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในวิเคราะห์ว่าเหตุใดดันทุนการทำางานจึงสูงขึ้น และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้วิธีในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป

ดังนั้นฐานข้อมูลการทำที่ถูกพัฒนาขึ้น โดยเยาวชนในพื้นที่จึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญมากในการช่วยให้เกย์ตระรสามารถศึกษา และใช้เป็นตัวช่วยในการวางแผนการแก้ไขปัญหาด้านทุน การทำนาได้ และจำเป็นอย่างยิ่งที่เกย์ตระรในพื้นที่ บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรับรู้ว่ามี ข้อมูลการทำฯ อยู่ในฐานข้อมูล เพื่อเมื่อต้องการข้อมูลเพื่อนำไปประกอบการวางแผนกับการทำนา สามารถนำไปใช้ได้เลย ด้วยเหตุนี้การประชาสัมพันธ์ในส่วนของฐานข้อมูลการทำของตำบลป่าสัก จึงมีความสำคัญ

แนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำของตำบลป่าสัก ได้ให้เยาวชนในทีมวิจัยได้มี ส่วนในการคิด วางแผนและลงมือประชาสัมพันธ์งานวิจัย โดยใช้สื่อต่างๆ โดยมีขั้นตอนในการพัฒนา เพื่อหาแนวทางในการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำนาโดยการมีส่วนร่วมของเยาวชนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำนา

การดำเนินกิจกรรมและอภิปรายผล

การประชุมทำความเข้าใจในการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนใน ทีมวิจัยทราบถึงความสำคัญของงานการประชาสัมพันธ์และขั้นตอนในการประชาสัมพันธ์ โดยใช้การ ประชุมรายหมู่บ้านในการทำความเข้าใจ การประชุมใช้โอกาสการประชุมเพื่อวางแผนการเก็บข้อมูล การทำนาในการทำความเข้าใจในการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ได้ดำเนินไปพร้อมกัน อย่างต่อเนื่อง ในการประชุมผู้วิจัยได้ปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญของ การประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูล เยาวชนบ้านห้วยม้าโก้ง หมู่ที่ 8 ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“การประชาสัมพันธ์จะทำให้ผู้ปกครองอนุญาตให้เยาวชนเข้ามาร่วมกิจกรรม ต่างๆ ของโครงการวิจัยได้และไม่ถูกมองว่าเยาวชนมาม้วนสูมกันทำสิ่งที่ไม่มีประโยชน์”

และเยาวชนบ้านกอเป่า หมู่ที่ 9 ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“การประชาสัมพันธ์เป็นการเพิ่มทักษะในเรื่องของการนำสนองงานและได้ เรียนรู้ถึงการใช้สื่อต่างๆ ในงานการประชาสัมพันธ์ อีกทั้งการทำให้คนในชุมชนทราบ ว่ามีการทำกิจกรรมการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ทำให้ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนในการให้ข้อมูลมากขึ้น”

การประชุมทำความเข้าใจในแต่ละหมู่บ้านผู้วิจัยได้ให้ทีมวิจัยเยาวชนแต่ละหมู่บ้าน ร่วมกัน วางแผนการประชาสัมพันธ์และนัดประชุมแกนนำเยาวชนของแต่ละทีมเพื่อ拿出แผนของแต่ละหมู่บ้าน มานำเสนอและวางแผนการทำงานต่อไป

บทวิเคราะห์

การประชุมในแต่ละหมู่บ้านเยาวชน ได้ให้ความสนใจกับงานการประชาสัมพันธ์เป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถวัดได้จากการแสดงความคิดเห็นในการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ เยาวชนได้เสนอสื่อประชาสัมพันธ์ที่ตนอยากรียนรู้และอยากรู้กันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ เยาวชนบ้านกอape เสนอให้ใช้สื่อวิทยุในการประชาสัมพันธ์ เยาวชนบ้านหัวยม้า ก็งเสนอให้ใช้สื่อโทรทัศน์ในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งจากความสนใจของเยาวชนดังกล่าวผู้วิจัยได้ให้เยาวชนแต่ละหมู่บ้านกลับไปร่วมกันวางแผนการประชาสัมพันธ์เพื่อนำมาเสนอในการประชุมแกนนำเยาวชนครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงาน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน การดำเนินกิจกรรมและอภิปรายผล

จากการสำรวจการประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจในการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูล ได้มีการนัดหมายให้แก่นำเยาวชนของแต่ละหมู่บ้านมาประชุมเพื่อนำเสนอแผนการประชาสัมพันธ์ของแต่ละหมู่บ้าน และร่วมกันวางแผนการประชาสัมพันธ์งานวิจัยร่วมกัน การนำเสนอแผนการประชาสัมพันธ์ของแต่ละหมู่บ้านนั้นเยาวชนได้นำเสนอเฉพาะสื่อประชาสัมพันธ์เท่านั้น แต่ไม่ได้นำเสนอแผนการทำงานประชาสัมพันธ์ ทำให้ต้องมาร่วมวางแผนการประชาสัมพันธ์ร่วมกัน โดยให้เยาวชนร่วมกันคิดขั้นตอนการวางแผนการประชาสัมพันธ์และร่วมกันวางแผนตามขั้นตอนดังกล่าวได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นการประเมินถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ร่วมกันทำมาตั้งแต่เริ่มงานวิจัยเพื่อประเมินสถานการณ์และหากิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ทราบถึงสถานการณ์ของงานวิจัยขณะนี้และอนาคตต่อไป
2. กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดเป้าหมายหลักของการประชาสัมพันธ์งานวิจัย เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมประชาสัมพันธ์ไปได้อย่างถูกทาง วัตถุประสงค์ในการประชาสัมพันธ์งานวิจัยซึ่งเยาวชนสรุปร่วมกันคือ 1) เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน รับรู้ถึงการทำกิจกรรมในโครงการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน 2) เพื่อฝึกทักษะในการประชาสัมพันธ์
3. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป็นกิจกรรมที่ให้เยาวชนได้ร่วมกันคิดว่ากลุ่มเป้าหมายใดที่จะได้ใช้ประโยชน์เกี่ยวกับฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก โดยเยาวชนได้สรุปกลุ่มเป้าหมายได้แก่ เกษตรกรชาวนาของตำบลป่าสัก องค์กรบริหารส่วนตำบลป่าสัก นักเรียน/นักศึกษา ที่ต้องการศึกษาข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการทำนา เช่นเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาที่ดิน ประชาชนในตำบลป่าสัก และพื้นที่ใกล้เคียง

4. กำหนดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน กิจกรรมในงานประชาสัมพันธ์ที่ทีมเยาวชนได้สรุป
- 4.1 กิจกรรมการจัดรายการวิทยุ วิธีดำเนินงาน ให้เยาวชนเข้ารับการอบรมการจัดรายการวิทยุและจัดรายการวิทยุเพื่อประชาสัมพันธ์งานวิจัยและฝึกหักษะในการจัดรายการวิทยุ
- 4.2 กิจกรรมการนำเสนอ กิจกรรมที่ได้ทำมาแล้วในเวทีการประชุมของโครงการ แนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัด ลำพูนและเวทีสัญจร “เวทีตกวงอู่จ้า.....ชาวนาป่าสัก” วิธีดำเนินงาน ให้เยาวชน เป็นผู้นำเสนอ กิจกรรมต่างๆ ที่ได้ทำในงานวิจัย ประสบการณ์ที่ได้รับจาก งานวิจัยและความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำางานของเยาวชน
- 4.3 กิจกรรมการประชาสัมพันธ์งานวิจัย วิธีดำเนินงาน ให้เยาวชนในทีมวิจัยใกล้บ้าน ไปประชาสัมพันธ์เรื่องราวของการทำกิจกรรมต่างๆ ในงานวิจัยให้ผู้ปกครอง และคนในชุมชนได้รับทราบ
5. การเลือกเครื่องมือและสื่อประชาสัมพันธ์ ทีมเยาวชน ได้เลือกเครื่องมือและสื่อที่จะใช้ใน งานการประชาสัมพันธ์ดังนี้
- 5.1 สื่อคำพูด โดยเยาวชนเป็นผู้พูดประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ เวที สัญจร การประชุมประจำเดือนของโครงการ แนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัด ลำพูน การประชุมหมู่บ้าน และการ พบປະຄນในชุมชน
- 5.2 เสียงตามสาย เยาวชนแต่ละหมู่บ้านใช้เสียงตามสายในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมและความก้าวหน้าของงานวิจัย
- 5.3 วิทยุ เยาวชนเข้าไปจัดรายการวิทยุ โดยขอความร่วมมือจากสถานีวิทยุชุมชน คนเมืองคละบุน FM 90.25 MHz. ในการให้เยาวชนเข้าไปจัดรายการเพื่อ ประชาสัมพันธ์งานวิจัย
- 5.4 จดหมายข่าว สูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีการ จัดทำจดหมายข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์และรายงานความก้าวหน้า รวมถึง กิจกรรมของงานวิจัยต่างๆ การประชาสัมพันธ์งานวิจัยโดยให้เยาวชนในทีม เกี่ยวนบทความเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อตีพิมพ์ในจดหมายข่าว เป็นการ ประชาสัมพันธ์งานวิจัย
- 5.5 อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ การประชาสัมพันธ์งานวิจัยผ่านอินเทอร์เน็ต โดยการใช้ พื้นที่บนเว็บไซต์ของสูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(<http://www.thongthinvijai.com>) ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ในงานวิจัย โดยให้เยาวชนเขียนบทความพร้อมด้วยรูปกิจกรรมต่างๆ แสดงในเว็บไซต์ดังกล่าว

การเลือกใช้สื่อของเยาวชนผู้วิจัยเป็นผู้แนะนำแนวทางให้สื่อที่ใช้สามารถเข้าถึงบุคคลเป้าหมายได้ดีที่สุด เพื่อให้บุคคลเป้าหมายสามารถรับทราบและสามารถนำฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยสามารถรับทราบความเคลื่อนไหวของงานวิจัย

บทวิเคราะห์

เยาวชนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องของสื่อกันอย่างดี เยาวชนมีความต้องการที่จะเรียนรู้การใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างกันออกໄປและเยาวชนหญิงได้แสดงความคิดเห็นมากกว่าเยาวชนชาย ซึ่งอาจมาจากการจำนวนของเยาวชนหญิงที่มากกว่าทำให้เยาวชนชายไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 3 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานตามลู่ทาง

การดำเนินกิจกรรมและอภิปรายผล

จากแผนการประชาสัมพันธ์ที่ทีมเยาวชนได้ร่วมกันวางแผนและสื่อต่างๆ ที่เลือกใช้สามารถสรุปกิจกรรมการประชาสัมพันธ์งานวิจัยและฐานข้อมูลการทำางานตามลู่ทางนี้ได้ดังนี้

1. **ประชาสัมพันธ์ผ่านการประชุม** โดยการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางาน เกษตรกรตามลู่ทาง โดยในการประชุมทุกวิจัยของโครงการแต่ละครั้งที่มีวิจัยเยาวชนได้ใช้สื่อคำพูดในการประชาสัมพันธ์ โดยได้เข้าร่วมในการประชุมและได้เล่าถึงตัวงานวิจัยและกิจกรรมต่างๆ ที่เยาวชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูล เนื่องจากที่มีวิจัยผู้ใหญ่มีสมาชิกที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำชุมชนอยู่หลายท่านทำให้ผู้นำชุมชนสามารถเข้าถึงสมาชิกของชุมชนด้วย
2. **ประชาสัมพันธ์โดยใช้วีทีสัญจรของโครงการ** การแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานเกษตรกรตามลู่ทางเป็นเวทีการประชาสัมพันธ์ การจัดเวทีสัญจรมีเกษตรกรผู้ทำนาเข้ามาร่วมในเวทีจำนวนมาก ที่มีวิจัยได้อีโอดิโอการแสดงใช้วีทีนี้เป็นเวทีการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลที่เยาวชนได้ช่วยกันพัฒนาขึ้นให้กับเกษตรกรกลุ่มนี้ได้รับทราบ และได้ให้เยาวชนได้มีโอกาสบอกรเล่าประสบการณ์ในการทำกิจกรรมให้เกษตรกรซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นผู้ปกครองของเยาวชนที่เข้าร่วมในการทำงานวิจัยได้รับทราบ
3. **เยาวชนผู้เข้าร่วมงานวิจัยเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตร ในหมู่บ้าน** ได้รับทราบ เยาวชนผู้เป็นคนพัฒนาฐานข้อมูลได้กลับไปบอกเล่าเรื่องราวของฐานข้อมูลการทำางาน และ

กิจกรรมต่างๆ ที่ได้ทำให้ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง รวมทั้งเกย์ตระกรในพื้นที่ได้รับทราบ ในช่วงการเก็บข้อมูลการทำนา และให้เยาวชนได้ใช้สื่อถ่ายทอดความสวยงามแต่ละหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์ให้กับคนในชุมชนของตน ได้ทราบข้อมูลและความเคลื่อนไหวของ โครงการ

4. การอบรมผู้ดำเนินรายการวิทยุเยาวชน การจัดอบรมผู้ดำเนินรายการวิทยุเยาวชนเป็น กิจกรรมที่ทำขึ้นเพื่อให้เยาวชนที่เข้ามาร่วมในการทำงานวิจัยและเยาวชนที่มีความสนใจ ในการจัดรายการวิทยุได้มีโอกาส sama เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุและเป็นช่องทาง ในการประชาสัมพันธ์งานวิจัยและฐานข้อมูลการทำนา โดยได้รับความอนุเคราะห์ สถานที่และคลื่นวิทยุ FM 90.25 MHz “วิทยุชุมชนคนเมืองหลักปูน” ซึ่งมีคุณ ประเสริฐ กิติศักดิ์ เป็นประธานสถานวิทยุเป็นผู้ให้การสนับสนุน โดยได้ให้ช่วงเวลาที่ เยาวชนสามารถจัดรายการได้ 3 วันได้แก่ วันพุธและวันเสาร์ เวลา 18.00-19.00 น. และวันอาทิตย์ เวลา 14.00-16.00 น. โดยเยาวชนที่เข้าร่วมการอบรมได้มีโอกาสได้จัด รายการจริงและเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำนา และกิจกรรมของ งานวิจัย รวมทั้งข้อมูลที่มาจากการสำรวจแต่ละหมู่บ้านด้วย
5. ทีมเยาวชนเขียนบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ลงในจดหมายข่าวและเว็บไซต์ ภายหลังจากการ ทำกิจกรรมต่างๆ ผู้วิจัยได้ให้เยาวชนเขียนบทความส่งเพื่อนำบทความเหล่านั้นส่งให้กับ เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อคัดเลือกบทความ เพื่อตีพิมพ์ลงในจดหมายข่าวของศูนย์ฯ และเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของศูนย์ประสานงาน วิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6. การประกาศสื่อถ่ายทอดความ เยาวชนแต่ละหมู่บ้านประชาสัมพันธ์กิจกรรมและงานวิจัย โดยใช้สื่อถ่ายทอดความในกระบวนการประชาสัมพันธ์ การใช้สื่อถ่ายทอดความสามารถนำทักษะในการ จัดรายการวิทยุมาใช้ในการประกาศสื่อถ่ายทอดความใน

บทวิเคราะห์

จากกิจกรรมการประชาสัมพันธ์งานวิจัย โดยการใช้สื่อต่างๆ ในโอกาสและกิจกรรมต่างๆ ทีม เยาวชนให้ความร่วมมือก่อตั้งขึ้นดี โดยเยาวชนจากหมู่ที่ 8 บ้านห้วยม้าโก้ง หมู่ที่ 9 บ้านกอเป่าและหมู่ ที่ 16 บ้านทรายทองได้เข้ามาร่วมในการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องมากที่สุด เยาวชนจากหมู่ที่ 3 หมู่บ้านดังกล่าวได้จัดรายการวิทยุเป็นผู้ดำเนินรายการประจำสถานีทุกวันพุธเวลา 18.00-19.00 น. และวันอาทิตย์ 14.00-16.00 น. เป็นประจำ ส่วนเยาวชนอีก 4 หมู่บ้านเข้ามาร่วมในการ ประชาสัมพันธ์ในบางกิจกรรมเนื่องจากเวลาในการทำกิจกรรมไม่ตรงกับเวลาว่างของเยาวชน และ เยาวชนส่วนหนึ่งต้องทำงานทำให้ไม่สามารถเข้ามาร่วมในกิจกรรมบางกิจกรรมได้ แต่เยาวชนเหล่านี้ ที่ช่วยในการประชาสัมพันธ์ให้กับในพื้นที่บ้านของตน รวมถึงญาติพี่น้องได้รับทราบถึงงานวิจัย

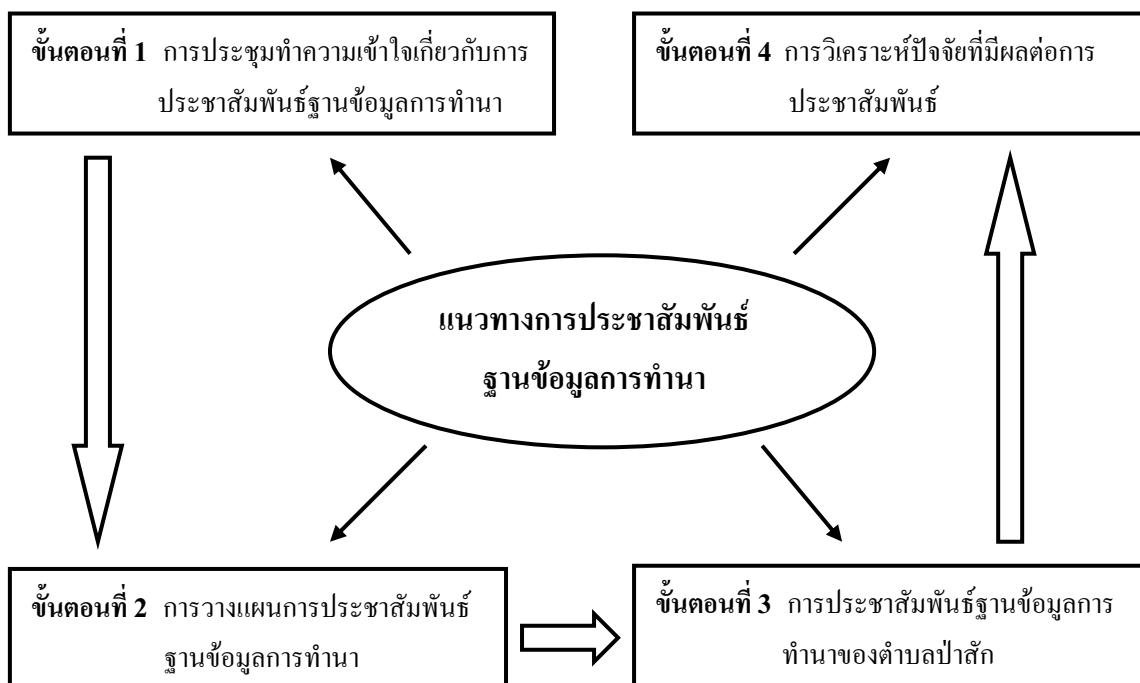
ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสักโดยเยาวชนในพื้นที่

การดำเนินกิจกรรมและอภิปรายผล

จากกิจกรรมการประชาสัมพันธ์งานวิจัยทั้งหมด ผู้วิจัยได้ให้เยาวชนร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ของทีมวิจัยเยาวชน ซึ่งสามารถได้ดังนี้

1. การได้รับการร่วมมือจากคนในชุมชน งานการประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งผู้ประชาสัมพันธ์และผู้รับข่าวสารก็ต้องเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ต่อไป เพราะหากว่าคนในชุมชนมีการช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์งานวิจัยแล้ว ฐานข้อมูลการทำางานที่ถูกพัฒนาขึ้น โดยเยาวชนตำบลป่าสักก็จะได้รับการรู้จักและถูกนำไปใช้ประโยชน์ใน การแก้ไขปัญหาการทำางานในพื้นที่ได้
2. การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรภายในชุมชน การประชาสัมพันธ์มีความจำเป็นที่ต้องใช้สถานที่และอุปกรณ์เพื่อประชาสัมพันธ์ เช่น หอกระจายเสียง วิทยุชุมชน กระดานข่าวตามหมู่บ้าน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้หากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้งานเยาวชนก็จะทำให้ งานการประชาสัมพันธ์ประสบผลสำเร็จได้
3. การได้การสนับสนุนทั้งจากหน่วยงาน/องค์กร ภายในและภายนอก เยาวชนได้รับโอกาสให้เข้าไปเรียนรู้ถึงการจัดรายการวิทยุจากสถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน FM 90.25 MHz. เป็นโอกาสศักดิ์ที่เยาวชนจะได้จัดรายการวิทยุและประชาสัมพันธ์งานวิจัยและกิจกรรมต่างๆ ที่เยาวชนได้เข้าไปมีส่วนร่วม นอกเหนือนั้นทางศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ยังได้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมต่างๆ ของงานวิจัยผ่านทาง <http://www.thongthinvijai.com>
4. การเรียนรู้ของเยาวชน การที่เยาวชนได้รับโอกาสในการร่วมกิจกรรม และได้รับความรู้ ในเรื่องต่างๆ จากทั้งวิทยากร นักวิจัย และเพื่อนๆ ผู้มีประสบการณ์ การที่จะนำไปสู่ ความสำเร็จในการประชาสัมพันธ์เยาวชนต้องนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ และปรับให้เป็น วิธีการที่ตนเองนั้นถนัดและเหมาะสม เพื่อให้การประชาสัมพันธ์ประสบผลสำเร็จมากที่สุดและเกิดการเรียนรู้ของเยาวชน

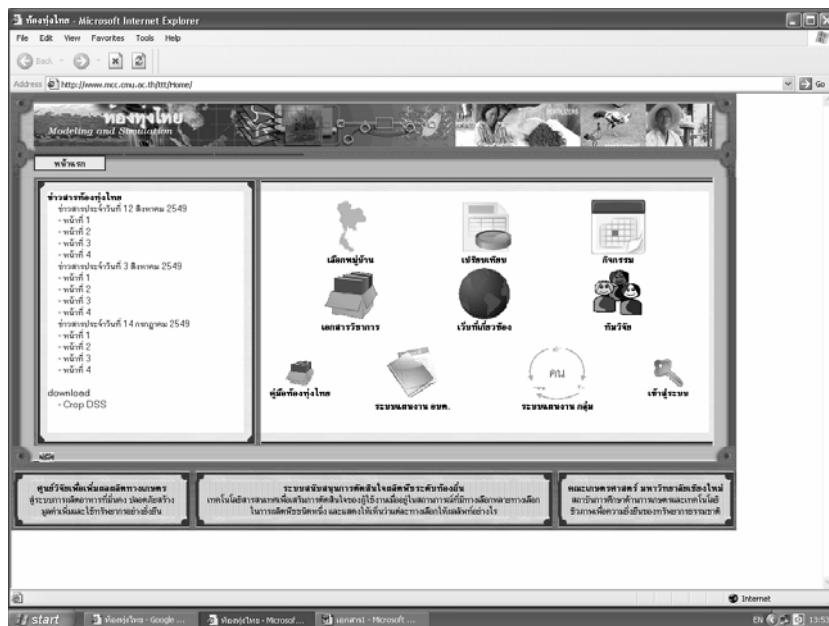
จากขั้นตอนทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแสดงให้เห็นแนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสักโดยสามารถสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 แนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก

4.6 องค์ความรู้เกี่ยวกับฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก

การพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสักในงานวิจัยเรื่องนี้ ได้ใช้โปรแกรมท้องทุ่งไทย เป็นฐานข้อมูล เพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้การทำงานที่เยาวชน ได้เก็บจากเกษตรกร ไว้เป็นฐานข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ต่อไป โปรแกรมท้องทุ่งไทยประกอบด้วย ระบบฐานข้อมูลการผลิตพืชในระดับหมู่บ้านและครัวเรือนเกณฑ์ระบบการผลิตพืช โดยแบบจำลองพืชจำนวน 5 พืช และเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบจำลองสำหรับการตัดสินใจเพื่อเลือกผลิตพืช และได้พัฒนาฐานข้อมูลที่สามารถนำเข้า-จดเก็บข้อมูล ได้ในระดับหนึ่ง เมื่อมีข้อมูลเพียงพอจะนำเสนอระดับดังกล่าวให้แก่เกษตรกรผู้ซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูล เพื่อใช้งานในการปรับปรุงระบบการผลิตของแต่ละครัวเรือน อีกทั้งได้พัฒนาโปรแกรมเชื่อมโยงท้องทุ่งไทยผ่านระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต เพื่อนำเข้าและแสดงผลข้อมูลในระดับหมู่บ้าน ระดับครัวเรือนเกณฑ์พร้อมการใช้งานในระดับหมู่บ้านและครัวเรือน บรรณาธิการและคณะ (2547) โดยโปรแกรมท้องทุ่งไทยประกอบด้วยหน้าต่าง ที่สำคัญดังนี้

ภาพที่ 2 โปรแกรมท้องถุ่งไทย หน้าแรก

จากภาพที่ 2 เป็นหน้าต่างของโปรแกรมท้องถุ่งไทยหน้าแรก ซึ่งเป็นหน้าแรกของฐานข้อมูล ซึ่งแสดงรายละเอียดทั้งหมดของโปรแกรม ได้แก่ เลือกหมู่บ้าน เปรียบเทียบ กิจกรรม เอกสารวิชาการ เรื่องที่เกี่ยวข้อง ทีมวิจัย คู่มือท้องถุ่งไทย ระบบแผนงาน อบต. ระบบแผนงานกุ่ม และเข้าสู่ระบบ โดยฐานข้อมูลการทำงานในโปรแกรมท้องถุ่งไทยจะถูกนำเสนอต่อไปในภาพที่ 3

อำเภอ	พื้นที่	ผู้ดูแล	รวม	เปอร์เซนต์
หนองหาร	34	28	62	7.44
หนองบัวบิน	0	0	0	0.00
หนองบัวมาการาม	0	0	0	0.00
เมือง	1	11	12	1.44
ห้วยขาแข้ง	81	79	160	19.21
ท่าศาลา	13	19	32	3.84
ชานชาลา	0	0	0	0.00
เจ้าเมืองท่าชุมแพ	10	7	17	2.04
เจ้าเมืองท่าชุมแพ	0	0	0	0.00
เจ้าเมืองท่าชุมแพ	0	4	4	0.48
เจ้าเมืองท่าชุมแพ	0	1	1	0.12
เจ้าเมืองท่าชุมแพ	0	0	0	0.00
ท่าศาลา	59	68	127	15.25
ไทรโยค	13	19	32	3.84
ธัญ	1	3	4	0.48
ธัญญีภูริหุต	170	212	382	45.86
รวม	302	451	833	100.00

ภาพที่ 3 โปรแกรมท้องถุ่งไทยแสดงฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก

จากการที่ได้เก็บข้อมูลการทำของเกษตรกรตำบลป่าสัก โดยเยาวชนได้ใช้แบบสอบถามโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในการเก็บข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้ทำนาในตำบลป่าสักจำนวน 485 ราย จาก 13หมู่บ้าน ซึ่งข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลการทำนาในปี 2548 โดยได้ข้อมูลการทำดังนี้

ตารางที่ 11 ข้อมูลการทำของเกษตรกรตำบลป่าสัก

หมู่บ้าน	จำนวนเกษตรกรผู้ทำนาที่ เยาวชนเก็บข้อมูล (คน)	จำนวนพื้นที่นา (ไร่)
หมู่ 1 บ้านสันคะยอม	33	224
หมู่ 3 บ้านป่าตึงงาม	3	22
หมู่ 5 บ้านหนองปลาขอ	27	201
หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก	64	475
หมู่ 7 บ้านน้ำพุ	34	246
หมู่ 8 บ้านหัวยม้าโก้ง	48	457
หมู่ 9 บ้านกอape	67	442
หมู่ 12 บ้านสันหลวง	33	166
หมู่ 13 บ้านหนองชิว	49	227
หมู่ 14 บ้านหนองไช	11	71
หมู่ 15 บ้านนำบ่อเหลือง	9	48
หมู่ 16 บ้านทรายทอง	43	348
หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องแกลูน	64	293
รวม	485	3,220

จากข้อมูลพื้นที่การทำของเกษตรกรจำนวน 485 ราย มีพื้นที่ในการทำรวม 3,220 ไร่ เมื่อนำมาเฉลี่ยพืชว่างเกษตรกร 1 รายทำนาประมาณ 6.6 ไร่ และจากข้อมูลเดิมตำบลป่าสักมีเกษตรกรจำนวน 739 ราย แต่เยาวชนสามารถเก็บข้อมูลได้เพียง 485 ราย อันเนื่องมาจากเกษตรกรผู้ทำนาบางรายไม่ได้ทำนาแล้ว และแบบสอบถามบางชุดไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้เนื่องจากเกษตรกรไม่ได้เก็บข้อมูลพื้นที่ที่อยู่ไว้ และนอกจากข้อมูลพื้นที่การทำของเกษตรกรผู้ทำนาแล้ว มีข้อมูลต้นทุนการผลิตโดยได้เก็บข้อมูลจากเวทีสัญจร และได้สรุปต้นทุนการผลิตข้าว โดยแยกตามโซนพื้นที่ของเกษตรกรที่ได้เข้ามาร่วมในเวทีสัญจรถดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 สรุปต้นทุนในการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก

โซน	ค่าใช้จ่าย การ เตรียมดิน (บาท)	ค่าใช้จ่าย ปุ๋ยและ สารเคมี (บาท)	ค่าใช้จ่าย (บาท)			รวม (บาท)	
			ใช้ แรงงานคน	ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว			
				ใช้ แรงงานคน	เครื่องจักร		
1 : หมู่ที่ 1,5,6,15	900	489	800	1,637	650	3,886 (แรงงานคน) 3,149 (เครื่องจักร)	
2 : หมู่ที่ 8,16	700	450	700	1,300	-	3,320	
3 : หมู่ที่ 9,11,112, 13,17	700	830	700	1,250	-	3,720	
4 : หมู่ที่ 7	1,200	410	700	950	-	3,765	

จากตารางที่ 12 สรุปต้นทุนในการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก จะเห็นได้ว่าในโซนที่ 1 ซึ่งประกอบไปด้วยหมู่ที่ 1 บ้านสันกะยอม หมู่ที่ 5 บ้านหนองป่าข้อ หมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก และหมู่ที่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลือง มีการนำเครื่องจักรมาใช้ในขั้นตอนการเก็บเกี่ยวและทำให้ต้นทุนในการผลิตข้าวลดลงกว่าการใช้แรงงานคน และเมื่อศึกษาจากข้อมูลในตารางพบว่าต้นทุนในการผลิต โดยเฉลี่ยของตำบลป่าสักอยู่ที่ประมาณ 3,100-3,900 บาท โดยข้อมูลจากตารางที่ได้สรุปออกมานี้เกษตรกรยังไม่ได้รวมค่าแรงงานของตัวเกษตรกรในการผลิตข้าว

จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสามารถสรุปข้อมูลการทำงานเป็นหมวดต่างๆ ได้ดังนี้

4.6.1 หมวดสิ่งแวดล้อม

ปัญหาการเผาตอซังข้าวในพื้นที่ตำบลป่าสัก เกษตร ได้ให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาได้แก่ ให้หน่วยงานประชาสัมพันธ์ข้อมูลผลกระทบจากการเผาตอซังและประกาศห้ามเผาตอซัง รวมกลุ่มกันรณรงค์ต่อต้านการเผาตอซัง ส่งเสริมให้เกษตรกรนำตอซังไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น เช่น ทำปุ๋ย นำไปทำอาหารสัตว์ นำไปเพาะเห็ดฟาง เป็นต้น วางแผนปลูกพืชหมุนเวียน ซึ่งปัญหานี้เรื่องของการเผาตอซังทำให้เกิดปัญหาต่อการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้ เกิดมลพิษทางอากาศ มีสารพิษเจือปนในน้ำ เป็นต้น

4.6.2 หมวดการผลิตและเทคโนโลยี

ผลจากการเปลี่ยนแปลงที่ดิน ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ ปัญหาน้ำเน่าเสีย เนื่องจากการเปลี่ยนพื้นที่ที่ทำนาไปเป็นโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนั้นยังทำให้พื้นที่การเกษตรลดลง และเกิดสารเคมีตกค้างในดิน และลำไหวยดีน้ำเงิน ซึ่งเกษตรกรผู้นำนาต้องการให้ทางหน่วยราชการ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามาจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น

แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำนาหมู่ที่ 1,3,9,12,17 ใช้ลำน้ำแม่น้ำในการทำนา และหมู่ที่ 17 มีการบุดบ่อ่น้ำเพื่อใช้ในการทำนา หมู่ที่ 11 และ 12 ใช้น้ำบาดาล และการทำนาในตำบลป่าสักอาศัยน้ำฝนในการทำนาเป็นหลัก ปัจจุบันมีปัญหารื่องน้ำในการทำนาคือ ฝนไม่ตกตามฤดูกาล น้ำฝนมีสารพิษเจือปน และเหมืองฝายที่ใช้ในการทำนาตื้นเขิน รวมทั้งน้ำในแม่น้ำเน่าเสียน้ำมาใช้ในการทำนาได้น้อย ซึ่งเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหารื่องน้ำดังนี้ บุดบ่อ่น้ำเพิ่ม ทำร่องเก็บน้ำ บุดบ่อ่น้ำบาดาล มีการวางแผนในการใช้น้ำร่วมกัน ซ้อมแซมเหมืองฝาย มีการปล่อยน้ำทุก 15 วัน และเกษตรกรต้องการให้หน่วยราชการเข้ามาช่วยแก้ปัญหาในรื่องของน้ำ เพราะน้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำนา

นอกจากปัญหารื่องน้ำแล้วในการทำนาซึ่งมีปัญหารื่องแมลงศัตรูข้าวที่พบในพื้นที่ตำบลป่าสักได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยไฟ ตักแตน ไรเดง โรคที่เกิดในนาข้าว ได้แก่ โรคใบไหมมคอ รวง โรคกอแห้ง โรคหลวงข้าว โรคใบจุด และศัตรูข้าวอื่นๆ ได้แก่ หอยเชอร์ หนู ปูนา

4.6.3 หมวดเศรษฐกิจ

ในการทำนาในรื่องของแรงงานมีการใช้แรงงานในครัวเรือน มีการจ้างแรงงานนอกพื้นที่ และมีการลงมากันเพื่อช่วยเหลือกันในการทำนา การทำนาในพื้นที่ตำบลป่าสักในบางปีเกษตรกรได้หยุดการทำนาไปเนื่องมาจากสาเหตุ ได้แก่ ขาดน้ำในการทำนา ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ไม่มีทุนในการทำนา ไม่มีคนทำนา น้ำท่วมพื้นที่ทำนา และเกษตรกรผู้ทำนาหันไปประกอบอาชีพอื่น และเกษตรกรที่หยุดการทำนาให้เหตุผลได้แก่ การทำงานในอาชีพอื่นได้เงินมากกว่า เช่นทำงานในนิคมอุตสาหกรรม รับจ้าง และช่างฝีมือต่างๆ เป็นต้น ซึ่งอาชีวะล่านี้สามารถหารายได้ได้มากกว่าการทำนา

3.6.4 หมวดสังคมและวิถีการทำนา

การดำเนินชีวิตในการทำนาในปัจจุบันแตกต่างจากอดีตอย่างมาก เพราะในอดีตชาวนาสามารถหาอาหารได้จากทุ่งนาแต่ปัจจุบันไม่สามารถหาได้เพราะป่าในนาไม่มีหรือมีอยู่น้อยและมีสารเคมีตกค้างในตัวปลา อีกทั้งการนำเครื่องจักรมาใช้ในการทำการทำนาทำให้ดันทุนการทำนาสูงขึ้น คนในชุมชนทำอาชีพหลักหลายทำให้ไม่มีภูมิสัมพันธ์กัน เนื่องจากต่างคนก็ต้องไปทำงานต่างจากอดีตซึ่งคนในชุมชนทำนาเหมือนกัน พากันกูดจากทักษะกัน อีกทั้งในปัจจุบันคนหนุ่มสาวไม่นิยมประกอบอาชีพการทำนาเนื่องจาก การทำนาเหนื่อยและได้ผลตอบแทนน้อย คนหนุ่มสาวนิยมไปทำงานอย่างอื่นมากกว่า เช่น เท้าไปเป็นลูกจ้างในนิคมอุตสาหกรรม การที่คนหนุ่มสาวมีการศึกษาที่

สูงขึ้นทำให้โอกาสในการทำงานมีมากขึ้นทำให้ไม่กลับมาทำงาน และคนหนุ่มสาวไม่มีความรู้ ขาดทักษะในการทำงาน ส่งผลให้ทำงานไม่เป็น

4.6.5 หมวดวัฒนธรรมข้าวในวิถีชาวนา

การทำงานในปัจจุบันยังมีพิธีกรรมต่างๆ ที่เป็นความเชื่อของชาวนาที่สืบทอดจากอดีต ได้แก่ การทำขวัญข้าว การไหว้พระแม่ธรณี การไหว้พระแม่โพสพ การทำบุญทานข้าวใหม่ การบูชาเจ้าที่ และหาดูกษัตริย์ในการปลูกข้าว การลีบจะตานและแรกนาขวัญ โดยเกษตรกรผู้ทำนาต้องการสืบทอดวัฒนธรรมต่างๆ เหล่านี้ให้แก่คนรุ่นต่อไปเพื่อเป็นการสืบทอดสิ่งที่ดีงามต่อไป โดยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง หน่วยงานภาครัฐ โรงเรียน องค์กรบริหารส่วนทองถิน วัด ต้องให้ความร่วมมือในการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ เหล่านี้

เกษตรกรผู้ทำนา yang ได้สะท้อนความต้องการให้มีคนรุ่นต่อๆ ไปสืบทอดวิถีการทำาร่วมทั้ง วัฒนธรรมต่างๆ ต่อไป โดยให้เหตุผลว่าการทำาทำให้มีข้าวกินและไม่ต้องเป็นลูกจ้างใคร แต่ปัญหาที่ต้องแก้ไขในการทำนา ได้แก่ องพึงพาสิ่งที่เรามีเพื่อลดดันทุนในการผลิต แก้ไขปัญหาในเรื่องของน้ำในการทำนาให้มีเพียงพอต่อการทำนา หาข้าวพันธุ์ดีมาปลูก การทำนาควรมีอาชีพเสริมรายได้เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

ข้อมูลทั้งหมดที่ได้นำมาเป็นข้อมูลโดยสรุปที่ได้จากแบบสอบถาม โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และการจัดเวทีสัญจรเพื่อเก็บข้อมูลในการทำนาเพิ่มเติม ซึ่งทีมวิจัยเยาวชนได้ร่วมในการเก็บข้อมูลและการจัดเวทีสัญจรอีกทั้งได้ร่วมในการสรุปข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำสู่การพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสักต่อไป

4.7 การเรียนรู้ของเยาวชน

จากการที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเยาวชนในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาและทำให้ได้เห็นพัฒนาการของเยาวชนในการมีส่วนร่วมในการทำงานวิจัย โดยเฉพาะแกนนำเยาวชนของแต่ละหมู่บ้านมีทักษะและความสามารถในการร่วมกิจกรรมมากขึ้น มีความกล้าแสดงความคิดเห็นต่างๆ มากขึ้น จากการสังเกตของผู้วิจัยถึงพัฒนาการของเยาวชนแกนนำที่เข้าร่วมในการทำงานวิจัยอย่างสม่ำเสมอสามารถประเมินการเปลี่ยนแปลงของแกนนำเยาวชน ดังนี้

เยาวชนหมู่ที่ 8 บ้านห้วยม้าโก้ง ประกอบด้วย ค.ญ.สุชนา ใจสัน, ค.ญ.อรณี นันตะสิน ค.ญ.ชลธิชา ใหม่ตั้ง และค.ญ.ชลธิชา บุรีรัตน์ศรีสกุล เยาวชนทั้ง 4 คนเข้ามาร่วมในการทำงานวิจัยตั้งขึ้นตὸนการทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่และกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในการทำงานวิจัย เริ่มแรกที่เยาวชนทั้ง 4 คนเข้ามาร่วมนั่นทั้งหมดไม่แสดงความคิดเห็นหรือพูดตอบโต้กับผู้วิจัย แต่เมื่อได้เข้ามาร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้นเยาวชนทั้ง 4 คนมีทักษะเพิ่มมากขึ้น ได้แก่

1) ค.ญ. ชลธิชา ใหม่ตั้ง หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ชลธิชาได้พัฒนาตัวเองเป็นผู้ประสานงานในทีมเยาวชนในหมู่บ้านของตนเอง ชลธิชาเป็นผู้ติดต่อเพื่อนเยาวชนในหมู่บ้านเมื่อมีการประชุมนัดหมายต่างๆ รวมทั้งเป็นแกนนำในการวางแผนการเก็บข้อมูลการทำงาน อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ติดต่อกับผู้นำชุมชนและจัดการเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม ได้เป็นอย่างดี

ชลธิชา ได้สรุปประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการว่า

“ในการเข้ามาสู่โครงการวิจัยในครั้งแรก เริ่มจากการที่มีพี่ ๆ ได้เข้ามาในหมู่บ้าน เพื่อหากลุ่มเยาวชนเข้าร่วมทำงานวิจัย ข้าพเจ้าและเพื่อน ๆ ได้มีส่วนร่วมในการทำงานในครั้งนี้ โครงการวิจัยที่ก่อให้เกิดข้าพเจ้าได้มีส่วนร่วม เป็นโครงการที่มีประโยชน์และสำคัญมากต่อคนในชุมชน เพราะเป็นโครงการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน ซึ่งโครงการนี้ได้ช่วยหาปัญหาในการทำงาน เมื่อหาปัญหาแล้วก็จะมีวิธีการในการแก้ไขปัญหาต่อไป กิจกรรมที่ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน คือ ได้เก็บข้อมูลการทำงานในตำบลป่าสัก ได้ทำกิจกรรมร่วมกับหมู่บ้านอื่น ๆ ได้ร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้ใหญ่ และสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการวิจัย คือ ได้ประสบการณ์ในการทำงาน ได้รู้จักเพื่อนใหม่ที่อยู่หมู่บ้านอื่น ได้รู้จักวิธีการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งการทำงานเป็นกลุ่มจะต้องช่วยกันคิด ช่วยกันทำ งานจึงจะสำเร็จ”

2) ค.ญ. ชลธิชา บุรีรัตน์ศรีสกุล เป็นเยาวชนที่ทำงานร่วมกับเพื่อนได้ดี มีทักษะในการเข้ากับผู้อื่นได่ง่าย หลังจากเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรม ชลธิชาได้มีทักษะในการหาข้อมูลเพิ่มมากขึ้นและเป็นผู้ที่สามารถจับประเด็นในการพูดคุยได้ดี อีกทั้งมีทักษะในการจัดรายการวิทยุที่ดี หาข้อมูลในการจัดรายการวิทยุได้เนื้อหาที่น่าติดตามรับฟัง

ชลธิชา ได้สรุปประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการว่า

“การเข้ามาสู่โครงการนี้ เริ่มจากการที่หมู่บ้านของเรามีกิจกรรมเยาวชนในหมู่บ้านอยู่แล้ว และได้มีรุ่นพี่จากกลุ่มวิจัยของ ม.ช. เข้ามาช่วยร่วมกิจกรรมในการทำงานวิจัย เข้ามาทำกิจกรรมกับชุมชน ข้าพเจ้าเกิดความสนใจ จึงเข้าร่วมกิจกรรม มีกิจกรรมหลายอย่าง เช่น เก็บข้อมูลการทำงานของหมู่บ้าน การรวบรวมข้อมูล มีการจัดกิจกรรมร่วมกับหมู่บ้านอื่น ๆ มีการร่วมประชุมกับผู้ใหญ่ เข้าร่วมงานวิจัยใน ม.ช และสิ่งที่เยาวชนได้รับจากการเข้าร่วมโครงการวิจัย

ได้ฝึกการเก็บข้อมูลกับผู้อื่น ได้เพื่อนใหม่ ประสบการณ์ในการทำงาน ได้ฝึกการทำงานกับผู้อื่น ทำให้เราเข้ากับคนอื่นได้”

3)ค.ญ.สุธนา ใจสัน เริ่มแรกสามารถเป็นคนพูดน้อย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ภายหลังจากการเข้ามาร่วมในกิจกรรมสุธนาเป็นผู้ที่นำเสนอบื้อนุสและความก้าวหน้าของงานวิชาและกิจกรรมต่างๆ ในเวทีสัญจร อีกทั้งเป็นผู้ที่มีทักษะในการจับประเด็นต่างๆ ได้ดี

สุนนา ได้สรุปประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการว่า

“การเข้ามาสู่โครงการวิจัยของดีพัน ได้เริ่มต้นจากการรวมกลุ่มของเยาวชนในหมู่บ้าน จากนั้นได้มีกิจกรรมให้ทำมากน้อยจนมีปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มาชักชวนให้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับชุมชน ก็ทำให้เยาวชนมีความสนใจมาก กิจกรรมที่ดีพันมีส่วนร่วมนั้นมีหลายกิจกรรม อย่างเช่น เก็บข้อมูลการทำงานในตำบลป่าสักรวมข้อมูล และลงข้อมูล เว็บสัญจรในหมู่บ้านต่าง ๆ รับความรู้จากวิทยากรในตำบลป่าสักได้ไปร่วมเวทีวิชาการที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสิ่งที่ดีพันได้รับในโครงการวิจัย ดีพันได้หลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน ได้ทั้งเพื่อน ได้ทั้งพี่ และได้ทั้งความรู้ ประสบการณ์ที่จะไม่มีวันลืม”

4) ค.ญ.อรณี นันตะสิน เข้ามาร่วมในกิจกรรมจากการแนะนำของ ค.ญ.ชลธิชา ใหม่ตั้ง และได้เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อรณีมีความเป็นผู้นำสามารถชักนำให้เยาวชนคนอื่นๆ คล้อยตามได้ มีทักษะในการทำงานกับคอมพิวเตอร์ได้ดีและสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี อรณี ได้สรุปประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการว่า

“การเข้ามาสู่โครงการนี้ คือ เริ่มจากการที่เพื่อนในหมู่บ้านชวนเข้ามาในกลุ่ม แล้วรุ่นพี่ใน ม.ช ก็เข้ามาช่วยทำกิจกรรมในการทำวิจัย แล้วข้าพเจ้าก็เกิดความสนใจในการทำวิจัย ข้าพเจ้าจึงเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมที่เข้าร่วมในโครงการ เช่น เก็บข้อมูลการทำนาของคนในหมู่บ้าน การลงข้อมูลแต่ละหมู่บ้าน เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านอื่น ๆ เข้าร่วมประชุมกับผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน และสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ ได้ประสบการณ์ในการทำงาน ได้รู้วิธีเข้าสังคม และเปิดโลกภายนอก”

เยาวชนทั้ง 4 คนเป็นแกนนำในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสักและสามารถวางแผนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินได้จากการเก็บข้อมูลของบ้านห้วยม้าโภคสามารถเก็บข้อมูลครบถ้วนและใช้เวลาไม่นานนัก อีกทั้งเป็นเยาวชนที่เข้ามาร่วมในกิจกรรมต่อเนื่องมากที่สุด

เยาวชนหมู่ที่ 9 บ้านกอเป่า ได้แก่ นายวีรพงศ์ ราชสัก, น.ส.สุภารัตน์ ตุรคณาคร, น.ส.ศุภยา พิลาบุตร เยาวชนทั้ง 3 คนเข้ามาร่วมในงานวิจัยจากการติดต่อของผู้ใหญ่บ้านและเป็นผู้จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการประชุมต่างๆ เยาวชนทั้ง 3 คนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องและให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี หลังจากได้เข้ามาร่วมในกิจกรรมต่างๆ เยาวชนได้พัฒนาการในเรื่องของการวางแผนการทำงาน วีรพงศ์และศุภยา เรียนในวิทยาลัยเทคนิคลำพูน ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ มากมายแต่ทั้ง 2 สามารถหาเวลาว่างในการเข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ทั้ง 2 คนเป็นผู้ประสานงานติดต่อเยาวชนคนอื่นๆ ในกรณีด้อยรายได้ ทั้งสองคนมีทักษะเพิ่มขึ้นในการจัดกระบวนการประชุมและการวางแผนการทำงานโดยใช้เครื่องมือการประชุม และสุภารัตน์ ตุรคณาคร เป็นคนที่มีทักษะเพิ่มขึ้นในเรื่องของการจัดรายการวิทยุ เป็นผู้วางแผนรายการและทำข้อมูลในการจัดรายการวิทยุร่วมกับศุภยา เยาวชนบ้านกอเป่าได้รับการสนับสนุนในการเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี จากผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ทำให้ในหารจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านจะมีเยาวชนเข้ามาร่วมจำนวนมาก

เยาวชนหมู่ที่ 12 บ้านสันหลวง ได้แก่ นายปิยพันธ์ ย่องห้วย แกนนำเยาวชนบ้านสันหลวง คนนี้เข้ามาร่วมในงานวิจัยโดยการแนะนำของเจ้าอาวาสวัดสันหลวง ปิยพันธ์มีความเป็นผู้นำสามารถประสานงานและความคุ้มครองเยาวชนในหมู่บ้านได้ดี การเข้ามาร่วมในการทำงานวิจัยทำให้ปิยพันธ์ มีทักษะในการนำเสนอข้อมูลต่างๆ มากขึ้น มีทักษะในการพูดในที่ชุมชนและสามารถจัดกระบวนการประชุมมากขึ้น ปัจจุบันปิยพันธ์สำเร็จการศึกษาและทำงานประจำ ทำให้เวลาในการเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมน้อยลง

เยาวชนหมู่ที่ 16 บ้านทรายทอง ได้แก่ ด.ญ.อภิญญา สัจจง บ้านทรายทองเป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกับบ้านห้วยม้าโภคหมู่ที่ 8 ทำให้เยาวชนทั้ง 2 หมู่บ้านสนิทกัน อภิญญาเข้ามาร่วมในการทำงานโดยการแนะนำของเยาวชนบ้านห้วยม้าโภค อภิญญาเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และมีพัฒนาการเรื่องของการใช้โปรแกรมท้องถิ่นไทยและเป็นคนที่มีทักษะในการตั้งค่าคอมที่ดี

การเรียนรู้ของเยาวชนนั้น นอกแกนนำเยาวชนแล้วเยาวชนคนอื่นก็ได้เรียนรู้ทักษะต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรม ซึ่งในกระบวนการประชุมเยาวชนที่เข้ามาร่วมในการประชุมก็จะได้เห็นขั้นตอนต่างๆ ที่แกนนำได้จัดการตั้งแต่เริ่มประชุม ไปตลอดจนจบการประชุมซึ่งเยาวชนผู้เข้ามาร่วมในการประชุมก็จะเรียนรู้ด้วย นอกจากนั้นทีมวิจัยยังได้สอบถามและพูดคุยกับเยาวชนที่เข้ามาร่วมถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมในงานวิจัยและได้สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 13

ความรู้และประสบการณ์ของเยาวชนในการร่วมกิจกรรม

เยาวชนจากหมู่บ้าน	ความรู้และประสบการณ์ของเยาวชน
หมู่ 8 บ้านหัวยม้าโก้ง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ความรู้เกี่ยวกับการใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์ - ได้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของคนในชุมชนมากขึ้น - ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนของตนเอง - ได้ประสบการณ์ในการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทย - ได้มีโอกาสในการจัดรายการวิทยุ - มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการวิจัย
หมู่ 9 บ้านกอเป่า	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานวิจัย - ได้รู้ถึงความเป็นมาของการทำงานที่ว่ามีความลำบากเพียงใด - ได้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในอดีต และปัจจุบัน - ได้รับความรู้และได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนของตนเอง - ได้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของคนในชุมชนมากขึ้น - ได้มีโอกาสในการจัดรายการวิทยุ
หมู่ 12 บ้านสันหลวง	<ul style="list-style-type: none"> - มีความกล้าแสดงออก - ได้ฝึกการทำงานที่เป็นระบบและทำงานเป็นทีม - มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานวิจัย
หมู่ 13 บ้านหนองซิว	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รู้แนวทางในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น - ได้ความรู้และประสบการณ์ของการทำงานของคนในชุมชน - ได้ทราบถึงข้อมูลการทำงานและทราบถึงปัญหาการทำงานที่เกิดขึ้น ในชุมชน - ฝึกการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือของชุมชน
หมู่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ฝึกการทำงานที่เป็นระบบและทำงานเป็นทีม - ได้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของคนในชุมชนมากขึ้น - มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานวิจัย
หมู่ 16 บ้านทรายทอง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ความรู้เกี่ยวกับการใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์ - ได้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของคนในชุมชนมากขึ้น - ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนของตนเอง - ได้ประสบการณ์ในการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทย

เยาวชนที่ได้เข้าร่วมในงานวิจัยได้สะท้อนสิ่งที่ได้จากการร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ผ่านมาโดย เยาวชนได้รับความรู้ในเรื่องการทำนาจากเกษตรกรผู้ที่ทำงานในชุมชนเพิ่มมากขึ้นทั้งความรู้ในอดีตและ ในปัจจุบัน รวมทั้งได้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการในการทำงานวิจัย ได้ฝึกการทำงานเป็นทีม มี ประสบการณ์ในการเก็บข้อมูล ได้ฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบ และเยาวชนยังได้แสดงความภูมิใจที่ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในชุมชนของตัวเขาร่อง

ในการดำเนินการตามแผนกิจกรรมนอกกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติร่วมกับเยาวชนแล้ว ยัง มีกิจกรรมอีกหลายกิจกรรมที่ทีมวิจัยได้เข้าร่วมและได้ชวนเยาวชนเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมด้วย เช่นเวทีสารผันงานวิจัยที่จัดขึ้นโดยศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กิจกรรม พัฒนาชุมชนป่าสัก เวียงยองและศรีบัวบาน ที่นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ร่วมกับโครงการ การเรียนรู้สำน้ำสารอย่างมีส่วนร่วมได้จัดกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ โดยทีมวิจัยได้พาเยาวชนเข้า ร่วมด้วย การเข้าร่วมในการประชุมสภาพเด็กและเยาวชนตำบลป่าสัก เป็นต้น

4.8 การเรียนรู้ของผู้วิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่อง แนวทางพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก โดยการมีส่วนร่วม ของเยาวชน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาในการทำความคุ้นเคยกับพื้นที่ ตำบลป่าสัก รวมถึงการทำงานในพื้นที่ตำบลป่าสักเป็นระยะเวลาประมาณ 1 ปี 6 เดือน การทำงานวิจัย ในพื้นที่ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ถึงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น การทำงานร่วมกับชุมชน การประสานงานกับคน ในชุมชน การทำงานวิจัยร่วมกับเยาวชน การเป็นผู้กระตุ้นประสานให้เยาวชนในพื้นที่เกิดการเรียนรู้ ในกระบวนการวิจัย และการเรียนรู้ในด้านอื่นๆ สามารถสรุปการเรียนรู้ของผู้วิจัยได้ดังนี้

1. การวิจัยเพื่อท้องถิ่นและการทำงานร่วมกับชุมชน การลงพื้นที่ครั้งแรกของผู้วิจัยในเวที โครงการการเรียนรู้สำน้ำแม่สารอย่างมีส่วนร่วม ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ว่าในพื้นที่ชุมชนตำบลป่าสัก มี การรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ผ่านกระบวนการวิจัย โดยมีนักศึกษาคนอกพื้นที่ทั้ง อาจารย์จากมหาวิทยาลัย นักศึกษา เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นผู้กระตุ้นประสานและอำนวยการศึกษา โดยเป็นผู้นำกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นไปใช้ในการ แก้ไขปัญหา สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยได้เรียนรู้จากพื้นที่ตำบลป่าสัก อีกทั้งในการเข้าชุมชนโดยการ เข้าร่วมการประชุมโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก การเข้า มา_r่วมการประชุมทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ซึ่งเกษตรกรเจ้าของ ปัญหาเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน การเข้าร่วมกิจกรรม ดังกล่าวของผู้วิจัยอย่างต่อทำให้ได้ทำงานร่วมกับเกษตรกร โดยการร่วมพิจารณาเครื่องมือที่เกษตรกร คิดค้นเพื่อแก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น ซึ่งได้แก่ แบบสอบถาม และการได้ร่วมกิจกรรม ต่างๆ ของเกษตรกรทำให้ได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงแนวคิด และประสบการณ์ในการทำงานวิจัยของ

เกณฑ์การเป็นการเรียนรู้ที่มีค่ากับผู้วิจัยเป็นอย่างมาก การเรียนรู้ครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักรถึงการพัฒนาชุมชนโดยการที่ให้เจ้าของปัญหา เป็นผู้มองปัญหาเองและหาวิธีแก้ไขปัญหา เพื่อให้การแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหายังยืน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้วิจัยจะนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในชุมชนของผู้วิจัยในอนาคตต่อไป

2. การประสานงานกับคนในชุมชน ในการทำงานวิจัยโดยที่ผู้วิจัยเป็นคนนอกพื้นที่ การทำความคุ้นเคยกับคนในชุมชนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างอย่างยิ่ง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้คนในพื้นที่ยอมรับ การประสานงานกับคนในชุมชนทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้การสร้างมนุษย์สัมพันธ์กับคนต่างพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยไม่เคยรู้จักมาก่อน และการทำงานวิจัยนั้นจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการประสานงานกับผู้นำชุมชน ประสบการณ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่คนในชุมชนให้ความนับถือเพื่อให้การทำงานวิจัยประสบผลสำเร็จและชุมชนให้การสนับสนุน ในประสานงานผู้วิจัยได้เรียนรู้กระบวนการเลือกใช้สื่อเพื่อเป็นตัวช่วยในการประสานงาน ได้ใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับชุมชน

3. การทำงานวิจัยร่วมกับเยาวชน การทำงานวิจัยเรื่องนี้เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนในพื้นที่ดำเนินป่าลักได้เข้ามาร่วมรับรู้ปัญหาในพื้นที่และร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิด อีกทั้งร่วมเรียนรู้กระบวนการวิจัย รวมถึงเรียนรู้ถึงการทำนาในพื้นที่ผ่านกิจกรรมต่างๆ การทำงานกับเยาวชนทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยโดยการมีส่วนร่วมกับเยาวชน และได้เรียนรู้ความคิดของเยาวชนในเรื่องต่างๆ ทั้งแนวคิดในการดำเนินชีวิตปัจจุบัน แนวคิดในเรื่องของการทำงานในมุมมองของเยาวชน อีกทั้งเยาวชนเหล่านี้ยังได้เห็นถึงน้ำใจของคนรุ่นใหม่ในการร่วมทำงานกับบุคคลจากนอกพื้นที่ที่เยาวชนเหล่านั้นไม่รู้จัก โดยเยาวชนให้ความร่วมมือและให้ความไว้วางใจแก่ผู้วิจัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยประทับใจมาก

4. การทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นประสาน เพื่อให้เยาวชนเกิดแรงผลักดันในการทำงานวิจัย การทำหน้าที่นี้ผู้วิจัยได้เรียนรู้การประสานงานกับบุคคลภายนอกอื่นๆ นอกจากคนในพื้นที่ การหาทุนวิจัย เพื่อให้เป็นปัจจัยในการทำงานวิจัย การประสานงานเพื่อหาวิทยากรเพื่อให้ความรู้กับเยาวชน การหาความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเพื่อเสริมสร้างความรู้ให้แก่เยาวชน สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นประสบการณ์ที่ทำให้ผู้วิจัยเกิดการพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถทำงานต่างๆ ได้สำเร็จ

5. การเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ ได้แก่ การเรียนรู้ในการจัดรายการวิทยุเป็นการเรียนรู้ร่วมกับเยาวชน การมีความกล้าหาญในที่ชุมชน การเรียนรู้เรื่องการทำงานเพิ่มมากขึ้น การได้มีโอกาสเข้ามาร่วมกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เช่นงานที่งานสานฝันงานวิจัย งานรวมพลคนวิจัย การเข้าร่วมในการประชุมในโครงการวิจัยต่างๆ การรายงานความก้าวหน้างานวิจัย เป็นต้น การเรียนรู้ทั้งหมดเป็นประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานวิจัยเรื่องนี้เป็นประสบการณ์ที่ทำให้การศึกษาในระดับปริญญาโทเกิดคุณค่ามาก และการทำวิทยานิพนธ์ทำให้เกิด

ประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนได้รับประโยชน์จากการทำงานวิจัยเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากกับผู้วิจัย

บทที่ 4

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการลงพื้นที่ทำโครงการแนวทางพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน อำเภอเมืองลำพูน ได้ดำเนินการขึ้นเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาโดยให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาว่าควรเป็นอย่างไร โดยนักวิจัยได้ร่วมกับเยาวชนในพื้นที่ร่วมกันเป็นทีมวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบและตอบข้อสงสัยข้างต้น ซึ่งในการทำงานครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน 3) เพื่อหาแนวทางประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก โดยเยาวชนในพื้นที่ ระยะเวลาในการดำเนินงานทั้งสิ้น 1 ปี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ขั้นตอนส่วนใหญ่เป็นการรวมเยาวชนให้เข้ามาร่วมพูดคุย และทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรวมฐานข้อมูลการทำนาและให้เยาวชนได้มีส่วนในการวางแผนการทำกิจกรรมต่างๆ โดยได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 1 ปี

5.1 สรุปผลโครงการวิจัย

5.1.1 แนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน สามารถสรุปเป็นแนวทาง ได้ดังนี้

1. การทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน ทีมวิจัยท้องถิ่นและผู้ปกครอง โดยวิเคราะห์สถานการณ์การทำนา เริ่มจากการเข้าร่วมเวทีของโครงการกระบวนการเรียนรู้สำหรับเยาวชนร่วม เพื่อเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนกับพื้นที่ตำบลป่าสัก และค้นหาประเด็นปัญหาที่ชุมชนต้องการแก้ไขเพื่อนำมาเป็นโจทย์ของงานวิจัย อีกทั้งเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน และเข้าร่วมการประชุม “โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” เพื่อรับทราบปัญหาและทำความเข้าใจกับเกษตรกรผู้ทำนา โดยเข้าร่วมการประชุม “โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ซึ่งในนักวิจัยท้องถิ่นในโครงการเป็นเกษตรกรผู้ทำนาและเป็นผู้นำชุมชน ทีมวิจัยได้จัดทำเอกสารเพื่อชี้แจงกิจกรรม เป้าหมายและผลที่จะเกิดขึ้นหลังจากงานวิจัยเสร็จสิ้นแล้วแก่ทีมวิจัย อีกทั้งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลรายละเอียดของงานวิจัยควบคู่กับเอกสารเพื่อเพิ่มความเข้าใจแก่นักวิจัยท้องถิ่นด้วย

2. การเชิญชวนเยาวชนเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน โดยลงพื้นที่เพื่อเชิญชวนให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามายเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน เพื่อร่วมกันเรียนรู้ถึงกระบวนการ การทำงานวิจัย และหา

แนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำท่าร่วมกัน โดยใช้รูปแบบการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยกับเยาวชนเกี่ยวกับงานวิจัย

3. การพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับเยาวชนที่เข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชนและเตรียมทีมวิจัยเยาวชนในการเก็บข้อมูลการทำท่า โดยใช้กระบวนการจัดเวลาที่ประชุมเยาวชนเพื่อวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างทีมวิจัยเยาวชนและนักวิจัยท้องถิ่น อีกทั้งกิจกรรมเวลาที่การประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับแบบสอบถามและรับแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บข้อมูลการทำ

4. การดำเนินการเก็บข้อมูลการทำท่า โดยเยาวชนแต่ละทีมทีมวิจัยเยาวชนเก็บข้อมูลการทำในพื้นที่หมู่บ้านของตนเอง และมีนักวิจัยห้องถิ่นเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษา อีกทั้งมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประชาสัมพันธ์แก่เกษตรกรได้รับทราบในกิจกรรมการเก็บข้อมูลของทีมวิจัยเยาวชน ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์การทำงานของเยาวชนด้วย นอกจากนี้เยาวชนยังได้เรียนรู้การจัดกระบวนการเวทีสัญจร โดยทีมวิจัยเยาวชนร่วมในเวทีสัญจร โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาการจัดกระบวนการเวทีสัญจรและสังเกตการณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำท่า เพื่อใช้ในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำของตำบลป่าสักต่อไป

5. การสรุปสิ่งที่เรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการเก็บข้อมูล

6. การสรุปประสบการณ์และการตรวจสอบความความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยจัดการประชุมเป็นรายหมู่บ้าน และให้เยาวชนเป็นผู้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลการทำ

7. การฝึกทักษะในการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาฐานข้อมูลการทำท่า โดยใช้แบบสอบถามฉบับจริงในการฝึกทักษะการบันทึกข้อมูลการทำท่าลงในโปรแกรมท่องทุ่งไทย เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการทำของตำบลป่าสักต่อไป

8. การบันทึกข้อมูลการทำท่าลงในโปรแกรม โดยเยาวชนแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลการทำท่า ใช้เวลาในวันหยุดเสาธารและอาทิตย์ในการดำเนินกิจกรรมอีกทั้งเยาวชนได้เรียนรู้ถึงความรู้เกี่ยวกับการทำจากข้อมูลการทำท่าในแบบสอบถามด้วย

9. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชนผู้วิจัยได้ให้เยาวชนระดมความคิด และสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดกิจกรรมว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการทำกิจกรรมในงานวิจัยนี้ อีกทั้งร่วมวิเคราะห์ถึงปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมด้วย

10. การประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำท่าของตำบลป่าสัก โดยทีมวิจัยเยาวชนร่วมในการอบรมผู้ดำเนินรายการวิทยุเยาวชน เพื่อเป็นผู้ดำเนินรายการวิทยุและใช้สื่อวิทยุในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมในงานวิจัย และการประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ผ่านการประชุม

โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของเกณฑ์กรดำเนินป้าสัก ใช้เวทีสัญจรของโครงการ แนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของเกณฑ์กรดำเนินป้าสัก เป็นเวทีการประชาสัมพันธ์ และ เยาวชนผู้เข้าร่วมงานวิจัยเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้เกณฑ์กรในหมู่บ้านได้รับทราบ

5.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของดำเนินป้าสัก อำเภอเมือง จังหวัด ลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน ได้แก่

1. การที่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองให้ความสำคัญ และเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ร่วมในการวิจัย เพื่อให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ

2. การกระตุ้นให้เยาวชนได้เข้าร่วมออกแบบกิจกรรมและสะท้อนการเรียนรู้ รวมทั้งปัญหา และอุปสรรค การที่เยาวชนซึ่งมีความต้องการในเรื่องเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องเดียวกันเข้ามา รวมตัวกันเพื่อร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการเหล่านี้ เยาวชนเป็นกลุ่มคน ที่มีพลังและมีศักยภาพสูงมากในการทำงาน

3. ความต่อเนื่องของกิจกรรม เพื่อทำให้เยาวชนได้รับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็น ทีมและเกิดความยั่งยืนของกลุ่มเยาวชน

4. พฤติกรรมของเยาวชน ที่ส่งเสริมให้เข้ามาร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของดำเนินป้าสัก

5. ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในอดีตและปัจจุบัน ที่เด็กไม่ได้เรียนรู้มาก่อน

6. การได้รับการกระตุ้นจากวิทยากรและองค์กรภายนอกชุมชน ทำให้เยาวชนในพื้นที่เกิด แรงผลักดันในการร่วมคิด ร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน

7. การได้รับทุนสนับสนุน สก. สำนักงานภาคและหน่วยงานอื่นๆ ทำให้สามารถจัดหา อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็นมาใช้ในการทำงานได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

5.1.3 แนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำางานของดำเนินป้าสัก

1. ประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำางานเพื่อให้ เยาวชนในทีมวิจัยทราบถึงความสำคัญและขั้นตอนในการประชาสัมพันธ์

2. การวางแผนการจัดทำรายการวิทยุชุมชนเกี่ยวกับฐานข้อมูลการทำางาน โดยการมีส่วนร่วม ของเยาวชน เพื่อนำเสนอแผนการประชาสัมพันธ์ของทีมวิจัยเยาวชนแต่ละหมู่บ้านและร่วมวางแผน การประชาสัมพันธ์งานวิจัยร่วมกัน โดยมีแผนการประชาสัมพันธ์ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สถานการณ์

2.2 กำหนดวัตถุประสงค์

2.3 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

2.4 กำหนดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

2.5 การเลือกเครื่องมือและสื่อประชาสัมพันธ์

3. ฝึกจัดรายการวิทยุชุมชนเกี่ยวกับฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสัก โดยเยาวชนได้ร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่วางแผนไว้และใช้สื่อต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดรายการวิทยุชุมชน โดยเยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดรายการวิทยุชุมชน

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 แนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน

จากการศึกษาวิจัย โดยเริ่มจากที่มีวิจัยได้ลงพื้นที่ตำบลป่าสักเพื่อค้นหาประเด็นปัญหาที่ชุมชนต้องการแก้ไข เพื่อนำมาเป็นโจทย์ของงานวิจัย โดยได้เริ่มเข้าร่วมเวทีของโครงการกระบวนการเรียนรู้ ล้าน้ำแม่สารอย่างมีส่วนร่วม เป็นการเข้าไปเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่ตำบลป่าสัก และได้มีโอกาสพบกับเกษตรกรผู้ทำางานในพื้นที่ และได้รับทราบว่าในพื้นที่ตำบลป่าสักเกษตรกรผู้ทำางานกำลังประสบปัญหา ต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น และมีกลุ่มเกษตรกรรวมตัวกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เมื่อผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลดังกล่าวจึงได้หาโอกาสเข้าร่วมในการประชุมของเกษตรกรที่มีการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาด้านทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น และได้พัฒนา “โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางานของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ขึ้นโดยเกษตรกรผู้ทำางานเป็นนักวิจัยเอง ซึ่งเกิดกลุ่มนักวิจัยท่องถิ่นที่มีสมาชิกทั้งหมด 18 คนและนักวิจัยท่องถิ่นเหล่านี้ได้พยายามค้นหาวิธีการรวบรวมข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลการทำางานในพื้นที่ตำบลป่าสักอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งสิ่งที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการดังกล่าวคือ ข้อมูลพัฒนาการและภูมิปัญญาท่องถิ่นด้านการทำางานของเกษตรกร ในพื้นที่ตำบลป่าสัก ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตำบลป่าสัก ด้วยเหตุนี้ที่มีวิจัยจึงได้เข้าไปร่วมในการประชุมและได้เสนอแนวคิดที่จะให้เยาวชนในพื้นที่ตำบลป่าสักเข้ามาร่วมการเกี่ยวกับฐานข้อมูลการทำางาน เพื่อนอกจากเยาวชนที่เข้ามาร่วมจะได้มีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนแล้ว เยาวชนเหล่านี้ยังได้มีโอกาสในการเรียนรู้ถึงการทำงานในพื้นที่ ภูมิปัญญา ต่างๆ และได้เรียนรู้ถึงกระบวนการวิจัยด้วย ประกอบกับที่มีวิจัยได้เสนอเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมท่องทุ่งไทยในการจัดการเกี่ยวกับฐานข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ณ บ้านร่มโพธิ์ทอง ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยให้เยาวชนในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านทำให้ในหมู่บ้านร่มโพธิ์ทองมีฐานข้อมูลหมู่บ้านซึ่งมีข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับสมាជิคในหมู่บ้านทั้งหมดอยู่และสามารถที่จะใช้ข้อมูลดังกล่าวในการจัดสรรงบประมาณและ

โครงการต่างๆ ได้จ่าย โดยดึงข้อมูลที่อยู่ในฐานข้อมูลจากโปรแกรมห้องทุ่งไทยมาใช้ได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว ทำให้นักวิจัยท่องถินเกิดความสนใจ จากนั้นทีมวิจัยได้ชวนนักวิจัยห้องถินคิดเกี่ยวกับ คำถามว่า

จะสามารถพัฒนาข้อมูลการทำางกฤษณ์เกษตรกรตำบลป่าสัก อําเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในโครงการ “แนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางกฤษณ์เกษตรกรตำบลป่าสัก” เพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูลการทำางกฤษณ์โดยใช้โปรแกรมห้องทุ่งไทยได้หรือไม่ วิธีการใดที่จะทำให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำางกฤษณ์ในโปรแกรมห้องทุ่งไทย และทำอย่างไรที่จะทำให้เกิดการประยุกต์ใช้ข้อมูล เก็บข้อมูล และป้อนข้อมูลโดยเยาวชนในพื้นที่ตำบลป่าสัก อําเภอเมือง จังหวัดลำพูน เมื่อก็คำานวณดังกล่าวนักวิจัยห้องถินจึงให้ทีมวิจัยศึกษาและหาแนวทางเพื่อให้เยาวชนเข้ามายพัฒนาฐานข้อมูลการทำางกฤษณ์ของตำบลป่าสัก จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการทำวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาฐานข้อมูลการทำางกฤษณ์ของตำบลป่าสัก โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน อําเภอเมือง จังหวัดลำพูน”

กิจกรรมหลังจากได้โจทย์วิจัยและทำความเข้าใจกับชุมชนแล้ว ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่ตามพื้นที่ เป้าหมายของงานวิจัยคือ 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านสันกะยอม หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก หมู่ 8 บ้านหัวยม หมู่ 9 บ้านกอเปา หมู่ 10 บ้านหนองหลุม หมู่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ 13 บ้านหนองชิว หมู่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลียง หมู่ 16 บ้านรายทอง หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องแกลบ เพื่อเชิญชวนให้เยาวชนในพื้นที่ เป้าหมายดังกล่าวเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน การลงพื้นที่เพื่อช่วยเยาวชนทีมวิจัยได้ขอความร่วมให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ตัดต่อ และนัดหมายเยาวชนให้เข้ามายะรุ่มกัน จากนั้นทีมวิจัยก็ได้เข้าไปอธิบายถึงงานวิจัย กิจกรรมต่างๆ และสิ่งที่จะได้รับหากเข้าร่วมในการทำงานวิจัย ผลของการลงพื้นที่เพื่อช่วยเยาวชนเข้าทีมวิจัย มีเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมจำนวน 96 คน จาก 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 8 บ้านหัวยม หมู่ 9 บ้านกอเปา หมู่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ 13 บ้านหนองชิว หมู่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลียง หมู่ 16 บ้านรายทอง หมู่ 17 บ้านใหม่ร่องแกลบ ส่วนอีก 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านสันกะยอม หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก หมู่ 10 บ้านหนองหลุม เยาวชนมีกิจกรรมอย่างอื่นมากแล้วจึงไม่สามารถเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมได้ ทำให้ในการดำเนินกิจกรรมของงานวิจัยมีเยาวชนจาก 7 หมู่บ้านเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน

เมื่อมีเยาวชนสนใจเข้าร่วมในการเป็นทีมวิจัยเยาวชนแล้ว กิจกรรมต่อจากนั้นเป็นกิจกรรม เวทีการประชุมและเตรียมทีมวิจัยเยาวชน เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำางกฤษณ์ การจัดเวทีการประชุมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจกับทีมวิจัยเยาวชนในเรื่องบทบาท หน้าที่ในการทำงานวิจัย

และเพื่อให้ทีมวิจัยเยาวชนทั้ง 10 หน่วยบ้านได้พับປະและทำความรู้จักกัน และเพื่อฝึกทักษะการเก็บข้อมูลและทำความเข้าใจกับแบบสอบถามที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลการทำงาน เมื่อยesterday ได้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และได้ทราบถึงการใช้แบบสอบถาม กิจกรรมต่อจากนี้เป็นการใช้กระบวนการเรียนที่ประชุมอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการให้นักวิจัยห้องถินซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการเก็บแบบสอบถามและทีมวิจัยเยาวชนได้พับປัน และเพื่อประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างนักวิจัยห้องถินกับทีมวิจัยเยาวชนในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทำงาน และเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลการทำงาน การประชุมในครั้งนี้เป็นการวางแผนก่อนการเก็บข้อมูลการทำงานจริงในพื้นที่ และเมื่อวางแผนการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลการทำงานแล้ว ทีมวิจัยเยาวชนก็ได้เริ่มการเก็บข้อมูลการทำงานโดยใช้แบบสอบถามที่ถูกพัฒนาขึ้นจากโครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน และแบบสอบถามที่จำนำไปกรอกลงในโปรแกรมท้องทุ่งไทย เพื่อพัฒนาเป็นฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต การเก็บข้อมูลการทำงานทีมวิจัยเยาวชนใช้วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรโดยตรง และที่แบบสอบถามໄวเพื่อให้เกษตรกรทำเอง และเมื่อทำการเก็บแบบสอบถามได้ครบทั้งหมดแล้ว ทีมวิจัยได้นัดหมายให้เยาวชนนำแบบสอบถามมาช่วยกันตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและสรุปประสบการณ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูลการทำงาน

เมื่อได้ข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสักและข้อมูลพร้อมที่จะบันทึกลงโปรแกรมท้องทุ่งไทย ทีมวิจัยได้ให้เยาวชนได้มีโอกาสได้ทดลองใช้โปรแกรมท้องทุ่งไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะใช้พัฒนาเป็นฐานข้อมูลการทำงาน โดยการจัดกิจกรรมฝึกทักษะในการใช้โปรแกรมท้องทุ่งไทย เพื่อให้เยาวชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตัวโปรแกรม และสามารถใช้โปรแกรมท้องทุ่งไทยเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานได้ การฝึกทักษะเป็นบรรยายภาคของเพื่อนสอนเพื่อน แต่เยาวชนที่เข้าร่วมการอบรมบางมีปัญหาความขัดแย้งกันทำให้เยาวชนที่เข้ามาร่วมในการอบรมแบ่งเป็น 2 กลุ่มและไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ ทำให้การฝึกอบรมทักษะการใช้โปรแกรมท้องทุ่งไทยไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อกิจกรรมการฝึกทักษะการใช้โปรแกรมท้องทุ่งไทยไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้ทีมวิจัยได้เปลี่ยนกระบวนการจากการรวมกลุ่มเยาวชนหลายหมู่บ้าน มาดำเนินการฝึกทักษะที่ละหมู่บ้าน โดยใช้แบบสอบถามจริงในการฝึกและให้เยาวชนบันทึกข้อมูลการทำงานลงในโปรแกรมท้องทุ่งไทยด้วย การบันทึกข้อมูลใช้ศูนย์การศึกษาอุตสาหกรรมเรียน (กศน.) ตำบลป่าสัก เป็นสถานที่ที่ใช้บันทึกข้อมูล โดยมีทีมวิจัยเยาวชนเข้ามาบันทึกข้อมูลการทำงานทุกวันสาร์ เนื่องจากวันสาร์เป็นวันที่ศูนย์การศึกษาอุตสาหกรรมเรียนไม่มีการเรียนการสอน และเป็นวันหยุดเรียนของเยาวชนที่เข้าร่วมในการทำงานวิจัย การบันทึกข้อมูลการทำงานของทีมวิจัยเยาวชนใช้วิธีการทำไปเรียนรู้ไป นอกจากนี้เยาวชนยังได้เรียนรู้จากข้อมูลการทำงานจากแบบสอบถามที่ได้นำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน เยาวชนได้ซักถามถึงข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานในหัวข้อที่ไม่ทราบคำตอบ

การประชาสัมพันธ์งานวิจัยฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก นอกจาจจะเป็นการทำให้เกษตรกรชาวนาในพื้นที่ได้รับทราบว่า ได้มีการรวบรวมข้อมูลการทำนาไว้เพื่อใช้แก่ไขปัญหาต่างๆ แล้ว ยังเป็นการประชาสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมของเยาวชนในพื้นที่ที่ได้ร่วมกันทำงานเพื่อให้ชุมชนของตนสามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการทำนาได้ และทำให้ประชาชนให้ร่วมมือในการทำกิจกรรมของเยาวชน ที่มีวิจัยได้มีการประชาสัมพันธ์และได้จัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ผ่านการประชุม โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก ประชาสัมพันธ์โดยใช้เวทีสัญจรของ “โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก” เป็นเวทีการประชาสัมพันธ์ เยาวชนผู้เข้าร่วมงานวิจัยเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรในหมู่บ้านได้รับทราบ กิจกรรม “การอบรมผู้ดำเนินรายการวิทยุเยาวชน” เพื่อการประชาสัมพันธ์งานวิจัยฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก ซึ่งสอดคล้องกับ สะอาด อ้าง โดย พรทิพย์ (2530) ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์คือ วิธีการของสถาบันอันมีการวางแผนและกระทำต่อเนื่องกันไป ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิด ความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชน เพื่อให้สถาบันหรือกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและให้ความสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันนี้ดำเนินการไป ได้ผลดีสมความมุ่งหมาย โดยมีประชามติเป็นแนวทางรหัสฐานอันสำคัญด้วย

จากผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาการศึกษาแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนา โดยให้ เยาวชนในพื้นที่เข้ามาร่วมในการจัดการและพัฒนาฐานข้อมูลการทำนา การดำเนินกิจกรรม ต่างๆ นั้นประสบผลสำเร็จในพื้นที่เป้าหมายได้แก่ หมู่ 8 บ้านหัวม้าโก้ง หมู่ 9 บ้านกอเป่า หมู่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ 13 บ้านหนองชิว หมู่ 15 บ้านนำบ่อเหลือง หมู่ 16 บ้านทรายทอง หมู่ 17 บ้านใหม่ ร่องแกลบ ส่วนอีก 3 หมู่บ้านในพื้นที่เป้าหมาย คือ หมู่ 1 บ้านสันกะยอม หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก หมู่ 10 บ้านหนองหลุม ไม่ประสบความสำเร็จในการเชิญชวนเยาวชนให้เข้ามาร่วมในการทำงานวิจัย

พื้นที่เป้าหมายที่ประสบความสำเร็จในการทำงานวิจัยทั้ง 7 หมู่บ้าน สามารถประเมินได้จาก การที่มีเยาวชนเข้ามาร่วมเป็นทีมวิจัยเยาวชน และเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ แม้ใน บางครั้งเยาวชนจะมีจำนวนลดลงในบางกิจกรรม เนื่องมาจากปัจจัยในเรื่องของเวลาว่างของเยาวชนที่ จะเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมนั้นมีน้อย แต่เมื่อกิจกรรมถัดมาที่จัดกิจกรรมให้เวลาตรงกับเยาวชน ก็ มีเยาวชนเข้ามาร่วมจำนวนมาก อีกทั้งพื้นที่ทั้ง 7 หมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จผู้นำชุมชนและ ผู้ปกครองของเยาวชนได้ให้ความร่วมมือและเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้ามาร่วมในกิจกรรม บางครั้ง ผู้ปกครองยังเป็นคนพาเยาวชนมาฝากให้เข้ามาร่วมทำกิจกรรมด้วย และเยาวชนในพื้นที่ทั้ง 7 หมู่บ้าน ยังให้ความสนใจกับการร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองและอยาจจะช่วยแก้ปัญหาของชุมชนด้วย โดยมี เยาวชนจากบ้านหมู่บ้านได้แก่ หมู่ที่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ที่ 13 บ้านหนองชิว และหมู่ที่ 17 บ้านใหม่ ร่องแกลบ ได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเยาวชนประจำหมู่บ้าน แต่ทางกลุ่มเยาวชนยังขาดกิจกรรมที่ทำ อย่างต่อเนื่องทำให้ก่อให้เกิดความไม่ค่อยมีผลงานให้ชุมชนได้เห็นมากนัก การที่ทีมวิจัยฯ ไปเสนอ กิจกรรม

ให้กับเยาวชนกลุ่มเหล่านี้จึงได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก แต่เยาวชนในพื้นที่ทั้ง 3 หมู่บ้านดังกล่าว ส่วนหนึ่งเรียนจบแล้วและต้องทำงานประจำทำให้ไม่สามารถเข้ามาร่วมการทำกิจกรรมได้อีก ทำให้จำนวนเยาวชนในทีมคลองจำนวนหนึ่ง แต่ทีมวิจัยก็ขอให้แทนนำเยาวชนได้ชวนเยาวชนกลุ่มนี้ๆ ในหมู่บ้านเข้ามาร่วมเพื่อเพิ่มจำนวนเยาวชนให้เพิ่มขึ้นอีก ในส่วนของกิจกรรมทีมวิจัยต้องมีการปรับปรุง เพราะกิจกรรมต่างๆ ที่ได้จัดขึ้นค่อนข้างจะเป็นวิชาการมากไป ส่งผลให้ความสนใจของเยาวชนมีจำกัด คือสนใจในระยะเวลาสั้น เมื่อทำกิจกรรมไปได้ระยะหนึ่งเยาวชนก็เกิดความเบื่อ ดังนั้นทีมวิจัยจึงต้องหาวิธีการมาเพิ่มเติมในส่วนของกิจกรรมให้มีทั้งแนววิชาการ และนันทนาการ ร่วมกันไปเพื่อสร้างแรงจูงใจและเพิ่มความน่าสนใจของกิจกรรมให้มากขึ้น

ส่วนพื้นที่ 3 หมู่บ้านที่ไม่ประสบผลสำเร็จนั้น ประเมินได้จากการที่ไม่มีเยาวชนเข้ามาร่วมในทีมวิจัยเยาวชน และในหมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก มีเยาวชนเข้ามายังในช่วงเริ่มแรกและก็ไม่ได้เข้ามาร่วมในกิจกรรมถัดมา ซึ่งการที่เยาวชนทั้ง 3 หมู่บ้านไม่เข้ามาร่วมในงานวิจัยนั้นเกิดจากเงื่อนไขในเรื่องของเวลาของเยาวชนที่ไม่มีให้กับการเข้ามาร่วมในการจัดกิจกรรม เพราะเยาวชนมีภาระงานจากการเรียน ต้องเรียนพิเศษ ทำการบ้าน และยังมีกิจกรรมของครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้เยาวชนไม่ได้เข้ามาร่วมในการทำงานวิจัย โดยหมู่ที่ 1 บ้านสันกะยอม เยาวชนมีกิจกรรมเสริมมากได้แก่การเรียนพิเศษ การทำกิจกรรมกับงานวิจัยเรื่องอื่นๆ การต้องทำกิจกรรมของหมู่บ้าน ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของงานวิจัย หมู่ที่ 10 บ้านหนองหูลม เยาวชนมีภาระการเรียนและงานที่บ้านมาก อีกทั้งเยาวชนส่วนใหญ่มีอายุน้อยทำให้ความสนใจในเรื่องของงานวิจัยน้อย และหมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก เยาวชนกลุ่มที่เข้ามาร่วมในทีมช่วงแรกเป็นเยาวชนที่มีงานประจำทำ และต้องการเข้ามาสังเกตการณ์ในการทำกิจกรรม อีกทั้งเยาวชนมีภาระที่ต้องทำงานจึงไม่สามารถเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมได้ และทีมวิจัยต้องมีการปรับในส่วนของกิจกรรมเนื่องจากกิจกรรมที่นำเสนอให้เยาวชนนั้น เยาวชนทั้ง 3 หมู่บ้านคงไม่สนใจและกิจกรรมไม่มีแรงจูงใจมากพอให้เยาวชนเข้ามาร่วมทำกิจกรรม ดังนั้นทีมวิจัย จะได้ปรับปรุงและแก้ไขกิจกรรมเพื่อสร้างความสนใจให้แก่เยาวชนต่อไป

ในการเข้าไปเชิญชวนเยาวชนให้เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมในงานวิจัย ทีมวิจัยได้เชิญเยาวชนผ่านทางผู้นำชุมชน ทำให้เยาวชนกลุ่มที่รับทราบข่าวก็เข้ามาร่วมรับฟัง แต่ยังมีกลุ่มเยาวชนที่ไม่ได้เข้ามาร่วมซึ่งเยาวชนกลุ่มนี้มีจำนวนค่อนข้างมาก ดังนั้นหากสามารถดึงเยาวชนเหล่านี้เขามาร่วมในการทำงานได้ มีกิจกรรมที่สร้างความสนใจให้กับเยาวชนเหล่านี้ได้ การพัฒนาการมีส่วนร่วมของเยาวชนก็จะประสบความสำเร็จมากขึ้นอีก

ในส่วนของการมีส่วนร่วมนี้จากการที่ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมนี้ พนวณมีผู้ศึกษาอยู่มากพอสมควร ดังจะพบได้จากการวิจัยภายในตัวอย่างที่การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย สำนักงานภาค (สกว.ภาค) ที่มุ่งเน้นสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

(Participatory Action Research) โดย กำธร (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบบริหารกองทุนหมู่บ้านของตำบลท่าปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่าผู้นำและองค์กรชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อกระบวนการบริหารของกองทุนที่แสดงถึงความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และເອົ້ານວຍประโภชน์ต่อสมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนอย่างมีหลักเกณฑ์เท่าเทียมกัน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถพั่งตนเองໄດ້และยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น ซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัย ผู้นำและองค์กรส่วนท้องถิ่นมีส่วนอย่างมากในการให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของเยาวชน และมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจในการทำกิจกรรมของเยาวชนในท้องถิ่น เพราะว่าผู้นำชุมชนนั้นเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อถือของคนในชุมชน ซึ่งรวมถึงผู้ปกครองของเยาวชน ดังนั้นหากผู้นำชุมชนตัดสินใจให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของเยาวชนแล้วกิจกรรมเหล่านั้นก็จะประสบผลสำเร็จ อีกทั้งได้รับความร่วมมืออย่างดีจากผู้ปกครองและคนในชุมชน นอกจากนั้นการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันในตำบลป่าลักษยังได้ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการศึกษาหารือแก้ไขปัญหาด้านทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น โดยให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตรและเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โภมล (2543) ได้ศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยในเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมอาชีพเกษตรของ องค์กรบริหารส่วนตำบลสันทรัพย์และแม่เฝ้าใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบร่วมกับชุมชนได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในทุกๆ ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ทำให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถนำไปแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตัวเอง ทั้งนี้ชุมชนจะสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ไปพัฒนา ประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านอื่น ๆ ของชุมชนอีกด้วย นอกจากประเด็นในการศึกษาวิจัยแล้ว งานวิจัยนี้ได้มีการวิจัยต่อยอดจากการศึกษากลุ่มอาชีพเกษตรกรจนพัฒนาเป็นเครือข่าย เพื่อการจัดการที่ยั่งยืนและงานวิจัยของ สุวรรณ (2543) ซึ่งได้ทำการศึกษาต่อยอดงานวิจัยของคุณโภมล สนั่นก่อง ในเรื่องของการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของเกษตรกร ตำบลสันทรัพย์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบร่วมกับชุมชนการมีส่วนร่วมนี้ทำให้กลุ่มเกษตรกรตำบลสันทรัพย์ ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรตำบลสันทรัพย์ได้ โดยมีรูปแบบการจัดการเครือข่ายที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน

อีกทั้งงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ได้มีโอกาสทำงานวิจัยร่วมกับเยาวชนและนักวิจัยท้องถิ่นซึ่งเป็นเกณฑ์การตัดสินใจในการดำเนินการ โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นคนกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้กระบวนการในการทำงานวิจัยเพื่อนำไปสู่หนทางการแก้ไขปัญหา เป็นผู้ประสานงานในเรื่องต่างๆ ให้แก่ผู้เข้าร่วมงานวิจัย โดยใช้การประชุมและการจัดเวทีต่างๆ ในการให้เยาวชนเข้ามาร่วมตัวกันเพื่อร่วมกันหารือแนวทางในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลล่าสัก ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ สุรินทร์ (2542) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการป้าชุมชนที่ເອີ້ນຕ່າງປະເທດ ผลกระทบทางเศรษฐกิจชุมชนของบ้านหนองผึ้ง ตำบลลาดกาศ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า การจัดการป้าชุมชนของบ้านหนองผึ้งนี้ประสบความสำเร็จได้ก็ เพราะการมีส่วนร่วม การดึงบุคคล หน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัยด้วยนั้น ทำให้เกิดความร่วมมือของหลาย ๆ กลุ่ม บุคคลหรือองค์กรในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการป้าชุมชน ซึ่งจากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่ามีข้อค้นพบร่วม คืองานวิจัยดังกล่าวมีลักษณะการดำเนินงานในลักษณะของการที่คนนอกชุมชนเข้าไปดำเนินการวิจัยร่วมกับคนในชุมชน โดยทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นประสาน (Facilitation) ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยมีเครื่องมือที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ หลายวิธีด้วยกัน และจากที่กล่าวมานั้น พบว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นการเสริมพลังความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีคนนอกชุมชนเป็นเพียงพี่เลี้ยง ทำหน้าที่หลักเพียง กระตุ้น ประสานให้เกิดพลังชุมชน และชุมชนสามารถนำอาชีวะวนการวิจัยไปใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาของชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้ มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้ด้วยคนในชุมชนเอง ซึ่งในที่สุดแล้วจะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือความเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

5.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป้าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน ได้แก่

1. **การที่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองให้ความสำคัญ และเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ร่วมในโครงการวิจัย** การที่เยาวชนในพื้นที่จะได้แสดงออกถึงศักยภาพและความต้องการของตนเองนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงถึงความสามารถของ彼ら โดยมีพื้นที่ให้เยาวชนเหล่านี้แสดงออกหรือหาพื้นที่เพื่อให้เยาวชนเหล่านี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนไปแสดงออกในทางที่ไม่ดี และการเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามาร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชนจะทำให้เยาวชนได้รับรู้ปัญหาและได้เรียนรู้ถึงกระบวนการแก้ไขปัญหา เพื่อในเวลาที่เยาวชนเหล่านี้กลับเป็นผู้ใหญ่จะได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับ พัฒนา (2542) อ้างโดย สิริพันธุ์ (2544) ที่กล่าวว่า เยาวชนเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย สรีริปัญญาและอารมณ์ ซึ่งธรรมชาติของวัยนี้ง่ายต่อการเปลี่ยนแปลง ตามกระแสที่เกิดขึ้นรอบตัว และส่งผลถึงพัฒนาการในการเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ขณะนี้ เยาวชนจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีศักยภาพในการที่จะพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมนบทบาทการมีส่วนร่วมให้แก่เยาวชน

ในการเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในเรื่องการทำนา เพราะการทำนาเป็นอาชีพหลักและเก่าแก่ของคนในชุมชน ดังนั้นถ้าเยาวชนให้ความสำคัญและรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ปัญหานั้นก็จะคลี่คลายเร็วขึ้นและยั่งยืนต่อไป

2. การกระตุ้นให้เยาวชนได้เข้าร่วมออกแบบกิจกรรมและสะท้อนการเรียนรู้ร่วมทั้งปัญหา และอุปสรรค เยาวชนเป็นกลุ่มที่ได้รับการกระตุ้นจากผู้นำชุมชนและผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคคลภายนอก โดยได้สนับสนุนให้เยาวชนได้เข้ามาร่วมกันในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน ในทุกขั้นตอนของการพัฒนาดังแต่ร่วมในการวางแผนการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูล และการบันทึกข้อมูลเพื่อพัฒนาฐานข้อมูล เยาวชนที่ได้เข้ามาร่วมในทุกขั้นตอนดังกล่าว สามารถเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะในการทำงานวิจัยและการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน อุทัย และ อรศรี (2540) กล่าวว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน คือ การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นการเปิดโอกาสให้แต่ละคนเรียนรู้จากกิจกรรมที่ปฏิบัติ การที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่องตนเอง ต่อที่อยู่อาศัย ต่องานอาชีพ ต่อกลุ่มและต่อสังคม ทำให้โอกาสเรียนรู้จากกิจกรรมที่ปฏิบัติ เป็นการเพิ่มความสามารถและความชำนาญมากยิ่งขึ้น ส่วน อดิน (2531) ได้สรุปเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการพิจารณาปัญหาและการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตลอดจนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา ได้แก่ วางแผนโครงการเป็นขั้นตอน นโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา เช่น การดำเนินโครงการ ซึ่งต้องทำประโยชน์กับโครงการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรม

3. ความต่อเนื่องของกิจกรรม การที่เยาวชนได้มีกิจกรรมทำร่วมกันอย่างต่อเนื่องจะทำให้เยาวชนได้รับการพัฒนาในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม และได้รับการพัฒนาในส่วนของแนวคิดในการพัฒนาชุมชนของตนเอง อีกทั้งการที่เยาวชนได้เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมเสริม nokwaleayen เป็นการเพิ่มประสบการณ์และความรู้นอกห้องเรียน และเป็นการฝึกในเรื่องของการจัดแบ่งเวลาทั้งการเรียนและกิจกรรมเสริมที่เป็นประโยชน์ต่องตนเองและชุมชน จากศึกษาวิจัยในเรื่องนี้พบว่าเยาวชนยังขาดการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพราะการจัดแบ่งเวลาที่ไม่เหมาะสม และการขาดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ทำให้เยาวชนไม่มีพื้นที่ในการแสดงออกในทางที่ดี และได้ทำกิจกรรมที่ไม่เป็นประโยชน์ เช่น การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ การรวมกลุ่มกันเพื่อม้วนสูบยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งหากเยาวชนมีกิจกรรมที่ดีและได้รับการสนับสนุน และเห็นความสำคัญในการทำกิจกรรมของเรา นอกจากจะเกิดประโยชน์แก่เยาวชนแล้วยังเกิดประโยชน์กับชุมชนด้วย ซึ่งพัฒนา (2542) อ้างโดย ลิริพันธุ์ (2544) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของเยาวชนในด้านสังคม จะเน้นที่บทบาทในครอบครัวเป็นสำคัญ ในฐานะที่เป็นสถาบันพื้นฐานของการกล่อมเกลา เป็นเป้าหมายให้เยาวชนมีแนวคิดแบบอย่างของการดำรงชีวิตในอนาคตจากกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา ความสำนึกใน

ความเป็นชุมชนท้องถิ่น การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดศักยภาพ จากการได้รับโอกาสของการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่ม องค์กรชุมชน ซึ่งจะมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นใจในศักยภาพของตนเอง ของเยาวชน ที่จะทำงานร่วมกับสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. พฤติกรรมของเยาวชน เยาวชนเป็นกลุ่มคนในชุมชนที่กำลังเรียนรู้ทั้งทางด้านวิชาการและภูมิปัญญา เป็นกลุ่มคนที่จะเดินโตรเข้าไปเป็นผู้ใหญ่ เป็นกำลังหลักของชุมชนต่อไป พฤติกรรมบางอย่างของเยาวชนเป็นตัวสะท้อนถึงความต้องการของเข้า เช่น พฤติกรรมการเรียกร้องความสนใจจากการแต่งตัว จากการทำตัวเกรียงไกร ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากการขาดพื้นที่ในการแสดงออกในทางที่ดี พฤติกรรมต่างๆ นั้น เกิดจากปัจจัยภายในของเยาวชน โดยที่ สิริพันธุ์ (2544) ได้กล่าวถึงปัจจัยภายในตัวเยาวชน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมและการเกิดความคิดสร้างสรรค์ จากลักษณะธรรมชาติของวัย ได้แก่ (1) ความกระตือรือร้น อยากรู้ สนใจตามสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะชอบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ พร้อมที่จะรับและเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบ สำรวจทดลอง และมีประสบการณ์ด้วยตนเอง (2) พัฒนาทางด้านร่างกาย สมองและจิตใจ เนื่องมาจากการเจริญเติบโตทำให้เยาวชนมีแรงจูงใจสูง และค้นพบความสามารถของตน ได้ และสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี (3) ความมีอิสระและเสรีภาพทางความคิด การเลือกและสามารถตัดสินใจต่อการกระทำต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง นักจะไม่ชอบการบังคับด้วยอำนาจ แต่ต้องการการชี้แนะด้วยเหตุผล (4) ความมีอุดมการณ์และปรัชญาชีวิตที่สูงส่ง มีความเชื่อมั่นและพยายามทำให้เป็นไปได้ (5) มีความคิดฝันและจินตนาการเกี่ยวกับชีวิตและอนาคตของตน และ(6) ต้องการการแสดงออก ซึ่งมีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น รวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชุมชน เป็นต้น ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้เกิดประโยชน์ สร้างสรรค์และพัฒนาทักษะ ความสามารถและความสนับสนุนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และการรวมกลุ่ม ก็ถือได้ว่าเป็นเวทีแห่งการตอบสนองความต้องการของเยาวชน ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเยาวชน ได้แก่ (1) มีความสนใจ มีความสุขที่จะได้อยู่ร่วมกับเพื่อนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน มีค่านิยม ทัศนคติ ความเชื่อ ความสามารถ พื้นฐานทางนิสัยลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน (2) การคอมเพื่อน ชอบคนกันเป็นกลุ่มก้อน กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญที่สุดสำหรับชีวิตทางสังคมของวัยรุ่น การตัดสินใจต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตมักอยู่ใต้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือสถาบันการศึกษาใด ๆ การมีกลุ่มเพื่อนที่ดีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเยาวชน (3) ความสนใจในเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของเยาวชน เป็นการฝึกในการรับรู้ในบทบาทของชายและหญิง และ(4) ความเป็นผู้นำ การมีบุคคลที่มีความเก่ง มีความสามารถมีอิทธิพลต่อการเข้ารวมกลุ่ม โดยปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรมต่างๆ ของเยาวชน เป็นการแสดงออกของเยาวชนเป็นผลมาจากการอิทธิพลของปัจจัยภายในตัวเยาวชน ซึ่งเป็นวัยที่มีความ

ต้องการแสดงความสามารถของตนเองให้เป็นที่ประ賀ดูต่อสังคมจากกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการรวมกลุ่มเพื่อเข้าไปมีบทบาทหรือแสดงศักยภาพของตนอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและสังคม

5. ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในอดีตและปัจจุบันที่เด็กไม่ได้เรียนรู้มาก่อน จากบทเรียนที่ผ่านมาเยาวชนได้รู้ตัวเองว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งที่มีจากชุมชนเกษตร แต่ขาดความรู้ในเรื่องการเกษตรเป็นอย่างมาก ไม่รู้ถึงภูมิปัญญาที่เกิดขึ้นของบรรพบุรุษ ทำให้เยาวชนเกิดความตื่นตัวในการเรียนรู้ถึงการทำเกษตรในพื้นที่ของตน มีการร่วมแสดงความคิดเห็นต่อแนวโน้มในเรื่องของการเกษตรในอนาคต และมีความต้องการที่จะสืบทอดคววิถีทางของการเกษตรในพื้นที่ต่อไป

6. การได้รับการกระตุ้นจากวิทยากรและองค์กรภายนอกชุมชน การได้รับการกระตุ้นจากเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐ นักวิชาการต่างๆ และนักวิจัยภายนอกที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน ในทุกๆ ขั้นตอน โดยมีบทบาทเป็นเพียงผู้กระตุ้น ประสานทางความคิดให้กับชุมชน และมีส่วนร่วมในกระบวนการ ด้วยแต่การศึกษาชุมชน การระดมความคิดเห็น รวบรวมปัญหา และร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ จากผลการวิจัยพบว่า เยาวชนได้รับการกระตุ้นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนจากนักวิจัยภายนอกชุมชน ทำให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ในทักษะในการทำงานวิจัย ทั้งการวางแผนการทำงาน การทำงานเป็นกลุ่ม การเก็บแบบสอบถาม และการพัฒนาฐานข้อมูล ซึ่งเห็นได้จากการที่เยาวชนที่เข้ามาร่วมในการทำงานวิจัยได้มีการตื่นตัวในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Sansak (1996) อ้างโดย สุภาวดี (2545) พบว่าการใช้กระบวนการ การกระตุ้นของนักวิจัยเพื่อเสริมพลังอำนาจให้กับกลุ่มสตรีเป็นการเพิ่มขีดความสามารถและเพิ่มศักยภาพนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของชีวิตของชุมชน แต่จะต่างกับการศึกษาครั้งนี้ในกรณีที่นักวิจัยเป็นคนภายในชุมชน และวิมลลักษณ์ (2542) อ้างโดย สุภาวดี (2545) พบว่าการจัดการเครือข่ายป้าชุมชนของกลุ่มหักเมือง น่านนี้เกิดจากการรวมตัวกันของชาวบ้าน โดยได้รับการกระตุ้นให้เกิดเครือข่ายจากพระครูพิทักษ์นันทกุล ที่เป็นคนนอกชุมชนและเป็นบุคคลที่คนในชุมชนให้ความเคารพนับถือ ทำให้ชุมชนมีการรวมตัวกันในการรักษาป้าไม้ของหมู่บ้านอีกสักครั้ง จังหวัดน่าน ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือนักวิจัยที่รับบทบาทในการกระตุ้นเป็นบุคคลที่คนในชุมชนไม่รู้จักและไม่ได้เป็นคนที่ได้รับความนับถือจากคนในชุมชน

7. การได้รับทุนสนับสนุนสกอ. สำนักงานภาค และหน่วยงานอื่นๆ การรวมกลุ่มของเยาวชนในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานนั้น ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรม จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย สำนักงานภาค (สกอ.ภาค) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้ามารายงานรู้ถึงกระบวนการวิจัยเพื่อท่องถินเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยมีนักวิจัยที่เป็นคนนอกชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ซึ่งมีบทบาทในการเป็นผู้กระตุ้น ประสานให้เยาวชนได้คิด ฝึกฝนและเรียนรู้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท่องถิน โดยมุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้และปรับใช้กระบวนการดังกล่าวในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วยตัวเองและไม่หวังพึ่งพิง

ภายนอกเพียงอย่างเดียว ซึ่งนับเป็นโอกาสเดียวของเยาวชนตำบลป่าสักที่ได้รับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ และยังได้รับการสนับสนุนให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม นอกจากนี้เยาวชนยังได้รับการสนับสนุนในเรื่องของสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ จากทางองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก และจากทางหน่วยบ้านต่างๆ ด้วย และได้รับการสนับสนุนในเรื่องของสถานที่ฝึกการจัดรายการวิทยุจากสถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนอีกด้วย การได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีทำให้การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่องและพัฒนาสู่การเรียนรู้ในการสร้างฐานข้อมูลการทำงานต่อไป

โดยสรุปข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่าปัจจัยที่ล่ำผลต่อแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชนนั้น ได้แก่ การที่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ร่วมในโครงการวิจัย เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงความรู้นัก กองเรียน และมีการฝึกในเรื่องของการแบ่งเวลา และการสนับสนุนให้เยาวชนมีการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเยาวชนเองและชุมชน การกระตุ้นให้เยาวชนได้เข้าร่วมออกแบบกิจกรรมและสะท้อนการเรียนรู้รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้เยาวชนนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับการเรียนและการแก้ไขปัญหาต่อไป ความต่อเนื่องของกิจกรรม พฤติกรรมของเยาวชนผลจากปัจจัยภายในของเยาวชนเองที่ส่งผลต่อการร่วมกิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในอดีตและปัจจุบันที่เด็กไม่ได้เรียนรู้มาก่อน การได้รับการกระตุ้นจากวิทยากรและองค์กรภายนอกชุมชน ทำให้เยาวชนมีความกระตือรือร้นมากขึ้นในการทำกิจกรรม การได้รับทุนสนับสนุนส่วนตัว สำนักงานภาครัฐ และหน่วยงานอื่นๆ จะส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีความต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

5.2.3 แนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า แนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก โดยเยาวชนในพื้นที่ ได้แก่ 1) ประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงานเพื่อให้เยาวชนในที่มีวิจัยทราบถึงความสำคัญและขั้นตอนในการประชาสัมพันธ์ 2) วางแผนการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงาน โดยมีแผนการประชาสัมพันธ์ดังนี้ การวิเคราะห์สถานการณ์ กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย กำหนดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน การเลือกเครื่องมือและสื่อประชาสัมพันธ์ 3) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก และ 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ (2542) ที่ได้แบ่งขั้นตอนการวางแผนประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้ 1) วิเคราะห์สถานการณ์ (ค้นหาข้อมูล) 2) กำหนดวัตถุประสงค์ 3) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย 4) กำหนดโครงการ / กิจกรรม / วิธีการ 5) เลือกเครื่องมือ หรือสื่อ 6) กำหนดงบประมาณ 7) กำหนดการประเมินผล

5.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสัก โดยเยาวชน ในพื้นที่

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า แนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำางานของตำบลป่าสัก โดยเยาวชนในพื้นที่ มีปัจจัยในการพัฒนาได้แก่'

1. การได้รับการร่วมมือจากคนในชุมชน งานการประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งผู้ประชาสัมพันธ์และผู้รับข่าวสารก็ต้องเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ต่อไปด้วย เพราะหากว่า คนในชุมชนมีการช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์งานวิจัยแล้ว ฐานข้อมูลการทำางานที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยเยาวชนตำบลป่าสักก็จะได้รับการรู้จักและถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการทำางานในพื้นที่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นงลักษณ์ (2539) ที่ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่าหมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน และอธิศรา (2544) ที่ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการของสถาบันที่มีการวางแผน มีการกระทำที่ต่อเนื่อง และประพฤติปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานของความจริง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชน ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันและกลุ่มประชาชน

2. การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรภายในชุมชน การประชาสัมพันธ์มีความจำเป็นที่ต้องใช้สถานที่และอุปกรณ์เพื่อประชาสัมพันธ์ เช่น หอกระจายเสียง วิทยุชุมชน กระดานข่าว ตามหมู่บ้าน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้หากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรในพื้นที่เพื่ออำนวย ความสะดวกในการใช้ของเยาวชนก็จะทำให้งานการประชาสัมพันธ์ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้อง กับ อคิน (2531) อ้างโดย นิศากร (2530) และบัณฑร (2533) ที่เน้นว่าประชาชนจะเป็นผู้คิดกัน ปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่างไม่ใช่หน่วยงานภายนอกกำหนดไปแล้วให้ประชาชนเป็นผู้คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนเป็นผู้ที่คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมที่มีความเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชนจากความคิดสร้างสรรค์นั้นประกอบ กับความชำนาญ ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนในการแก้ปัญหาร่วมกัน มีการใช้วิทยากรที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับ สะอาด อ้าง โดย พฤทธิพย (2530) ที่ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์คือ วิธีการของสถาบันอันมีการวางแผนและกระทำการต่อเนื่องกันไป ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชนเพื่อให้สถาบันหรือกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสนับสนุนอันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันนี้ดำเนินการไปได้ผลดีสมความมุ่งหมาย

3. การได้การสนับสนุนทั้งจากหน่วยงาน/องค์กร ภายในและภายนอก เยาวชนได้รับโอกาสให้เข้าไปเรียนรู้ถึงการจัดรายการวิทยุจากสถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละบูน FM 90.25 MHz. เป็น

โอกาสดีที่เยาวชนจะได้จัดรายการวิทยุและประชาสัมพันธ์งานวิจัยและกิจกรรมต่างๆ ที่เยาวชนได้เข้าไปมีส่วนร่วม นอกจากนี้ทางศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ยังได้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมต่างๆ ของงานวิจัยผ่านทาง <http://www.thongthinvijai.com> และการได้รับการสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์นอกจากจะทำให้งานวิจัยรู้จักกันในวงกว้าง อีกทั้งเยาวชนยังได้เรียนรู้ถึงกระบวนการการประชาสัมพันธ์ด้วย

4. การเรียนรู้ของเยาวชน การที่เยาวชนได้รับโอกาสในการร่วมกิจกรรม และได้รับความรู้ในเรื่องต่างๆ จากทั้งวิทยากร นักวิจัย และเพื่อนๆ ผู้มีประสบการณ์ การที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการประชาสัมพันธ์เยาวชนต้องนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ และปรับให้เป็นวิธีการที่ตนเองนั้นถนัดและเหมาะสม เพื่อให้การประชาสัมพันธ์ประสบผลสำเร็จมากที่สุดและเกิดการเรียนรู้ของเยาวชน

สรุปข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อแนวทางการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลการทำงานของ ตำบลป่าสักโดยเยาวชนในพื้นที่ ได้แก่ การได้รับการร่วมมือจากคนในชุมชนในการประชาสัมพันธ์งานวิจัยและกิจกรรมของเยาวชน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรภายในชุมชนในส่วนของสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการประชาสัมพันธ์ การได้การสนับสนุนทั้งจากหน่วยงาน/องค์กรภายในและภายนอก ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของเยาวชน และการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อนำไปปรับใช้กับการประชาสัมพันธ์งานวิจัยต่อไป

5.2.4 อภิปรายผลการวิจัยโดยใช้แนวคิดในการวิจัยเป็นเกณฑ์

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถอภิปรายได้โดยใช้แนวคิดในการวิจัยเป็นเกณฑ์ ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูล

แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลโดยปรีชา และ เสาวรส (2531) ได้กล่าวถึงฐานข้อมูล (Database) ว่า เป็นหัวใจสำคัญของการประมวลผลข้อมูลในองค์กร ข้อมูลที่หน่วยงานต่างๆ ในองค์กรต้องการใช้จะถูกเก็บไว้ในที่เดียวกัน ข้อมูลเหล่านี้จะสัมพันธ์กัน แต่จะไม่มีข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกันสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ โดยใช้ระบบจัดการฐานข้อมูล (Database Management System) หรือที่เรียกว่า DBMS ช่วยในการจัดเก็บข้อมูล แก้ไขข้อมูล เพิ่มเติมข้อมูล และค้นหาข้อมูล ซึ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้โดยมีเครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการทำงานส่วน วิชัยและสมชัย (2543) ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของฐานข้อมูล ว่าฐานข้อมูลจะช่วยสร้างระบบการจัดเก็บข้อมูลขององค์กรให้เป็นระเบียบ แยกແยะข้อมูลตามประเภท ทำให้ข้อมูลประเภทเดียวกันจัดเก็บอยู่ด้วยกัน สามารถค้นหาและเรียกใช้ได่ง่าย ไม่ว่าจะนำมารีบรายงาน นำมาคำนวณ หรือนำมาวิเคราะห์ ซึ่งทั้งนี้เป็นอุดมกับการใช้ประโยชน์ขององค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยนั้นพบว่าปรากฏการณ์ต่างๆ ที่พบ

นั้นสอดคล้อง และสัมพันธ์กันกับแนวคิดดังกล่าว กล่าวคือ การพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานเพื่อจัดเก็บข้อมูลโดยใช้โปรแกรมท่องเที่ยวไทยในการเก็บเพื่อความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล แก้ไขข้อมูลเพิ่มเติมข้อมูล และค้นหาข้อมูล ซึ่งการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานขึ้นมาก็ เพราะว่าข้อมูลที่ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบสามารถแยกแยะข้อมูลตามประเภทได้ ทำให้ข้อมูลประเภทเดียวกันจัดเก็บอยู่ด้วยกัน สามารถค้นหาและเรียกใช้ได้ง่ายนำมาคำนวณ หรือนำมาวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานได้ง่ายยิ่งขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการทำงาน

การทำงานในอดีตนั้น มุลนิชข้าววัญ (2549) ได้กล่าวว่า ในอดีตทั้งตอนการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบจะเป็นกระบวนการ ใช้แรงงานคนและสัตว์คือ วัว ควาย ซึ่งต้องพึงพาภัย ด้วยเมตตาธรรม สามัคคีธรรมและความกตัญญู นอกจากสัตว์จะช่วยเป็นแรงงานให้แล้ว นุสตัววังเป็นปุยธรรมชาติ ช่วยบำรุงดินไปในตัว ซึ่งจากการที่ที่มีวิจัยได้เข้าไปเรียนรู้จากการเก็บแบบสอบถามได้ข้อมูลที่ตรงกัน คือการทำงานในพื้นที่ตำบลป่าสักในอดีตมีการใช้แรงงานสัตว์ ได้แก่ วัว ควาย ในการไถนา มีการใช้สารเคมีน้อยมาก มีการกำจัดศัตรูพืชของข้าวโดยวิธีกล เช่น การถอนด้วยมือ การตัดหญ้า การเก็บหอย เชอร์ เป็นต้น ส่วนในเรื่องของการใช้ปุยในอดีตใช้ปุยจากมูลวัว ควายอย่างเดียวในการทำงาน โดยมูลสัตว์ที่ได้นั้นมาจากสัตว์ที่ตนเลี้ยง แต่ในปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นการใช้เครื่องจักรในการไถนา เนื่องจากความสะดวกและรวดเร็กว่าการใช้แรงงานสัตว์ มีการใช้สารเคมีมากขึ้น เช่น ยาคุมหญ้า ยาฆ่าหอย เชอร์ ยาฆ่าปู เป็นต้น และมีการนำปุยเคมีมาใช้ ปุยเคมีที่นำมาใช้มี 2 สูตรคือ ปุย 16-20-0 และ 46-0-0 นอกจากนั้นยังมีการใส่ปุยกอก ปุนขาว เพื่อปรับปรุงด้วย และใส่ปุยเหล่านี้เพื่อจะทำให้ข้าวันั้นสมบูรณ์ และปุยเหล่านี้เกย์ตระตระต้องซื้อมากว้านเคนมีเกย์ตระ แม้แต่ปุยกอกยังต้องซื้อจากคนที่เลี้ยงวัวหรือฟ่อค้า การนำเทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้มาใช้เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและสร้างความสะดวกให้กับเกษตรกรแต่ผลที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้คือเกิดต้นทุนในการผลิตที่สูงขึ้น เกย์ตระมีสุขภาพที่แย่ลง ซึ่งมุลนิชข้าววัญ (2549) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันวิธีวิศวกรรมเกษตรไทยเริ่มเปลี่ยน โดยเปลี่ยนการทำงานแบบขั้นชิ้นเป็นการทำงานแบบใช้สารเคมี และอาศัยปัจจัยการผลิตที่ต้องซื้อห้ามภัยนอกชุมชนและต่างประเทศมากขึ้น ทั้งปุย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และสารเคมีต่างๆ ไม่เว้นแม้แต่เครื่องจักรกลการเกษตร กระทั้งผลพวงจากการพึ่งพิงปัจจัยภายนอกเริ่มปรากฏปัญหาเช่น สภาพะต้นทุนที่สูงขึ้นขณะที่ผลผลิตราคาตกต่ำ สุขภาพชราวน่าล้มป่วย สิ่งแวดล้อมทรุดโทรม ราคางวดครองคุณทั้งประเทศ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรไทยอย่างรุนแรงรวดเร็วและขยายวงกว้างครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นปัญหารือต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้นเป็นปัญหาที่เกษตรกรต้องล่าสักประสบอยู่ เพราะการใช้เทคโนโลยีเข้ามาร่วมในการทำงานมากเกินไปทำให้ค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ สูงขึ้น โดยกรมวิชาการเกษตร (2545) กล่าวถึงปัญหาการเรื่องการผลิตข้าว

ว่าต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรไทย ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการปลูกข้าวนานปี ข้อมูลการผลิต ในช่วงปี 2538 - 2543 ข้าวนานปีมีต้นทุนการผลิตต่อตันเฉลี่ย 4,160 บาท ในปี 2538/39 และเพิ่มขึ้น ประมาณ 4,800 บาท ในปี 2542/43 นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการเกษตร (2542) รายงานว่า การระบาดของศัตรูข้าวมากยิ่งขึ้น และมีต้นทุนในการนำนาสูง จนไม่มีกำไรมากข้อมูลต้นทุนการผลิตข้าวปี พ.ศ.2539-2541 โดยเฉลี่ยคิดเป็นเงิน 1,997 2,152 และ 2,157 บาทต่อไร่ ตามลำดับ ผลผลิตเฉลี่ยได้จำนวน 721, 663 และ 676 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นรายได้ 3,237 4,562 และ 3,390 บาทต่อไร่ ตามลำดับ เมื่อคิดคำนวณค่าแรงงานของตัวเกษตรกรด้วยแล้ว จะไม่มีกำไรเลย ทำให้เกษตรกรจำนวนมาก พยายามที่จะคิดค้นหาวิธีการทำนาใหม่ ๆ ที่จะลดต้นทุนการผลิต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปร เช่นค่าเตรียมดิน ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูข้าว และค่าจ้างแรงงาน ซึ่งจากการศึกษาวิจัย นั้นพบว่าปรากฏการณ์ต่างๆที่พบน้ำน้ำสอดคล้อง และสัมพันธ์กันกับแนวคิดดังกล่าว ได้แก่ การรวมตัวกันของเกษตรกรและเยาวชนเพื่อร่วมกันศึกษาและเก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อหาวิธีการในการลดต้นทุนในส่วนนั้นลง โดยการที่มีนักวิจัยจากภายนอกเข้าไปร่วมโดยเป็นผู้กระตุ้นและประสานงาน ในเรื่องของการบูรณาการและกิจกรรมให้แก่เกษตรกรและเยาวชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหา ต่อไป

3.แนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมท้องทุ่งไทย

การพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสักได้ใช้โปรแกรมที่มีชื่อว่า ท้องทุ่งไทย เป็นเครื่องมือในการสร้างฐานข้อมูล โดยที่ อรรถชัย และคณะ (2547) ได้ศึกษาระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการผลิตพืชในระดับท้องถิ่น: ท้องทุ่งไทย ๑.๐ เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้รับการพัฒนาให้ผู้ใช้งานระบบใช้เสริมการตัดสินใจเมื่ออุปกรณ์สถานการณ์ที่มีทางเลือกหลายทางเลือกในการผลิตพืชชนิดหนึ่ง และผู้ใช้งานต้องการทราบว่าแต่ละทางเลือกจะให้ผลลัพธ์อย่างไร ต้องมีการเตรียมการทรัพยากรด้านต่างๆ อย่างไร และระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการผลิตพืชในระดับท้องถิ่น: ท้องทุ่งไทย ๑.๐(Decision Support System for Village Level Crop Production Systems: DSSVLCP) ประกอบด้วยระบบฐานข้อมูลการผลิตพืชในระดับหมู่บ้านและครัวเรือนเกษตรกร (Database Management System: DBMS) ระบบการผลิตพืชโดยแบบจำลองพืชจำนวน 5 พืช (Model base Management System: MBMS) และเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตัดสินใจเพื่อเลือกผลิตพืช และได้พัฒนาฐานข้อมูลที่สามารถนำเข้า-จัดเก็บข้อมูลได้ในระดับหนึ่ง เมื่อมีข้อมูลเพียงพอจะนำเสนอระดับดังกล่าวให้แก่เกษตรกรผู้ซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูล เพื่อใช้งานในการปรับปรุงระบบการผลิตของแต่ละครัวเรือน อีกทั้งได้พัฒนาโปรแกรมเชื่อมโยงท้องทุ่งไทยผ่านระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต เพื่อนำเข้าและแสดงผลข้อมูลในระดับหมู่บ้าน-ครัวเรือนเกษตรกรพร้อมการใช้งานในระดับหมู่บ้านและครัวเรือน ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่า โปรแกรมท้องทุ่งไทยยังต้องมีการปรับปรุงในส่วนของการใช้งาน เพื่อให้เกษตรกรและเยาวชนที่จะ

เข้ามารับรุ่งข้อมูลสามารถทำได้โดยไม่ต้องอาศัยผู้จัดทำโปรแกรมมาแก้ไขตลอด เพราะการที่ทีมวิจัยได้ใช้โปรแกรมนี้ข้อมูลบางชุดไม่มีพื้นที่ให้บันทึก และเมื่อบันทึกข้อมูลแล้วโปรแกรมเกิดไม่ทำงาน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อการทำงาน และการจัดการของทีมวิจัย ดังนั้นในการที่จะนำโปรแกรมนี้มาใช้เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลและให้เกย์ตրอรเป็นผู้จัดการควรมีการปรับปรุงในส่วนของการใช้ให้ง่ายต่อการใช้และการทำความเข้าใจ

4. แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชนที่ พัฒนา (2542) อ้างโดย สิริพันธุ์ (2544) ได้กล่าวว่า ถ้าเยาวชนสามารถรวมตัวกันในลักษณะของกลุ่มเยาวชนได้ จะทำให้เกิดศักยภาพและพลังอย่างมหาศาล ที่จะทำประโยชน์ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ เพราะเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่จะเป็นผู้อยู่ในชุมชน และเป็นผู้บริหาร จัดการชุมชนนั้นๆ ต่อไปเมื่อเป็นผู้ใหญ่ การรวมกลุ่มของเยาวชนในการทำงานหรือพัฒนาชุมชนจึงเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่และน่าให้การสนับสนุนอย่างยิ่ง และสิริพันธุ์ (2544) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของเยาวชนว่า ความต้องการของเยาวชนนั้น ไม่แตกต่างไปจากมนุษย์โดยทั่วไป และเป็นไปตามแนวคิดความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ ความต้องการเพื่อการอยู่รอด อันเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกายที่จำเป็น เพื่อให้สามารถมีชีวิตรอดอยู่ได้ ในขณะที่ความต้องการความรัก เป็นความต้องการของเยาวชนที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น และได้รับการยอมรับจากกลุ่มว่าเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่ม โดยเฉพาะเพื่อน ซึ่งมีความสำคัญมากต่อเยาวชน รวมทั้งความต้องการเป็นตัวของตัวเอง เป็นความต้องการในส่วนลึกของจิตใจแต่ละบุคคล ที่จะเป็นแรงผลักดันที่อยู่ในใจของเยาวชนในการที่จะสนับสนุนและชูใจให้เกิดการรวมกลุ่ม ซึ่งจากการศึกษาวิจัยนั้นพบว่าปรากฏการณ์ต่างๆที่พบนั้นสอดคล้อง และสัมพันธ์กันกับแนวคิดดังกล่าว ได้แก่ 1) เยาวชนในพื้นที่ดำเนินป้าสักได้รวมตัวกันเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการทำนา โดยกิจกรรมการเก็บข้อมูลเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ต้องใช้ความร่วมมือจากเยาวชนทั้งหมด เพราะว่าจำนวนของแบบสอบถามมีจำนวนมาก การที่เยาวชนได้รวมตัวกันเพื่อช่วยทีมผู้ใหญ่ในการเก็บข้อมูลจึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงพลังในความสามัคคีของเยาวชนในพื้นที่และพลังที่เกิดจากการรวมตัวกันของเยาวชน 2) การที่เยาวชนได้เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมส่วนหนึ่งเกิดจาก การซักชวนกันระหว่างเพื่อนทำให้มีเยาวชนเข้ามาร่วมในกิจกรรม และการที่เยาวชนเข้ามาร่วมทำให้เพื่อนที่เข้ามาร่วมในกิจกรรมยอมรับ และเยาวชนกลุ่มที่ออกจากทีมวิจัยไปก็เป็น เพราะเพื่อนในกลุ่มไม่เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมเยาวชนกลุ่มนี้จึงออกจากทีมตามไป 3) เยาวชนบางคนมีความต้องการที่จะร่วมในการกิจกรรมแม้ไม่มีเพื่อนเข้ามาร่วมในกิจกรรมแต่เยาวชนคนนั้นก็เข้ามาร่วม เพราะความต้องการในการเรียนรู้และความต้องการตอนองเป็นสิ่งสำคัญ

5. แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม

จากแนวคิดการมีส่วนร่วมของ ยุวัฒน์ (2526) ที่เน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวเอง และจากแนวคิดของ อคิน (2531) ข้างโดย นิศากร (2530) และบัณฑร (2533) ที่เน้นว่าประชาชนจะเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่างไม่ใช่หันห่างจากภายนอกกำหนดไปแล้วให้ประชาชนเป็นผู้คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนเป็นผู้คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชนจากความคิดสร้างสรรค์นั้นประกอบกับความชำนาญ ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนในการแก้ปัญหาร่วมกัน มีการใช้วิทยากรที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับ ประชาติ (2543) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า “คือการที่ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตน ในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรธรรมชาติตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชน พัฒนาการรับรู้ ศติปัญญาและความสามารถในการตัดสินใจกำหนดชีวิตด้วยตนเอง ถือได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นทั้งวิธีการ (Means) และเป้าหมาย (Ends) ในเวลาเดียวกัน” ซึ่งจากปรากฏการณ์ต่างๆ ที่พบจากการศึกษาวิจัยพบว่า มีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี โดยในส่วนที่สอดคล้องกับทฤษฎี ได้แก่ 1) กรณีที่เกษตรกรผู้ทำนาในพื้นที่ป่าสักได้รวมตัวกันเพื่อพิจารณาค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และรวมตัวกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเกษตรกรได้ร่วมในกระบวนการตั้งแต่การร่วมกันสรุปปัญหาต่างๆ พิจารณาปัญหาที่ต้องการแก้ไขที่ด่วนที่สุด หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา วางแผน และร่วมกันปฏิบัติตามแผน 2) การที่กลุ่มเกษตรกรได้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามาร่วมรับรู้ และร่วมในการคิดหารือในการแก้ไขปัญหา ต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น เพื่อร่วมกันป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวเองร่วมกัน โดยให้เยาวชนเข้ามาร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาเพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องทราบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการผลิตข้าวและทราบต้นทุนการผลิต เพื่อพิจารณาปรับลดต้นทุนในส่วนที่สูงลงต่อไป

ในส่วนที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวคือการที่เยาวชนในพื้นที่ไม่ได้เสนอปัญหา ในส่วนที่เยาวชนคิดว่าสิ่งนั้นเป็นปัญหา และการที่เยาวชนเข้ามาในระยะที่ทีมผู้ใหญ่ได้ดำเนินการไประยะหนึ่งแล้ว ซึ่งหากเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ระยะการสรุปปัญหาเยาวชนจะได้เสนอปัญหาที่เยาวชนคิดว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรในความคิดของเยาวชน และจะได้ร่วมในการวางแผนการทำงานของหมู่บ้านด้วย

ข้อจำกัดของงานวิจัย

ในส่วนของการสร้างการมีส่วนร่วมนั้นจากแนวคิดของ อคิน (2531) อ้างโดย นิศากร (2530) และบัณฑร (2533) ที่เน้นว่าประชาชนจะเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่างไม่ใช่ หน่วยงานภายนอกกำหนดไปแล้วให้ประชาชนเป็นผู้คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง แต่ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนเป็นผู้ที่คิดขึ้นเอง โดยจะเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง อย่างแข็งขันของประชาชนจากความคิดสร้างสรรค์นั้นประกอบกับความชำนาญ ความรู้ที่มีอยู่ใน ชุมชนในการแก้ปัญหาร่วมกัน มีการใช้วิทยากรที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติ ขององค์การและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ปริชา (2543) ยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า เป็น การที่มวลชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลายระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการ การตัดสินใจเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและเป้าหมายสูงสุดของสังคม รวมทั้งโอกาสในการ กำหนดการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน การ ดำเนินงานในโครงการพัฒนาและการประเมินผลซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาตาม แนวทางที่สนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน จากแนวคิดดังกล่าวที่เน้นให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วม ต้องคิดค้นสิ่งที่จะร่วมกันกันแก้ไขปัญหาขึ้นมาเอง ทั้งเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการ กระบวนการต่างๆ แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจาก โครงการแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของเกษตรกรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และแบบสอบถามจากโปรแกรมท้องทุ่งไทย สาเหตุที่นำเครื่องมือแบบสอบถามทั้ง 2 มาใช้ในงานวิจัย เรื่องนี้ด้วยเหตุว่าผู้วิจัยและเยาวชนได้มีความเห็นร่วมกันว่าข้อมูลต่างๆ ที่จะได้จากการใช้เครื่องมือทั้ง 2 เป็นข้อมูลที่ตรงกับสิ่งที่ทีมวิจัยต้องการและในส่วนของแบบสอบถามจากโปรแกรมท้องทุ่งไทยนั้น ข้อมูลที่เก็บได้สามารถนำไปบันทึกลงโปรแกรมได้เลย ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว ส่วน ประเด็นคำถามที่ทีมวิจัยสนใจในประเด็นอื่นๆ ทีมวิจัยได้ใช้โอกาสจากเวทีสัมมารในการเก็บข้อมูล เพิ่มเติม และประเด็นอื่นๆ ที่อยู่ในความสนใจของทีมเยาวชนจะได้นำมาปรับเพื่อปรับปรุงเครื่องมือ เก็บข้อมูลการทำงานต่อไป

6. แนวคิดและทฤษฎีการติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

จากการที่ นัตยาพร และมัทนียา (2545) ได้ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสารว่า หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ความคิดและความรู้สึกระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็น ผู้ส่งข่าวสาร อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับข่าวสารเพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและแสดงพฤติกรรมตอบสนอง ต่อกัน และ นรินทร์ชัย (2542) ได้定义ว่าการสื่อสาร เป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสาร โดยใช้สื่อหรือช่องทางต่างๆ เพื่อ満หมายโน้มน้าวจิตใจให้เกิดผลในการให้เกิดการรับรู้ หรือให้เปลี่ยนทัศนคติ หรือให้เปลี่ยนพฤติกรรม อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือขยายอย่าง และกิจกรรมที่

(2536) กล่าวว่า การสื่อสาร (Communication) กือกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือบุคคลต่อกลุ่ม โดยใช้สัญลักษณ์ สัญญาณ หรือพฤติกรรมที่เข้าใจกัน ความหมายของการสื่อสารดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทีมวิจัยเยาวชนและทีมวิจัยผู้ใหญ่ได้ว่าการการสื่อสารที่จะสมบูรณ์ได้นั้นต้องมีการตอบสนองของผู้รับสารกลับมาซึ่งผู้ส่งสาร กล่าวคือเมื่อยeastern ได้ถ่ายทอดความคิดต่างๆให้ผู้ใหญ่ได้รับทราบผู้ใหญ่ต้องมีการแสดงความรู้สึกถึงความคิดของเยาวชนกลับมาด้วยเพื่อให้เยาวชนรับทราบข้อมูลของผู้ใหญ่

การประชาสัมพันธ์เป็นงานที่มีความสำคัญต่อการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์จะทำให้ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลการทำกิจกรรมนั้น เพื่อพิจารณาในการสนับสนุนหรือขัดแย้งต่อการทำกิจกรรมนั้นๆ และการประชาสัมพันธ์นั้นต้องทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ อดิศรา (2544) ที่ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการของสถาบันที่มีการวางแผน มีการกระทำที่ต่อเนื่อง และประพฤติปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานของความจริงโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชน ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันและกลุ่มประชาชน และสื่อในการประชาสัมพันธ์มีความสำคัญมาก เพราะหากมีการเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งสามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายรับทราบข้อมูลของงานวิจัยการประชาสัมพันธ์ก็จะประสบผลสำเร็จ โดยวิรัช (2535) ได้กล่าวถึง ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานด้านประชาสัมพันธ์ว่า ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการเลือกใช้เครื่องมือและสื่อในการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมถูกต้องตามลักษณะการใช้สื่อและต้องพิจารณาศึกษาถึงข้อดี/ข้อเสียของเครื่องมือและสื่อแต่ละประเภท รวมทั้งลักษณะการใช้ที่แตกต่างกันด้วย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ในการลงพื้นที่ทำโครงการแนวทางพัฒนาฐานข้อมูลการทำนาของตำบลป่าสัก โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน อำเภอเมืองลำพูน ทีมวิจัยพบว่า มีปัจจัยและข้อจำกัดบางประการในการดำเนินงาน ทีมวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. การทำงานวิจัยกับเยาวชนควรมีการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของเยาวชนถึงรายละเอียดของงานวิจัยและสิ่งที่เยาวชนจะได้รับจากการร่วมกิจกรรม เพื่อให้ผู้ปกครองของเยาวชนทราบข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยและเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามาร่วมในการทำกิจกรรม

2. เซลยูชวนเยาวชนจากทุกกลุ่มเยาวชนในพื้นที่เข้ามาร่วมทำงานวิจัย และเข้าหาเยาวชนเหล่านี้เพื่อชักชวนให้เข้ามาไม่ส่วนร่วมในการทำงาน นอกจากนี้การทำงานกับเยาวชนก็ควรเรียนรู้ถึงพฤติกรรมต่างๆ รวมถึงความขัดแย้งของเยาวชนด้วยเพื่อหาวิธีที่จะทำให้เยาวชนมีความสามัคคีกัน

3. โจทย์วิจัยความจากสิ่งที่เยาวชนสนใจ เพื่อให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าและมีความรู้สึกอย่างเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพราะเป็นสิ่งที่青少年 ใจอยากรู้ คำตอบ และให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยการเริ่มแรกของกระบวนการทำงาน ตั้งแต่การพิจารณาปัญหา สรุปปัญหา พัฒนาโจทย์ วางแผนและดำเนินงานตามแผน จนถึงการสรุปผลการทำงาน จะทำให้เขาได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทำงาน ทั้งหมดอย่างแท้จริง

4. กิจกรรมที่จะทำให้เยาวชนสนใจและเข้าร่วมต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การรวมกลุ่มกันของเยาวชน ควรได้รับการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอย่างต่อเนื่องทั้งทางหน่วยงานต่างๆ และองค์กรส่วนท้องถิ่น รวมถึงผู้ปกครองของเยาวชนควรมีการสนับสนุนในเรื่องของเงินทุนและกิจกรรมที่จะทำให้กลุ่มเยาวชนเหล่านี้ได้ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และกลุ่มเยาวชนควรมีการถ่ายทอดในลักษณะของพี่ชานน้องให้เข้ามาร่วมในกลุ่มเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการหายไปของกลุ่ม โดยอาจตั้งกลุ่มเป็นเหมือนกับชุมชน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่ม มีการเลือกประธานกลุ่ม มีการประชุมกลุ่มทุกๆ เดือนและมีกิจกรรมของกลุ่มที่ต่อเนื่องและมีประโยชน์ต่อชุมชน อีกทั้งเพื่อให้เยาวชนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในกิจกรรมที่ขาดความต่อเนื่อง

5. โปรแกรมที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาฐานข้อมูลการทำงาน ควรเป็นโปรแกรมที่สามารถตอบสนองความต้องการของเยาวชนในพื้นที่เป้าหมาย และเป็นโปรแกรมที่ง่ายต่อการใช้งาน โดยเยาวชนสามารถเรียนรู้ รวมทั้งแก้ไขปัญหาโปรแกรมได้เองเมื่อเกิดปัญหาขึ้นขณะใช้งานได้

6. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้เยาวชนดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและจัดรายการวิทยุชุมชนเพื่อเผยแพร่ฐานข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการลงพื้นที่ทำโครงการแนวทางพัฒนาฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสัก โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน อำเภอเมืองลำพูน การดำเนินงานนั้นเพิ่งเริ่มต้นขึ้น ยังมีงานอีกหลายด้านที่ต้องการผู้เข้ามาศึกษาต่อ ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการศึกษาในประเด็น แนวทางการนำฐานข้อมูลการทำงานของตำบลป่าสักไปใช้เพื่อลดต้นทุนในการทำงาน ต่อไป ซึ่งนอกจากจะเป็นการทำแนวทางในการใช้แล้วยังเป็นการติดตามผลและปรับปรุงฐานข้อมูลการทำงานให้มีข้อมูลที่ทันต่อสถานการณ์ต่อไป

นอกจากนั้นยังมีประเด็นอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเยาวชนที่ผู้วิจัยเห็นว่าจะมีการศึกษาต่อไปได้แก่ การสืบทอดอาชีพการทำงานของเยาวชนว่าจะเป็นอย่างไร และความคิดเห็นของเยาวชนต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชนของตนเองจากกรรมสู่อุตสาหกรรมว่าเป็นอย่างไร ซึ่งน่าจะพัฒนาให้เป็นโจทย์วิจัยต่อเนื่องได้ต่อไป

บรรณานุกรม

- กิตาบันท์ มลิทอง. 2536. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กำชาร ชิชาดาด. 2543. โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านตำบลนาปลา ดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย สำนักงานภาค. คณะเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โภกมล สนั่นก้อง. 2543. โครงการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทรัพย์และแม่เฝกใหม่ จังหวัดเชียงใหม่”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย สำนักงานภาค. คณะเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ข้าวขาวญ. มูลนิธิ. 2549. “การทำนา”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.sedb.org/farmerschool>.
- ข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. มูลนิธิ. 2549. “การทำนา”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.thairice.org>
- ฉัตยาพร เสนอใจ และมัทนียา สมมิ. 2545. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : บริษัทอีกซเปอร์เน็ท จำกัด
- ชูเกียรติ สีสุวรรณ. 2535. ระบบการเรียนรู้ที่มีอยู่ในห้องอินชั่นแนบทภาคเหนือ. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทักษิณา สวนานันท์. 2530. คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- นงลักษณ์ สุทธิวัฒนพันธ์. 2539. นักบริหารงานประชาสัมพันธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ออฟเซทเพรส.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศ์. 2542. การสื่อสาร-รณรงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมนุழຍ์. กรุงเทพฯ : ร้าวเจีย
- นเรศ สงเคราะห์สุข. 2541. จางแนวคิดสู่การปฏิบัติ. สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูงไทย-เยอรมัน : เชียงใหม่.
- นิศากร วนิจนะภาค. 2530. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของสหกรณ์ การเกษตร. วิทยานิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์
- บัณฑร อ่อนคำ และวิริยา น้อยวงศ์ นย่างศ์. (แปลและเรียบเรียง). 2533. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน: ประสบการณ์ของประเทศไทย. ใน อคิน รพีพัฒน์. บรรณาธิการ. How to Develop the Small Farming Sector case of Thailand. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประนาม ตัณฑิกุล. 2538. “กระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมค้านการศึกษาและการพัฒนาชุมชน บนบท”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาระบบ. บัณฑิต วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประวิท เรืองจำรัส. 2544. “การจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำทาง อำเภอ จังหวัดลำปาง”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปริชา เปี่ยมพงศ์สารต์. 2543. นิเวศวิทยาการเมือง: โลภากิจัตน์และวิกฤตการณ์ทางสิ่งแวดล้อม. ในสุธี ประศาสน์เครมสู, บรรณาธิการ. วิถีใหม่แห่งการพัฒนา: วิชีวิทยาศึกษาสังคมไทย. กรุงเทพฯ: คณะศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปริชา อัศวเดชาธนกร และเสารส ใหญ่สว่าง. 2531. คู่มือการใช้โปรแกรม dBASE III PLUS & Fox BASE+และเทคนิคการเขียนโปรแกรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ประชิภาคิ วัลย์เสถียร และคณะ. 2542. “รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย เรื่อง กระบวนการและ เทคนิคการทำงานของนักพัฒนา”. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ).

พรทิพย์ วรกิจโภคทร. 2530. การเลือกสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พรทิพย์ พิมลสินธุ์. 2542. แนวทางการติดตามและประเมินผลการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : ส่วน นโยบายและแผนประชาสัมพันธ์แห่งชาติ. สำนักงานพัฒนานโยบายและแผนการ ประชาสัมพันธ์. กรมประชาสัมพันธ์.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธ. 2535. หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทย อนุเคราะห์.

วิชัย ตฤณภากัตร และ สมชัย ชัยสกุลสุรินทร์. 2543. คู่มือเรียน Microsoft Access 2000 step by step. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

วิชาการเกษตร, กรม. 2545. “ข้าว”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.doa.go.th>.

วิรัช อภิรัตนกุล. 2535. การประชาสัมพันธ์ (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่งเสริมการเกษตร, กรม. 2542. “การทำนาเป็นโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยศักดา ศรีนิเวศน์”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.doae.go.th>.

สากล สกิตวิทยานันท์. 2532. ภูมิศาสตร์ชนบท.กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สิทธิชัย ประสานวงศ์. 2543. การใช้ Microsoft Access 2000. กรุงเทพฯ : ซอฟท์เพรส.

สิน พันธุ์พินิจ. 2544. การส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น (1997) จำกัด.

ติวิพันธุ์ ออมรันธ์บดีกุล. 2544. ทักษิภาพของเยาวชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนอักเม่จริน อำเภอจริน จังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุชาติ ตันธนะเดชะ. 2532. PC คลื่นลูกใหม่ในสถาบันอุดมศึกษา ใน สู่เส้นทางใหม่ทางการศึกษา: คอมพิวเตอร์กับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรินทร์ สุริวงศ์. 2542. “โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพในการจัดการป่าชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาม้านหนองผึ้ง หมู่ 11 ตำบลลากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย สำนักงานภาค. คณะเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุรีย์พร สุดชาลี. 2544. “การพัฒนาฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ชุดเดียวและกลุ่มชุดเดียว”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐพีศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุภาวนี ทรงพรawanิชย์. 2545. “การพัฒนาเครือข่ายป่าชุมชนของตำบลลากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. คณะเกษตรศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุวรรณ บัวพันธ์. 2543. “การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของกลุ่มเกษตรกร ตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. คณะเกษตรศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) สำนักงานภาค. 2549. “ชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา โดยสุชาดา จักรพิสุทธิ์”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.vijai.org> (6 ก.พ. 2549).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2541. รายงานการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2540.

อคิน รพีพัฒน์, ดร. 2531. ปัญหาการพัฒนาชนบทเรียนจากกรณีการบัตรโครงการพัฒนาชนบทกลุ่มน้ำแม่กลอง. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อนุภาพ ถิรลักษณ์. 2528. การวิเคราะห์เชิงสมมูลฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอพิมลลักษณ์สาการ จังหวัดอุบลราชธานี. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรพินท์ สพโชคชัย. 2538. รายงานประกอบการประชุม เล่ม 4 . การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน . การประชุมวิชาการประจำปี 2538 มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

อรรถชัย jinตะเวช และคณะ. 2547. โครงการวิจัยเรื่อง ระบบสนับสนุนการตัดสินใจผลิตพืชระดับท้องถิ่น: ห้องทุ่งไทย ๑.๐. กรุงเทพ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.).

อเล็กตรา เจริญวนิช. 2544. การประชาสัมพันธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยครินทริโนวิโรฒ อุทัย คุณยเกยม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์. 2540. ระบบการศึกษากับชุมชน: กรอบความคิดและข้อเสนอเพื่อการวิจัย. กรุงเทพ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกอ.).

เอี่ยม ทองดี. 2537. พิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวและการทำนา (Rice Culture: Ceremonies of Rice and Rice Cultivation). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท. มหาวิทยาลัยมหิดล.